

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU

Ruumis- ja polttokalmiston kaivaus

Esko Sarasmo 1962

Kertomus jatkokaivauksista Tampereen Messukylän Vilusen harjun rautakautisessa poltto - ja ruu-
miskalmistossa, jonka Tampereen kaupungin kustan-
tamalla työvoimalla suoritti maisteri Esko Sa-
rasmo (12)-13.6.-6.7. ja 28.8.-1.9.1962 välisi-
nä aikoina 25:nä päivänä.

Aikaisemmat tutkimukset suoritettiin kesällä
1961. Niihin liittyy 17 karttaa, valokuvat
2485 K:1 - 60 ja esineet HM 2463:1-186.

Kertomukseen liittyy 3 yleiskarttaa, erikoiskartat, valokuvat 2729K:
1-73 ja esineet KM 2538

Jälkilöytöinä on tullut 2556:1-4, 2645, 2697:1-2, 2718

Kaivausta jatkettiin edellisen kesän tapaan. Haudat paljastuivat y-
leensä, kun niiden päältä oli liikuteltu pintasora kuorittu pois.
Koska työvoimaa oli niukanlaisesti, käytiin ensin koko kalmistoalue
läpi, ja ne muutamat haudat, jotka eivät pintamultia viiltelemällä
erottuneet, haettiin jälkitarkastuksessa

Hauta 20 (ruudussa W:8), miehen hauta, luultavasti E - P - suunta-
nen, löydöksenä puukko.

Haudan paikalta paljastui heti pintamaista (vaakitus 2.25) noki-
pesäke I. Tämän kulttuurimaaläiskän ensimmäisen kaivauskerroksen
pohjalla oli nokimusta hiilipitoinen juoni. Sen seassa oli muutamia
poltetun luun siruja ja pronssispiraaleita. Nokia ja hiiliä oli sy-
vemmälläkin, ison puun kekäleitä, syyt eri suuntiin.

Nokipesäkkeen reunalla ja reunan allakin oli palomaata. Pohjana oli
puhdas sora (2.60)

Itse hauta paljastui toisessa kaivausvaiheessa. Kartan mukaan noki-
pesäke oli sijainnut sen jalkopäässä. Peittomulta oli muuten jokseen-
kin tasaväristä ruskeaa kulttuurimaata, joukossa vähän noensekaista-
kin, jossa oli hiilenmuruja ja joku poltetun luun siru. Keskikohdalla
oli melko syväällä hiiliä ja vähän palomaatakin. Poikkileikkauksen
kohdalla hautakuopan pohja oli syvyydessä 2.76.

Luita ei näkynyt. Vain niiden jätteitä muistuttavaa harmaata maata
oli vähän, mutta se saattoi olla hiesuakin.

Nokipesäke II (X:8) oli edellisestä 2.7 m itään samassa rinteeseen taitteessa. Pienehkön kiven luona oli 5 cm vahvuinen nokimaakerros, jossa oli myös hiilenpaloja: syyt eri suuntiin. Ruskehtavaa palomaalata näyttävääkin hiekkaa oli vähän. Kiven itäpuolella nokimaakerros oli vain 1-2 cm, mutta oli siinäkin hiilensiruja. Metrin päässä luoteessa oli toinen pienempi nokisen maan läiskä.

Nokimaa oli hienoa hietaa ja sen alla oli puhtaan näköinen mäkisora. Nokipesäke III edellisestä 2.2 m itään (ks. hauta 46) löytyi 5 cm paksun pintahiekkakerroksen alta jonkunverran kivikkoisena kulttuurimaaläiskänä. Sen pintaosissa oli kolmisen senttiä vahva musta nokimaakerros, jossa oli hiiliäkin. Hiilenpalojen syyt olivat eri suuntiin. Palomaata oli nokimaakuopanteen pohjoisreunalla ja ruskeampana ohuelti pohjallakin.

Nämä pintamaissa jokseenkin tasavälein toisistaan sijainneet nuotiopohjat tutkittiin yhtäperää, koska näytti mahdolliselta, että ne jotenkin liittyvät toisiinsa: nehan lisäksi olivat suunnilleen samaa kokoakin, 50-70 cm läpimitaltaan. Näyttää kuitenkin olleen sattuma, että ne olivat ryhmänä samassa rinteeseen taitteessa.

Hauta 21 (X:6) oli miehen hauta, suuntana L-I, löydöksiin: kirves, puukko ja tulusrauta.

Hauta oli huomattavan syvällä, 60-80 cm (2.40-1.60) kalmistoalueen lounaassa olevalla harjanteella. Tällä harjanteella oli jäljellä 10-15 cm vahvuudelta ruskeaa humusmaan alaosa, jonka alla oli puhdas ja kiinteä vesisora. Joitakin vähäisiä painumia siinä oli, pääasiassa puun juurten sijoihin syntyneitä nokimaaläiskiä.

Tämä hauta löytyi jo syksyllä 1961, kun koeojilla selvitettiin että jatkuiko kalmistoa harjanteellakin.

Haudan peittomullat olivat ruskehtavan humusmaan sekaisia. Kallosta oli jätettä jäljellä L - päässä: muista luista ei kunnan hahmoakaan. Kuoppa 22 (Z-Y:15-16) oli ilmeisesti polttokalmistomullista-puskutraktorin työntelemistä-täyttynyt harjun kolo. Esineitä siinä oli tappara ja sen alla hahlot, tasapäinen nuolenkärki, soljen neula ym.

Ohuen irtohiekan alta paljastui muodoton kulttuurimaaläiskä, jonka eteläpäästä ensin paljastui tummaa nokipitoista maata. Tällä kohdalla - nuolenkärjen vaiheilla - oli syvemmillä runsaasti hiilensiruja ja vähän palomaatakin. Kuopanteen keskivaiheilla oli läiskä tiivistä mustaa massaakin. Yleensä kulttuurimaa, joka oli tiiviinlaisen pellosmullan tapaista, oli laikullista: oli nokista maata ja puhtaan hiesun läiskiäkin. Nokimaassa oli harvaksen poltetun luun siruja.

Kulttuurimaata oli vain 2-5 cm kerros. Alla oli puhdas mäkisora.

(Vik. 2729 K: 3-4)

Hauta 23 (W-X:17-18) oli miehen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksiä: puukko, talttamainen ja soikea nuolenkärki, tulusrauta (?) ym.

Haudasta saatiin tutkittavaksi vain pääpuoli, ja sitäkin oli jäljellä enää 10 sentin vahvuinen pohjakerros. Kulttuurimaa oli tavallisen pidellyn maan näköistä ruskeaa hiekkaa.

Kallo oli tuuman paksuisen tumman turvemaisen multakerroksen ympäröimä, kuten tässä kalmistossa oli monesti. Se lepäsi vasemmalla poskella, hampaita oli jäljellä. Muita luita ei havaittu.

(Vik. 2729 K: 10)

Hauta 24 (Q-R:16) oli naisen hauta, suunta L-I. Löydöksiä oli kaksi hevosenkenkäsolkia rintasolkina ja isompi hevosenkenkäsolki keskellä. Kymmensenttisen irtosorakerroksen alla oli haudasta jäljellä pohjakerros. Se oli jokseenkin kivetön. Ympärillä sen sijaan oli runsaanlaisesti pyörityneitä moreenikiviä ja haudan pohjalla kulttuurikerroksen alla oli suorastaan kivikkosora.

Marjussa oli paikoittain pintaosissa vaakasuoria 10-20-50 cm moreenikivikerroksia tai kivikkosorajuonia. Haudat olivat kivettömällä ja vähäkivisellä alueella.

Haudan korkein kohta oli oikea olkasolki. Tämän ja muidenkin sokien päällä oli tuhta ja tekstiilijätettä.

Minkälaisia tekstiilit olivat, jää tässä kertomuksessa erittelemättä. Nämä löydökset, kuten kalmistoⁿ kaikki muutkin esineet, ovat tältä kirjoitettaessa Kansallismuseossa tutkittavana ja luetteloitavana. Useiden hautojen löydökset puhdistetaan multapaakuistaan vasta siinä yhteydessä.

Vasemmalla reunalla oli haudassa pitkä kaareileva hiiltyneen keäleen näköinen puun jäte. Jalkopäässä oli pyöreä 5 cm Ø hiilipitoi-

sen nokimaan läiskä, ehkä lahonneen paalun sija.

Kallon kohta paljastui ensin laajahkona, mustana turvettoreikkona. Toisessa kaivauskerroksessa 5 cm syvemmällä oli kalloluun paloja ja hampaitakin oikean olkasoljen lähellä. Reisiluutakin oli jäljellä otettava pala ja hahmoa oli sääriluistakin.

Hauta 25 (Q-R:14) oli todennäköisesti miehen hauta, suunta L-I ja ainoana löydöksenä puukko.

Haudasta oli ohuen irtohiekan alla jäljellä vain pohjaosa.

Puukonkin päällä oli peittomultia vain tuuman vahvuudelta. Keskivaiheilla oli vähän nokipitoista maata ja poltetun luun siruja.

Kallon luita ja hampaita oli vielä: muusta luustosta ei ollut jälkeäkään.

Hauta (?) 26 (O-P:14-15) oli hautamainen kuopanne luode-kaakkosuunnassa, jossa löydöksinä oli kirves ja puukko, 3 nuolenkärkeä, ja rautaputki.

Kulttuurimaata oli vajaa 10 sentin kerros, ja erottui se ympäristöstään vähemmän kivisenä alueenakin. Molemmissa päissä kulttuurimaa-läiskää oli vähän nokipitoista maata ja poltetun luun siruja.

Esineet olivat lähekkäin ympäristöä tummemman ruseassa maatäplässä, jossa oli polttamattoman luun jätettäkin. Alla oli puhdas sora. Löydökset lienevät peräisin tuhoutuneesta miehen ruumishaudasta ja ovat löytymispaikalle kulkeutuneet tai kuopatut.

(Vik. 2729 K:13)

Hauta (?) 27 (L-M:12) oli haudan kokoinen L-I-suunnissa oleva kulttuurimaa-läiskä pintamaissa.

Se erottui ympäristöstä punaruskeampana ja vähemmän kivisenä alueena. Keskikohdalla oli epävarma luunjäte.

Hauta 28 (P-Q:11), luultavasti miehen hauta ja suunta ehkä E-P. Löydöksenä oli puukko.

Haudasta oli jäljellä enää ohut kerros kulttuurimaata, joka erottui tummanruskeampana ja kivettömämpänä ympäristöstä.

Hautatäplän eteläpäässä oli harmahtava tureikkomaaläiskä, joka saattoi olla kallon jätettä.

Hauta 29 (N-0:10-11), suuntana E-P, löydöksinä: kirves, puukko ja peittomullissa lisäksi palopatiⁿaisia nauloja yms.

Marjanteen rinteestä paljastui ensin 5-10 cm paksuisen irtohiekan alta pitkänomainen iso kulttuurimaaläiskä. Hiekka siinä oli ruskeaa, joukossa vähän nokiläiskiä. Ympäristössä oli runsaanlaisesti pyörityneitä vähäisiä kiviä: kulttuurimaa-alueella niitä oli vähemmän.

Kaivettaessa löytyi tämän alueen keskivaiheilta n. 30 cm syvältä esinehauta, josta jalkopää oli hävinnyt. Haperoita kalloluita ja hampaita oli jäljellä ja vähän häivää reisiluistakin.

Vasemman kyljen puolella oli reunassa poikittaissuuntainen \emptyset 10 cm oleva kekäle toisessa kaivauskerroksessa. Samalla sivulla haudan rinnalla oli pieniä harmaan massamaan läiskiä, luun jätettä muistuttavia, mutta lienevät olleet vain hiesua.

Hauta (?) 29 a oli haudan kokoinen kulttuurimaakuopanne osittain edellisen päällä suunnassa luode-kaakko. Se on voinut olla edellistä nuorempi esineetön hauta.

Hauta 30 (Q:10-11) oli miehen hauta, suunta lounaasta koilliseen, löydöksinä: pieni kirves, puukko, tulusrauta ym.

Hauta oli kivettömässä hiekassa, pääpuoli rinteessä hieman jalkopäättä korkeammalla. Ensimmäisen kerroksen peittomullissa oli poltetun luun siruja, enemmän pääpuolella.

Allosta oli jäljellä luujättemassaa, alaraajan luista oli palanenkin ja lisäksi näkyvää jälkeä.

Pohjan keskellä, miltei haudan pituudelta, oli jätteenä arkusta pitkästäiissyistä tuumaa paksua lahoa puuta. Puukon päällä oli tuohta ja puun jätettä. Se kaiketi oli arkun kannesta.

(VIk. 2729 K: 14, 17, 18, 48)

Hauta 31 (Q-R:16) oli naisen hauta, suuntana L-I, löydöksinä: 2 pronssista hevosenkenkäsolkia olkapäillä, hopeinen hevosenkenkäsolki rinnalla, puukko, hopearenkaita ja putki helminauhana sekä pr. spiraaleita ja spiraalirusukkeita tekstiilikoristeina.

Parinkymmenen sentin vahvuisen pintahiekan alta tuli ensin nokimaa-läiskiä. Niistä itään muotoutui kulttuurimaasta hauta-alue.

Ensimmäisessä kerroksessa oli peittomullissa kiviä harvakseltaan, kuten ympäristössäkin. Haudan keskivaiheilla oli nokimaapesäkkeet.

Toinen kerros, haudan pohjakerros, oli jokseenkin kivetöntä. Bronssispiraalit ja erityisesti ohuessa kankaassa kiinni olleet spiraaliruusuukkeet eivät kuulune varsinaiseen vaatetukseen, vaan ovat olleet jonkinlaisen peittolakanan koristeina. Luista ei ollut merkkejä. Kallon paikalla oli tummaa kulttuurimaata (Vik. 2729 K: 26, 27 a-c)

Hauta 32 (T-U:12) oli miehen hauta, suuntana I-L, löydöksiä: Puukko (?), rautainen remmin solki, limsiö, arkunnauloja ja vielä hopeahelmi.

Melkoisen kivikkoisessa hiekassa oli 20-25 cm paksuisen irtohiekan alla ruskea kulttuurimaaläiskä, matala hauta. Erikoista tässä haudassa oli arkun sivulautojen jäte: jalkopäätä kohti kapeneva 2 cm leveä ja 5-10 cm korkea keltainen raita hiekassa. Se oli murentunut pitkittäisyydestä lahonnutta puuta.

Kaivettaessa tuli ensin esiin pääpuolesta ruostehiekkatäpliä, jotka osoittautuivat pystyssä oleviksi arkun kannen (?) nauloiksi. Näissä oli arkun sivujen suuntaiset puunsiyyn jäljet.

Korkeudet olivat 2.97 ja 2.96. Vasemman puolimmaisessa oli jäljellä myös nelisakarainen peltinen priikka. Keskiarkun vaiheilla oli niinkään kaksi naulaa, korkeus 3.07. Niissä oli kummassakin neliömäinen peltipriikka, kannan aluslevy, ja sivujen suuntaisia puunsiyitä. Luista näytti olevan jonkinlaista jätettä yläruumiin paikalla, mutta se oli jo ensimmäisessä kaivauserroksessa (2.91)

(Vik. 2729 K: 23, 25)

Hauta (?) 33 (M:10-11) oli pitkänomainen kulttuurimaaläiskä E - P-suunnissa.

Kaltevassa rinteessä oli 10-15 cm pintasoran kerroksen alla kivettömän kulttuurimaan läiskä, iso ja polvekas, kahdeltakin haudalta näyttävä. Itäpuolinen polveke häipyi heti kaivettaessa, mutta läntisessä oli maata paksummalti ja seassa nokimaan läiskiäkin.- Tässä on saattanut olla esineetön hauta.

(Vik. 2729 K:33)

Hauta 34 (R:10) oli aivan haudan muotoinen I-L-suunnissa oleva kulttuurimaakuopanne.

Se tuli esiin vain parin sentin vahvuisen irtosoran alta.

10-15 cm syvällä oli jo kiinteä mäkisorsa.

Hauta (?) 35 a (Z-Y:11) oli haudan muotoinen I-L-suunnissa oleva kuopanne.

Kivikkoisella sora-alueella oli n. 15 cm syvällä harmaasta vesisorasta hyvin erottuva hienoa kivetöntä punaruskeaa kulttuurimaata ollut alue. Siinä oli puolenkymmentä poltetun luun sirua ja ainoana löydöksenä reunassa pohjasoran ^{rajassa} rautaesineen pala.

Hauta 35 b (Z-Y:11) oli miehen hauta, suuntana L - I, löydöksinä pieni kirves, puukko, tulusrauta, hopeinen hihnasolki, limsiö ja vähän tekstiili-, tuohi- ja puujätettä.

Hauta oli pääpuoleltaⁿ edellisen kuopanteen alla pääpuolessa oli hiili- ja nokipitoinen kulttuurimaaläiskä ja lähellä oli multamassan näköistä kallon jätettä. Muista luista oli vain epävarmaa hahmoa.

Hauta 35 c (Y: 10-11) oli miehen hauta, suuntana L - I, löydöksinä Kirves, puukko ja tulusrauta

Hauta oli edellisen jalkopään vieressä, kivettömässä hiekassa ja suunnilleen samassa syvyydessä maanpinnasta, n. 20 cm.

Kaltoa oli vähän jäljellä, samoin alaraajojen luita. Jalkopäässä oli myös vähän arkkua: alapuolelta kuperaa puun lahoa, ehkä leveää lautta tai suuren puun koverrettua pintaa.

Kalloyätteiden pohjoispuolella oli palomaansekainen nokimaaläiskä, jossa oli kolme-neljä poltetun luun sirua.

Hauta 36 (Ä-Ö:10) oli miehen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksinä puukko, tulusrauta ja mahdollisesti on ollut kirveskin. Tässä oli jäljellä vain haudan pohja. Kymmensenttisen irtohiekan alla oli muutaman sentin kerros kivetöntä ruskeaa kulttuurimaata. Kallosta oli palojakin jäljellä, samoin joku pala muistakin luista.

Hauta 37 (A₁ - B₁ - :9) oli miehen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksinä puukko, kirves, tulusrauta, rautainen remmisolki, limsiötä, pr. renkaanpaloja, rautalevypyörylöitä ym.

Korttelin paksuisen pintahiekan alta paljastui hauta noensekaisen kulttuurimaan läiskänä, jossa oli nokimaatakin.

Luoteispäässä olevassa nokimaatäplässä oli hiilen ja poltetun luun siruja. Ensimmäisen kaivauskerroksen alla oli vesisoran sekaista ja muutenkin harmaata maata, joka häivytti haudan ääri viivoja. Toisessa kerroksessa ruskea kulttuurimaa jälleen erottui. Sen hiekka oli hienoa ja kivetöntä. Tulusraudan luoteispuolella olevat isohkot kivet olivat kylläkin kulttuurimaassa.

Arkun reunan jätettä oli 2 sentin levyisenä kellertävänä raitana hiekassa. Laita ehkä on ollut alaspäin kapeneva ja pohja näytti koverretulta.

Kallosta oli jäljellä luujätettä ja hampaita. Kaikista raajoista oli luun hahmoa näkyvissä ja joistakin palasiakin.

(Vik. 2729 K: 34 a-b, 35)

Hauta 38 ($A_1 - B_1 : 9$) oli esineetön hauta, suunta luoteesta kaakkoon välittömästi edellisen kyljessä.

10 - senttisen irtosoran alta hauta hahmottui aluksi ylisuurena ruskeana kulttuurimaaläiskänä. Siinä oli sekä harmaan vesisoran että nokipitoisen maan laikkuja. Toisessa kaivauskerroksessa hauta jomoutui. Luoteiskulmauksessa oli lahonneelta kallolta näyttävä paikkakin. Vasta 4 senttiä syvemmältä ja keskemältä haudan pääpuolta tuli varma kallo, palojakin.

Kallon kohdalla haudan pohjoisreunalla oli keltaista lahoppuun jätettä. Se oli ilmeisesti arkun reunaa. Alasyrjä oli 10 cm syvemmällä ja yläreunasta katsottuna haudan keskustaan viistossa. Näytti, kuin hauta 37:n arkunreunaa olisi ollut viistosti ensin mainitun päällä. Siinä tapauksessa hauta 38 olisi viereistä vanhempi. Arkunjätteet tässä saattoivat kyllä olla samaakin murtunutta laitaa.

Haudan keskivaiheilla oli pohjalla kerros tummempaa maata, joka saattoi olla lahonnutta arkun pohjaa.

Hauta 39 ($A_1 - B_1 : 7-8$) oli naisen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksinä : 3 hevosenkenkäsolkea rinnalla, puukko ja pari pr. spiraalia.

(Vik. 2729 K: 38-40)

Hauta 39 a oli miehen hauta edellisen oikeassa sivussa, löydöksinä: puukko ja tulusrauta.

Näiden hautojen paikalla oli pintamaissa pari pronssispiraali- ja tekstiilijäte-löydöstä, mutta ne ilmeisesti olivat työntötraktorin hauta 2:sta kulettamia.

Parikymmentä senttiä syvältä alkoi hahmottua iso hautakuoppa, ja toisen kaivauskerroksen alussa se muotoutui jo kaksoishaudaksi. Miehen haudan molemmissa päissä oli kylläkin peitemultina myös puhdasta harmaata hiesua, mikä sotki ääri viivoja.

Molempien hautojen kalloista oli luutakin jäljellä, naishaudassa hampaitakin ja vähän raajojen luitakin. Naishaudassa oli lisäksi keskellä pohjalla lahoa arkun jätettä. Esineiden tuntumassa oli tehtiiliä ja arkun kannan puutakin vähän säilynyt.

(Vik. 2729 K: 41)

Hauta 40 (D1:5-6) oli naisen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksiä: 2 pronssista hevosenkenkäsolkia ja naula.

Parikymmensenttisen liikutellun hiekan kerroksen alta tuli hauta näkyviin pitkänomaisena kulttuurimaaläiskänä. Kallosta oli jäljellä luun palojakin. Päälaen kohdalla oli muutama nyrkinkokoinen kivi ikäänkuin sitä reunustamassa.

Hautamultia oli vain 10-senttinen kerros.

(Vik. 2729 K: 42-43)

Hauta 41 (V:8) oli ehkä F-E-suunnissa olevan miehen haudan paikka; ainoanahautauslöydöksenä ehkä puukko. Peittomullissa oli runsaasti polttokalmisto-esineitä: 2 hopeista riipusrahaa, ontto hopeahelmi, pr. hevosenkenkäsolki, kuolaimien puolikas, talttamainen nuoli, tupen helaa ym.

Hauta oli harjanteen rinteessä. Ylämaan puolella oli peittomultakerros 80 cm, alamaassa 40. Tämä hiekka oli syvemmillä ruskeampaa. Tummahkoja nokipitoisia läiskiä ja hiilensirujakin oli eri syvyyksissä. Poltetun luun siruja, pr. spiraaleja ja muutama keramiikan pala oli pohjallakin.

Haudan itäsivulla oli pitkittäissyistä hiiltynyttä puuta jokseenkin puolivälisestä pohjaan saakka. Pohjalla oli hiukan pitkittäistä puulahoa, kaiketi arkkua.

(Vik. 2729 K: 44)

Hauta 42 (H₁: 1-2), miehen hauta, suunta lounaasta koilliseen, löydöksiä: kuparikattila, viikate, nuolikimppu (?), tulusrauta, 8 pr. punnusta, 2 tasapäistä nuolenkärkeä, 2 hopearahaa, toinen peittomullista, punottu nahkakukkaro ym.

Tämä kauppiamiehen hauta oli tasaisella, vähän kivikkoisella hiekkakentällä 5 cm paksun irtohiekan alla. Peittomultia haudassa oli jäljellä enää 10-15 cm kerros.

Kaivettaessa tuli jo tuuman syvyydestä näkyviin kuparikattilan pohja

Kattila oli kumollaan ja pohja oli revennyt ja painunut sisäänkin. Sitä on voinut traktorin telaketjukin ruhjoa.

Haudan keskivaiheilla ja nuolten luona oli nokipitoista maata ja kukkaron sekä erityisesti punnusten alla tummaa turvemaista massaa, jossa oli luun ja puun jätettä. Pronssipsiraaliruusukkeita oli samaan tapaan hajallaan ^{kuin} naisyshaudassa 31.

Kattilan ulkosyrjässä oli poikittaissuuntaista puujätettä ja päällä toisella (kaakkois-) sivulla haudan pitkittäissuuntaan ollutta lahoa puuta: ne ilmeisesti olivat arkun pääty- ja kansilautaa. Jalkopäässä oli haudan pohjalla vähän häivää arkun pohjastakin. Kallon paikkaa ei kylläkään varmuudella todettu. Lounaiskulmassa oli luujätettä muistuttavaa harmaata maata ja samantapaista paris- sa kohdassa muuallakin.

(VIk. 2729 K. 45-47, 49-54, 58 a-b, 61 a-b, 60, 62)

Hauta 43 (D₁-E₁:3) oli koillis-Kaakko-suunnissa oleva hautakuoppa, jossa hajallaan oli miehen asehaudan löydöksiä: miekka, sen tupen suuhela ja kenkäin, pala hihnanjakajaa, hopeakoristeinen keihäänkärki, pr. hevosenkenkäsolkki, pr. helotuksen osia ja polttokalmistomullista padanhahlot, nauvoja ja määrlyn tapaisia liitoshakoja ym. Irtohiekan alta hahmottui ensin laaja ja epämääräinen kulttuurimaa-alue, jossa oli tumman ruskean hiekan ja nokimaan aloja. Vasta noin 25 cm syvemältä tuli yhtenäisempi hautamainen kulttuurimaan kuoppa. Multa siinä oli humuspitoisen pintamullan tapaista ja seassa oli edelleen muunkinlaisia multia. Esim. keihäänkärki oli kolmenlaisessa mullassa: putkiosan ulkosivussa oli harmaa sora, sisäpuolella nokipitoinen hiekka ja kärjen ulkosivulla ruskea sora. Miekka oli seinämän kynnyksellä. Sen alapuolella hautakuopan keskustaan päin oli harmaaseen soraan leikattua pystysuoraa seinämää. Kaareva yli haudan menevä nokipitoiseen maan vyöhyke, jossa hahlot oli, on muuta uudemman kaivelun jälkeä. Haudasta koilliseen oli erillinen 70 cm syvä pintamaita täynnä oleva kuopanne.

Luultavasti on haudan paikalla ollut miehen asehauta, joka on hävitetty. Siinä yhteydessä hautakuoppaa ehkä on syvennettykin.

(VIk. 2729 K: 55-56)

Hauta 44 (A₁-B₁:4-5) oli hautamainen kuoppa luode-kaakko-suunnissa, löydöksenä miehen haudan esineistöä: viikate, keihäänkärki, talttamainen nuolenkärki, puukonpää ja helaa, 2 rautaista hihnan solkea tulusrauta, limsiö, pronssispiraaliruusukkeita tekstiilijäteteineen hihnanjakaja nahkajäteteineen, määrlyhaka ja rautanauloja puujäteteineen, hopeavannetta ja lisäksi polttokalmiston esineitä ja poltetun luun siruja.

Hautakuopanne oli lähes puoli metriä paksun liikutellun pintasoran alla. Itse haudassa oli peittomultia vain 15 cm. Se oli ruskeaa humuspitoista hiekkaa, jossa oli nokimaaläiskiäkin.

Esineitä ja niiden paloja oli hautakuopan kohdalla n. 60. Kaikki ruumishautauksestakin peräisin olevat olivat sekaisin ja useat rikki. Näyttää kuin olisi hauta kaivettu ensin tyhjäksi ja sen jälkeemmullat esineineen kahtapuolta heitellen lapioitu kuoppaan takaisin. Liekö vainaja viety toisaalle ja ehkä toisella tavalla haudattavaksi. Luista ei ainakaan näkynyt häivääkään.

Hauta 45 (C₁:3) oli miehen hauta, suunta luoteesta kaakkoon, löydöksinä tulusrauta ja polttokalmistosta pr. renkaita ja poltetun luun siruja.

Haudan paikalla oli jo pintamaissa runsaanlaisesti löydöksiä, polttokalmiston peruja. Haudan sija erottui hyvin harmahtavasta sorasta ruskeampana ja jokseenkin kivettömänä kulttuurimaa-alueena. Peittomultia oli jäljellä n. 15 cm. Alla oli moreenikivikerros, johon asti hauta siis oli kaivettu.

Erikoista oli peittomullan pinnassa ollut yli metrin mittainen hiiltynyt puu. Se oli leveämmästä päästä 4 cm paksu. Kapea pää ulottui kallon ohi, ja oli se vain sentin vahvuinen ja kärkiosa 25 cm:n osalta oli vahvasti ylöspäin kaartuva.

Kallo oli kohtalaisesti koprollaan: pala hammasleukaa saatiin talteenkin.

Hauta 46 (Z-Y:8) oli miehen hauta, suuntana L-I, löydöksinä tulusrauta, hopeasormus ja arkunnauloja puujäteteineen.

Tällä paikalla kaivettiin ensin ohuehkon irtohiekkakerroksen alta tullut nokipesäke III (s. 2) korkeuslukemista 2.51/2.52- 2.62/2.65. Kartan mukaan se oli sijainnut haudan jalkopäässä samaan tapaan kuin nokipesäke I hauta 20:ssä. Liekö ollut jonkinlainen rituaali pitää nuotiota jo vähän täytetyn haudan pohjalla.

Jalkopäässä oli naulapari, kannat yhdessä, kärjet ylöspäin n. 5 cm toisistaan. Na loissa oli sekä pitkittäistä että poikittaista puun-syytä. Ne olivat keskenään tylpässä kulmassa ja osoittanevat, että arkun sivut ovat olleet viistot.

Kallon paikka oli maan väristä todettavissa, alaraajoista oli hah-moa ja käsivarren luista palakin jäljellä.

Haudan eteläsivun jatkona länteen oli selvärajainen ojamainen kult-tuurimaalla täyttynyt kaivanto. Sen pohjalla oli sentin parin ker-ros hienoa harmaata hietaa, ehkä veden kuljettamaa.

(Vik. 2729 K: 72)

Hauta 47 (X-Z:9) oli miehen hauta, suuntana L - I, löydöksinä kirves ja tulusrauta.

Haudasta oli vain pohjaosa säästynyt. Kallon luista oli jäljellä jätteitä ja muutama irtonainen hammas. Raajojen luut näkyivät hah-mona.

Hauta 48 (S-T:9-10) oli miehen hauta, suunnissa E-P tai P-E, löydöksenä oli tulusrauta, lisäksi polttokalmistoesineitä.

Hautakuopanteessa oli ruskeaa kulttuurimaata parinkymmenen sentin kerros. Siinä oli seassa muutamia nyrkinkokoisia kiviä ja keskivai-heilla nokipitoista maatakin. Muutamia hiilenpaloja oli syvällä, pari senttiä pohjasta.

Jälkilöytöjä.

Hauta 49 (D₁: 8) oli tuhoutunut miehen hauta, löydöksinä hopea-koristeinen keihäänkärki (2697:2) ja mahdollisesti tappara (2697:1)

Tappara löytyi keväällä 1966 seulptajäte kivien joukosta, joita oli ajettu uuden Peltolammin asutusalueen viemärijojan täytteeksi. Tar-kastettaessa 9.6. Vilusenharjun sitä soranottoa, josta edelli-senä syksynä oli seulptu sora otettu näkyi rinteeseen yläosassa vyö-ryvän soran pinnalla keihäänkärki. Sen yläpuolella pari metriä kor-keammalla näkyi maan pinnan rajassa haudan poikkileikkaus.

Seuraavana päivänä tutkittaessa todettiin hautaa olevan jäljellä vain vähäinen kulmaus. Haudan pohja oli maanpinnasta 70 cm syvällä. Multa siinä oli ruskehtavaa, vähän nokipitoista, seassa hiilensiruja ja joku poltetun luun siru. Nokimaatakin oli pienehköjä tummia läis-kiä kuopanteen alaosassa.

Hauta oli ollut oja-auran viillon multien alla, ehkä siksi

jäänyt varsinaisen kaivauksen yhteydessä huomaamatta.

Tutkimatta on 4-7 m leveä metsikkökannas TVH:n kuopan reunalla. Sitä tarkastettiin molemmilta syrjiltä ja koekuoppia tekemällä. N. 60 metrin pituisella alalla siinä on poltetun luun siruja 20-50 cm välein, mutta muutamassa kohdassa melko tiuhassakin. Turpeen alla on muutamain paikoin vähän noen väriä. Fari palanutta arkun-naulaa ja joku raudanpala siitä oli löytynyt ennenkuin 25.7.63 opiskelija S. Grönlund 25.7.63 poimi Lokomon tiehöylän jyrsimäs-tä kohdasta pienen keihäänkärjen ja tarkastuksessa samasta kohdas-ta tuli naula ja keramiikan pala. (2556:1, 3-4).

On mahdollista, että tästä metsikkökannaksesta voisi vieläkin löytyä joku esine, Varmaa sensijaan on, että niitä löytyisi paljon työntömultakasoista harjun rinteiltä kalmistoalueen pohjois - ja eteläpuolelta. Löydöspitoisia työntömaita on n. 15000 m³, ja eri-kokoista esineistöä sen joukossa lienee kymmenen kertaa se määrä, mitä nyt on saatu talteen.

Mukana kaivauksissa oli y.o. Anja Leppänen ensin vain mittausapu-laisena, mutta piirsi sitten karttojakin. Kaupungin tähän työhön irroittamista työmiehistä mainittakoon Eino Käyhkö, Kai Ekberg ja Kalervo Mäkinen.

Tampereella 4.4.1967

Esko Sarasmo

- (H. 37)
2. Rautalevy-kiekkoja, pieniä, 2 kpl, vaakasuorassa, puhtaassa hiekassa (2.92)
 3. =ed. (2.90), sorapohjalla, niitin kantoja(?)
 4. =ed. (2.98), vähän syrjällään
 5. Pr. levyn pala (2.98), kultt.maasta
 6. Limsiö (3.00), ruskeassa kultt. maassa
 7. Sulanut pr. pala (3.00), nokea maassa
 8. =ed.; rengasta (2.98)
 9. =(2-4) syrjällään sisäänpäin, 15 sm arkun laidasta (3.05)
 10. =ed.; syrjällään ulospäin (3.05)
 11. Tulusrauta (3.05) vaakasuorassa
 - 11a. Ed. luota kerrostuma
 - 11b. Valkoista rapautunutta jauhetta tulusraudan vieressä
 12. Limsiö, 10 sm tuluksista
 13. Puukko (3.06) ja puupäätä, terä maahan päin, kärki jalkopäätä kohti
 14. Kirves (3.07), paksussa ruosteessa, terä keskustaan, varsi jalkopäähän
 15. Rautanaula, kärki vinosti arkkua kohti (3.05)
 16. Pr. rengas puukon pään alla, lie ollut tupen kannike (3.09)

17. Rautainen vyönsolki(?), siinä pr. neula (3.09)
18. Tekst. pala(?) vasemman kyynärluun päältä
- 18a. Arkkua pala. Arkku 2 sm leveänä raitana, selvänä reunana, pohja koverrettu.

vlk.
2729 K:

34a-b, 35 Kallossa oli hampaita.

(H. 38) (K. 5/A₁-B₁:9) välittömästi ed. oikealla puolella, vähän korkeammalla maan pinta.

1. Pr. levyn pala (2.94)
2. -"- (3.09) nokimaa-läiskässä
3. Rautaniitti (3.07) hiekassa haudan ulkopuolella. 2 kalloa, alempi selvempi, siitä luun palasiakin. Arkun reunan kelt. maata jäljellä. Keskihaudan pohjalla tummaa maata arkun jätteenä.

(H. 39) (K. 8/A₁-B₁:6-7). Paikalla oli maan pinnassa pronssia ja tekstiilijätettä kulttuurimaata.

1. Puukon päätä ja nahkaa (2.61)
2. Pr. spiraalia kultt. maassa (2.63) I kaivauskerroksessa
3. Puukkoa (=1) kultt. maan laidassa kiven päällä, tekstiiliä
- 3a. Ed. päätä
4. Pr. spiraaleita (2.75), olivat pienet keskellä levyä
5. Hev. solki, pr. päällä puun syitä=arkku (2.76)
6. -"- kaulan alapuolella (2.75) KM konserv.
- 7, 7a. -"- ed. alapuolella yhdessä. Näiden päällä oli spir. (=2) KM konserv.

8. Arkkua soljen (=6) luota
- vlk. 8a. Tekst(?), massaa solkiryhmästä
2729 K:
38-40 9. Hammasleukaa.

(Hauta 39a) Välittömästi ed. oik. puolella, puhdasta hiesumaata oli mol. päissä.

- b) Tulusrauta (2.69), ruostunut olemattomiin
- vlk. 1. Puukko, katkennut, terä ylöspäin, kärki jalkopäätä kohti.
2729 K:
41 Puupäätä (2.72).

(Hauta 40) (K. 8/ C₁-D₁:5-6). Haudan pohja, 20 sm paksu liikutellun maan alla.

1. Rautanaula, vaakasuorassa, haudan sivun suuntainen (2.62)
2. Pr. hevosenk. solki, vasemmalta puolelta (2.76). KM konserv.
3. -" / ^{oik.} olkapäältä(?) (2.73) KM konserv.
- vlk. Kallo hahmollaan, kiviä sen ympärillä pääläen puolella
2729 K:
42-43 (tyynynä?).

(Hauta 41) (Kartta 7/V:8). Hauta rinteeseen taitteessa

1. Sulanutta pr. varrasta y.m., nokea ja hiiltä (2.00).
Pintalöytö
2. Rautamäärly (2.00).
3. Rautamäärly (2.25)
4. Hop. riipusraha (t. levy) (2.07)
5. Pr. spiraaleita, keram, polt. luita haudan keskiosasta ja ympäristöstä
6. Pr. hev. solki, tulessa ollut (2.14)
7. Kuolainten puolikas puhtaan soran päällä (2.12)
8. Tupen helaa (naisen puukosta) (2.18)
9. Rautaesine, noensekaisesta maasta (2.33)[?]
10. Rautanaula, nokipit. maasta (2.34)
11. Hopeahelmi (2.37)

12. Sanka, kierteinen
13. Veitsi, pystyssä, ruoto maansisään päin, IV kaiv. kerroksessa (2.40)
14. Tasapäinen nuoli, pystyssä kärkipää (2.29)
15. Rautaesine
16. Rautamäärly (2.50)
17. Arabial. hopearaha-riipus (2.53) noettomassa kultt. maassa
18. Puukko, poikittain, ruoto ulospäin (2.67) terä etelään. Päällä tuppea? Esineistö kaikki(?) muut polttokalmistomullista. Haudan pohjalla hiiltynyttä suurta puuta pitkinpäin, arkkua(?)

vlk.
2729 K:44

19. a. maa-näytettä, II kerros
b. "- , III "
c. "- , IV " + spiraaleja
20. Pr. solki, palanut, haudan pohjalta kultt. maasta. (Ei kartassa).

(Hauta 42) (K. 8/H₁:1-2). Tuuman kerros maata oli kattilan kohdalla ja haudan hahmo näkyi.

1. Kuparikattila kumollaan, sankka sivulla, pohja painunut sisään (2.73), päässä arkun päätylautaa, päällä kantta
2. Viikate, vaakasuorassa (2.72)
3. Nuolikumppu(?), (2.75) puuta mukana, (otettu parafiiniin)
4. Putki, lukko(?), josta kaari pois (2.73)
(Erillisessä paketissa).
5. Pr. punnuksia 8 kpl, toisiinsa kiinni tarttuneita, pohja samalla tasolla, isoin ylinnä, alla tummaa puu - humusmassaa (2.78)

- 5a. Punnusten alla massaa
10. Tulus palmikoitu nahkasiisnoista kukkaroa (2.75) KM konserv.
6. Tasapäinen nuolenkärki (2.68) + puuta, terä pystyssä viistosti
7. -"- poikkinainen (2.71) vaaka-suorassa.
8. Pr. spiraaliruusuke + tekstiiliä (2.73) (hautauslakanan koristeita)
9. Hopearaha (Knut Suuri) (2.73) vaakasuorassa KM tark.
4. =ed. (kulunut) (2.81) KM "
12. Pr. spir. (=8) (2.82)
13. -"- (2.79)
14. -"- (2.75)
15. Rautanaula, ruostunut (2.91) Kallon hahmoa heikosti maan värinä.

vlk. 2729 K
45-47, 49-54
58a-b, 60, 62
61a-b

(Hauta 43) (K. 8/D₁-E₁:3). Epämääräinen kuopanne, eteläpäässä paraiten kultt. maan näköistä, humuksen väristä.

1. Koukkumainen rauta (2.21) kuopan ulkopuolelta
2. Rautanaula (2.21)
3. -"- (2.28) jokseen^{kin} puhtaassa sorassa
4. Hihnanjakajan pala, rautaesineitä, polt. luuta (2.40=pohjasora)
5. Pr. hevosenk. solki; (2.31) oli ylösalaisin. Neula rautaa, kultt. maassa
6. Naula (2.28), kuopan ulkopuolelta
7. -"- (2.26), tulessa ollut, nokipit. maasta
8. -"- (2.46) ruskeasta maasta

9. Naula (2.48), nokipit. maasta
10. Pr. pala + rautaa & tekstiiliä(?), nokiläiskässä (2.51)
11. Naula ja määrly noensekaisessa kultt. maassa
12. Hahlot sykkyrässä syrjällään kultt. maassa, nokea alla. Pohj. päässä oli naula(1.8). Itäpuolella puhdas sora (2.50)
13. Tupen suuhelaa + nahkaa(?) (2.56) kultt. maassa
14. Tupen kenkän + nahkaa (2.56)
15. Miekka, syrjällään, kaareva, (2.66) pituus 93 sm, kädensijassa sileää puuta. Kultt. maassa
16. Keihäänkärki, vaakasuorassa (2.47)
17. Naula, nokipit. kultt. maassa (2.75)
18. =ed., pystyssä, puusyitä pinnassa, puhtaassa maassa (2.83)
19. Polt. luuta
20. Keihään(?) putkea, (2.30)
21. Naula (2.34)
22. Hevosen(?) hampaita rivissä, mäkisoran ja kultt. maan, nokipitoisen, rajassa (2.37)
23. Rautamäärly (2.37)
24. -"- (2.39)
25. Naula, noensekaisesta maasta (2.34)
26. Määrly -"- (2.36)
27. 2 naulaa -"- (2.37)
28. Naula -"- (2.37)
29. Määrly, vieressä nokista maata ja kekäleitäkin, 30 sm syvältä
30. Naula, syvällä, runsaasti hiilen paloja (2.50)
31. -"- , iso, 10 sm edellisestä (2.43)
32. -"- , vaakasuorassa, nokimaata läiskinä (2.47)

K:

vlk. 2729
55-56

33. Pr. pala + nahkaa sisässä, nokimaasta
34. Pr. levyä pala + kannaton naula, nokipitoisesta maasta (2.37)

(Hauta 44) (K. 8/A₁-B₁:4-5). Hautamainen kuopanne + arkunnauloja (polttamattomia).

1. Kulkunen (2.51) nokimaassa vaakasuorassa
2. Puukonpää rankaineen (2.49)
3. Rauta + pr. helaa (2.48)
4. Hihnanjakaja + nahkaa (2.47)
5. Rautarengas (2.48) vaakasuorassa
6. Pr. helaa (=2:n luota) (2.49)
7. Rautahelaa + pronssia (=3) (2.51)
8. Rautamäärly + puuta (2.49), arkun lautojen nitojia
9. Pr. levyn pala
10. Vikate, kultt. maan syrjässä puhdasta soraa vastassa, kärki viistosti vähän alaspäin, vähän syrjällään (2.40)
11. Pr. nappi, kupu ylöspäin (2.50)
12. Rautamäärly (2.57)
13. Ristilyöte, nastat alaspäin (2.57)
14. Puukon hela, pronssia päällä (2.51)
15. Rautalevyn pala, vaakasuorassa (2.51)
(padasta?)
- (16-17). Rautanauloja, luoteispuolinen ruosteinen (2.55)
18. Tasapäinen nuolenkärki (2.55), olivat puhtaassa
19. Keihäänkärki (2.55), olivat puhtaassa sorassa kultt. maan ulkopuolella vinottain ristissä, eroa 0,5 sm
20. Vyösolki, rautaa (2.50)
21. Rautamötikkä + puuta (2.54), puhtaassa sorassa
22. Naula, iso (2.48)

23. Naula, (2.51)
24. Rautapala
25. "- + pr. (2.50)
26. Naula, kotkattu (2.60)
27. Rautahelaa, pr. alapuolella (2.60) (=3, =7)
28. Pr. rengas (2.53)
29. Vyösolki, rautaa (2.54)
30. Pr. spir. ruusuke + tekstiiliä (2.55)
31. Naula (2.54)
32. "- + puuta(?) (2.53)
33. Pr. spir. ruusuke, kangasta päällä(?) (2.54)
34. 2 naulaa (2.52)
35. Naula (2.60), kotkattu
36. "- (2.60)
37. Rautaesine (2.58)
38. Tulusta (2.57) on kartassa, ei talteen
39. Limsiö (2.57)
40. Naula (2.56)
41. Rautaes. + pronssia (2.56)
42. Määrly (2.59)
- (43-45) Pr. palloja (2.56), onttoja
46. Tekstiiliä (2.60)
47. Pr. spir. pyöryköitä, kangas ylöspäin (2.60)
48. Naula vaakasuorassa, puusyyt siinä poikittain, lattea
 puoli vaakasuorassa (2.60)
49. Naula, syyt poikittain (2.59)
50. Hop. vannetta, hajallaan (2.59)
51. Naula, vaakasuorassa, puusyyt poikittain (2.59)
52. Hop. levyä - ei kartassa

53. 4 naulaa lounaispäästä
54. Polt. luuta I kaiv. kerroksesta

(Hauta 45) (K. 8/C₁:3). Paikalla oli pintamaassa runsaasti (poltto-
kalmisto-) löydöksiä. Haudassa kallon jätettä.

1. Tulusrauta, vaakasuorassa (2.27)
2. Pr. renkaan pala + polt. luun siruja (2.25)
3. -"- hiilimaatäplän pinnassa (2.28)
4. Kallosta hammasleukaa (2.17-2.27)
5. Pr. rengas, kekäleen alta (2.24)
6. -"- , pieni, kekäleen alta P-puolella (2.30)
7. Määrly(?), kultt. maasta 20 sm syvältä (2.25)
8. Naula, vaakasuorassa (2.10)
9. -"- , pystyssä (2.13)
10. -"- , vaakasuorassa (2.12)
11. -"- , -"- (2.17)
12. -"- , kanta viistosti alaspäin, noettomassa maassa
(2.22)
- 10-12 kaikki n. 10 sm syvällä, maassa nokiläiskiiä.
13. Naula, vaakasuorassa, kultt. maassa 10 sm syvällä
(2.22)
14. Pr. renkaita 7 kpl, 10 sm syvyyserot, kultt. maa-
ja nokipesäkkeestä 20 sm syvältä (2.26)
15. Rautanaula, vaakas. 15 sm syvällä, (2.30)
16. Rautamäärly, kultt. maasta (2.14)
17. Naula, vaakasuorassa (2.19)

(Hauta 46) (K. 7/Z-4:8). Kallo todettavissa, muista luista maassa väriä.
Pohjalla pitkittäisen lahopuun pala vaakasuorassa (=arkun
jätettä?)

1. Naula, kanta alaspäin syyt puusta haudan pituus-
suuntaan (2.70)

2. Naula, kanta alaspäin (2.70)
3. Naulan kanta (hapertunut), kouru ylöspäin (2.59)
- x) 4. 2 naulaa, kärjet ylöspäin, väli 5 sm, välillä ruosteista soramassaa (2.71)
5. Kuparikaari, kaari ylöspäin (2.78)
6. Pieni naula (2.83)
7. Tulusrauta, vaakasuorassa, kovin ruostunut (2.96)
8. Määrly (2.72)
9. Hopeasormus, katkennut, syrjällään oli päällä nahkaa(?) sisällä sormea(?) (2.80)
10. Naulan kanta oli alusprikka (2.79)

vlk. 2729 K: 4.
72

- x) 4. Naulat 3-3.5 sm syyt poikittain
4-5 " " pitkittäin

(Hauta 47) (K. 5/X-Z:9). Matala hauta, luiden hahmoa ja hampaita.

1. Kirves, terä viistoon ulos- ja alaspäin, varsi ollut jalkopäätä kohti (2.83)
Kirveen sisäpuolella vähän nokipitoista maata.
2. Tulusrauta, puoleksi syrjällään, päänpuoleisessa päässä rautarengas (2.83)
3. Tekst. jätettä, musta muhkura pinnassa kierrettyä lan-kaa, sileä päällyys. Noetun mustaa maata alla (2.83)
4. Luute, käsivarresta

(Hauta 20) (K. 7/W:8). Päällä palomaapesäke, hauta alla, luista vain maassa väriä, harmaata massaa.

1. Puukko, vaakasuorassa, terä ulospäin, alapinnassa luuta(?) (2.80). Sen alla senttiä syvem-

mällä jo puhdas vesisora.

0. Pintalöytöinä pr. spiraaleita, joukossa polt. luun siruja
(2.37)

(Hauta 48) (K. 4-5/S-T:9-10). Kultt. maa-alue.

1. Tulusrauta (ehkä vääntyi töiden aikana) (2.55)
2. Naula, vaakasuorassa (palopatinaa) (2.49)
3. Määrly, vaakasuorassa (palopatinaa) (2.50)

Jälkilöytö

(Hauta 49) (K.8/D₁:8). Soranotossa tuhoutunut, vähäinen kulmaus tutkittiin.

- 2697:1. Tappara, silmässä puuvarren jätettä. Löytyi viemäri-työmaalta Vilusenharjulta tuodusta seulonta-jätekivikosta. Hautaan kuuluminen epävarmaa.
- "- :2. Keihäänkärki, sorakuopan rinteestä haudan alapuolelta.

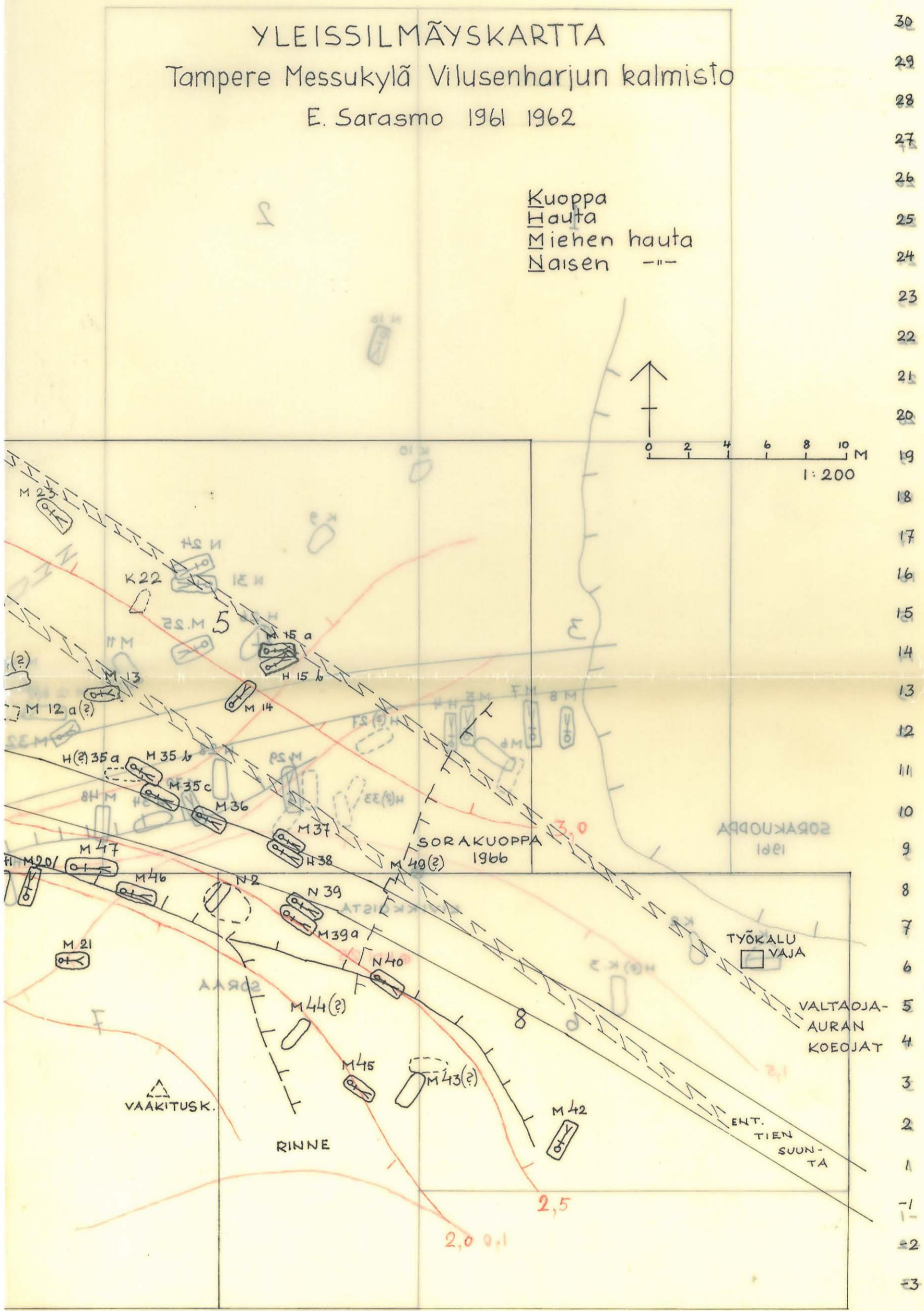
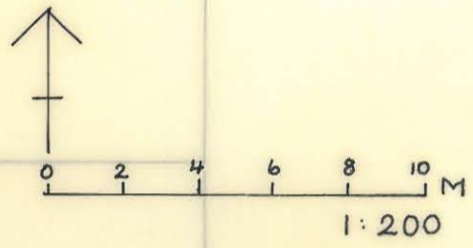
W X Z Y Ä Ö A B C D E F G H I J K L M N O,

YLEISSILMÄYSKARTTA

Tampere Messukylä Vilusenharjun kalmisto

E. Sarasmo 1961 1962

Kuoppa
Hauta
Miehen hauta
Naisen ---

W X Z Y Ä Ö A B C D E F G H I J K L M N O,

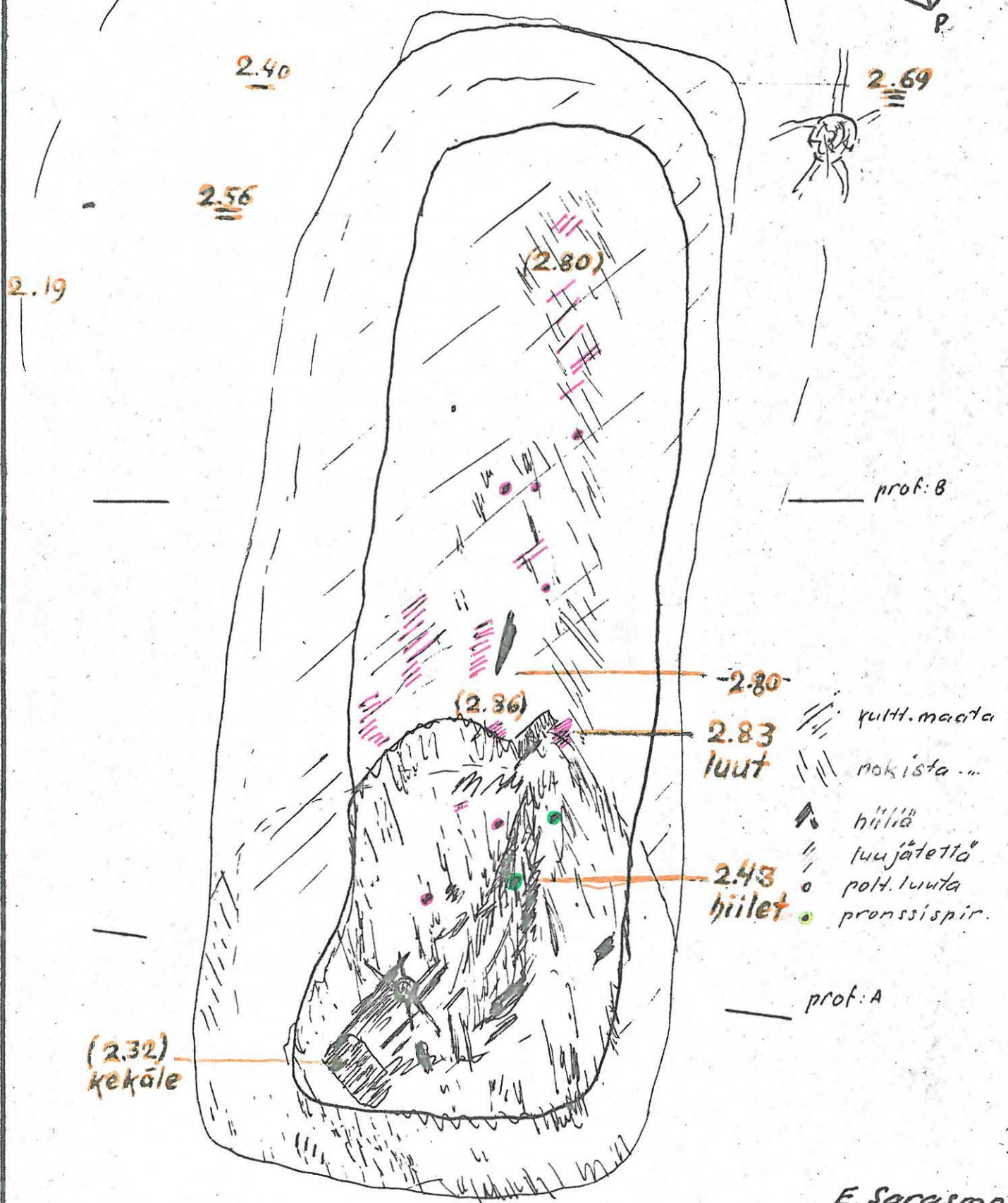
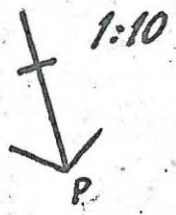
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 31.8. - 1.9.62

Hauta 20

Nokiläiskä I

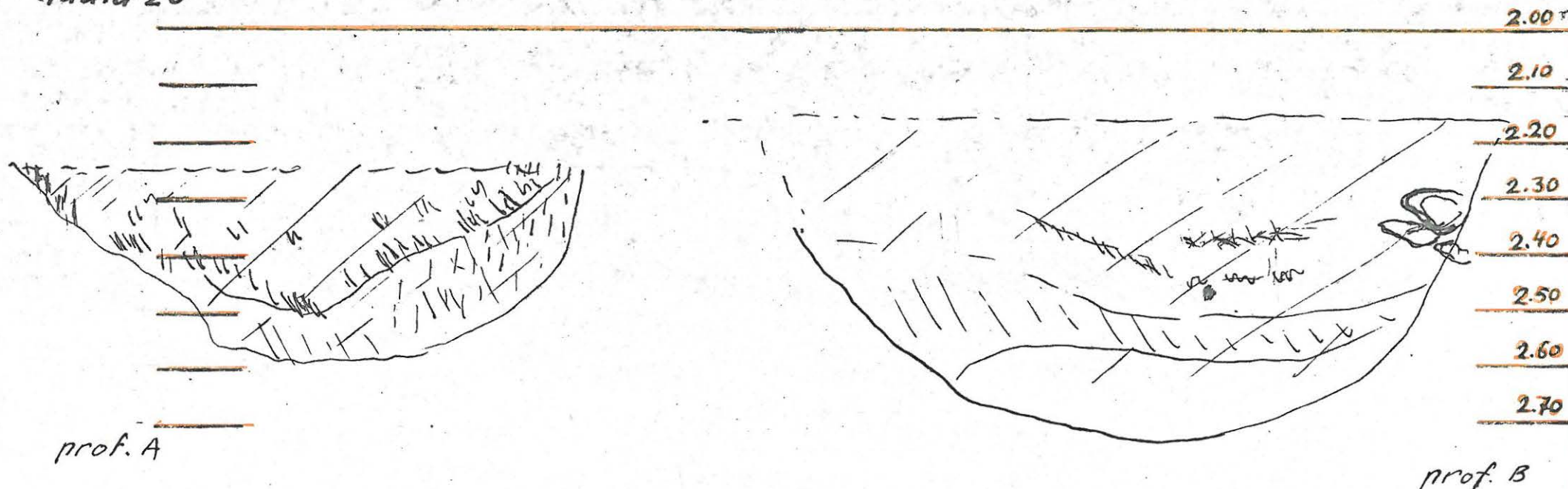
T: 9-10
L5

E. Sarasmo

TAMPERE. MESSUKYLÄ. Vilusehharju

Hauta 20

- hiili
- |||| nokista maata
- ||||| tuhkaista maata
- ||||| palomaata
- /// kuitt. maata

E. Sarasma

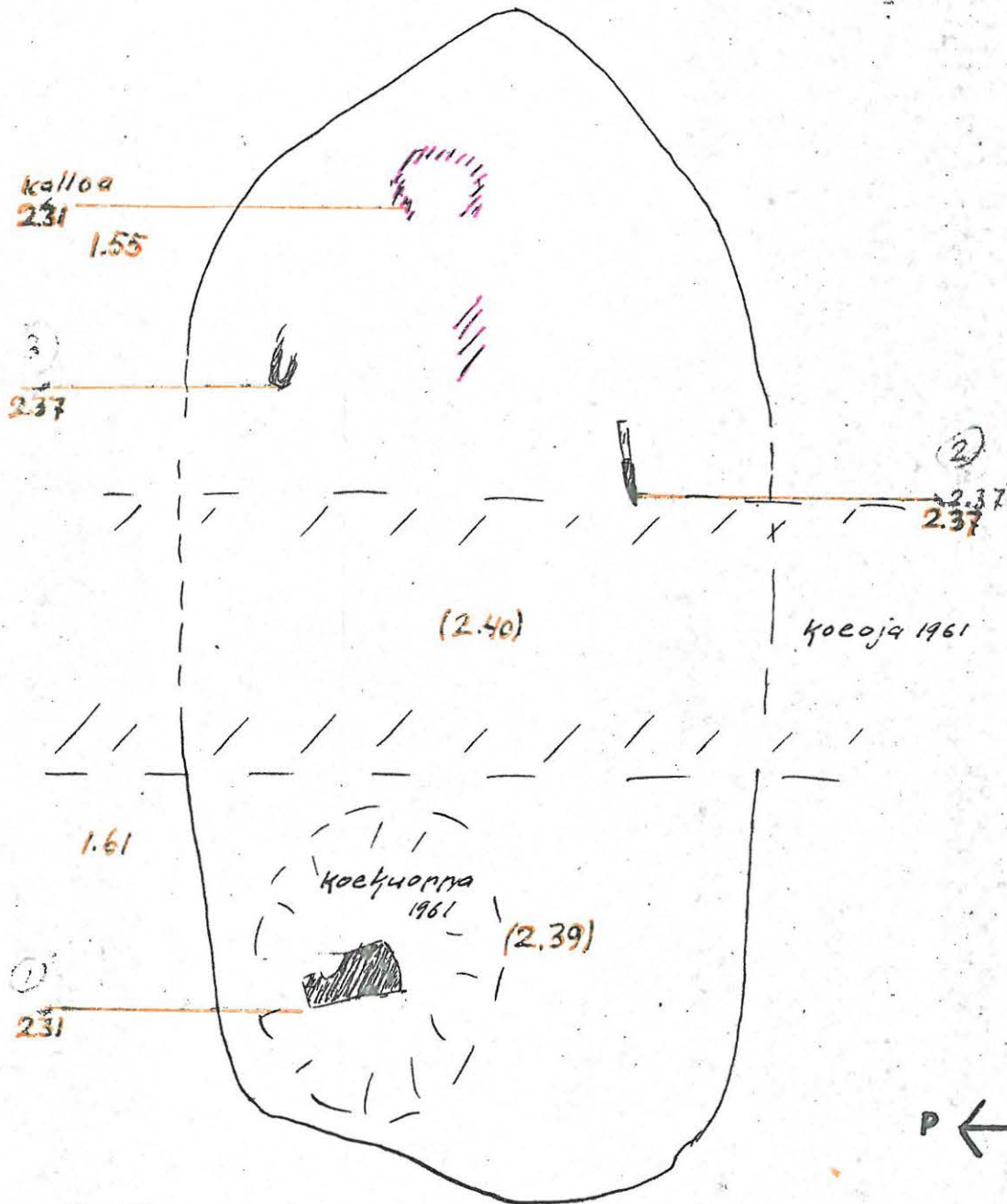
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 2.7.-62

Hauta 21

W-X:6

L.7

0.00 löydet
0.00 pinta
(0.00) pohja

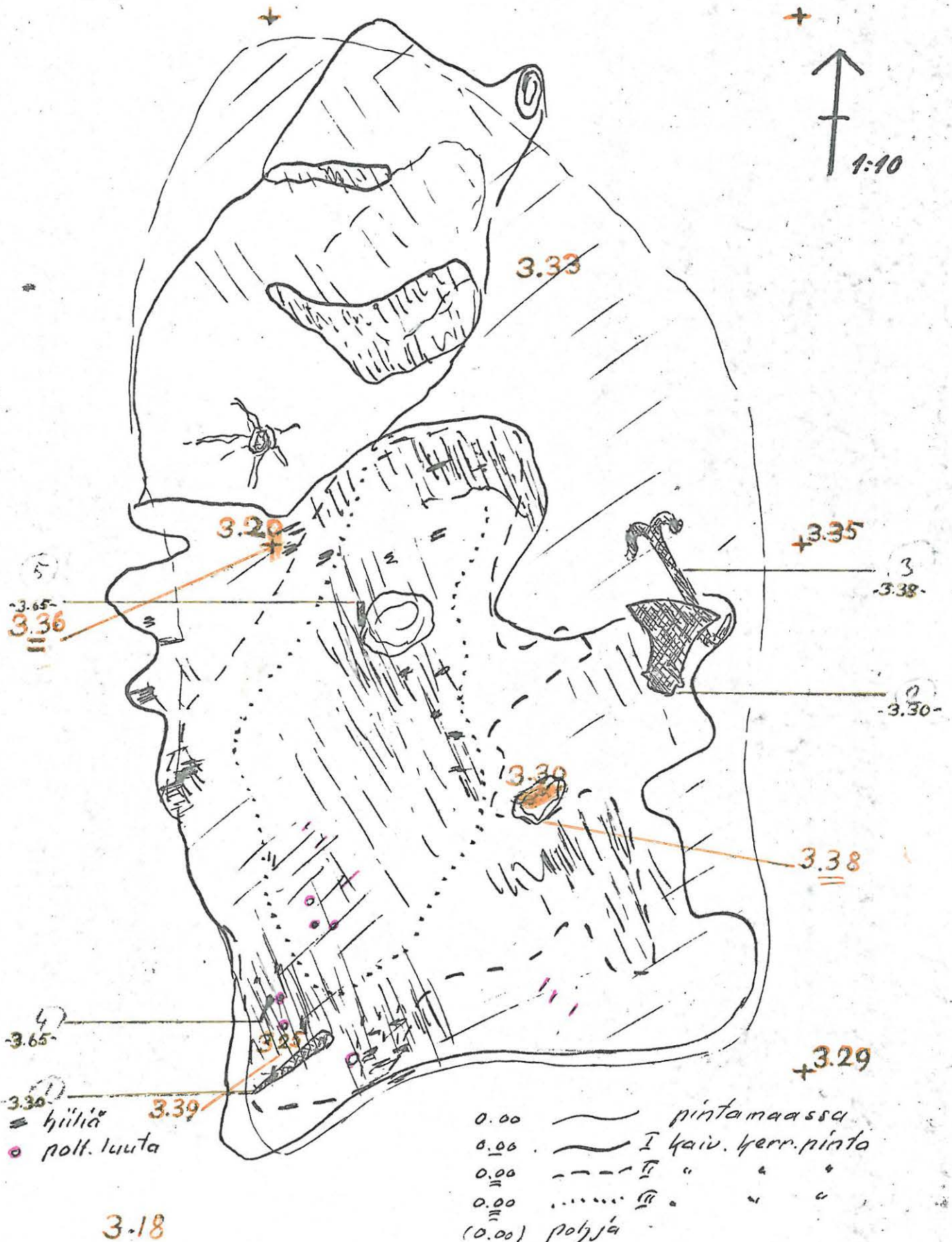
E. Sarasmo

TAMPERE . MESSUKYLÄ

Z-Y: 15-16
L. 5

Vilusenharju 13.6.-62

Kuoppa 22

E. Sarasmo

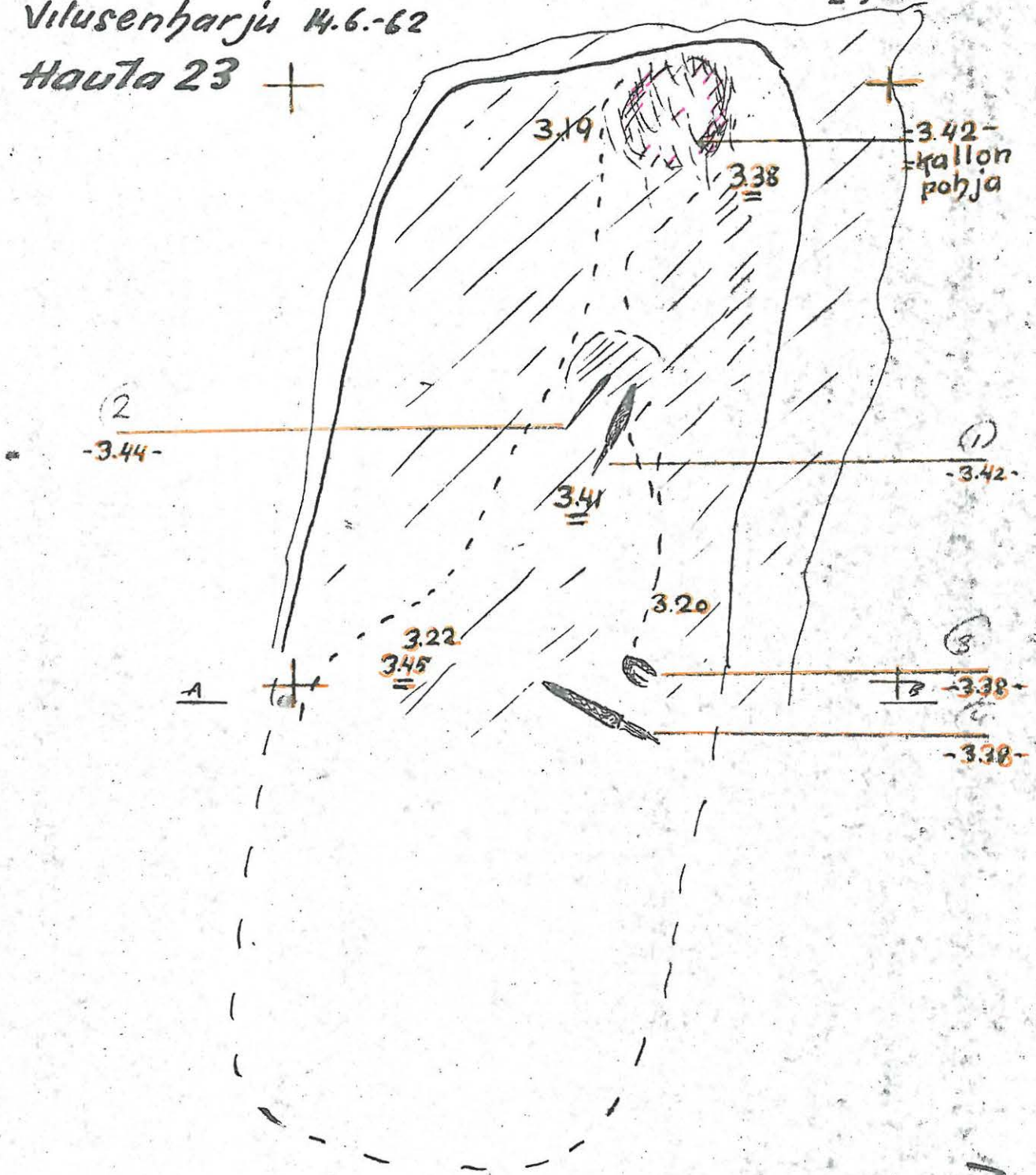
TAMPERE MESSUKVLA'

Vitusenharju 14.6.-62

Hauta 23 +

W-X: 17-18

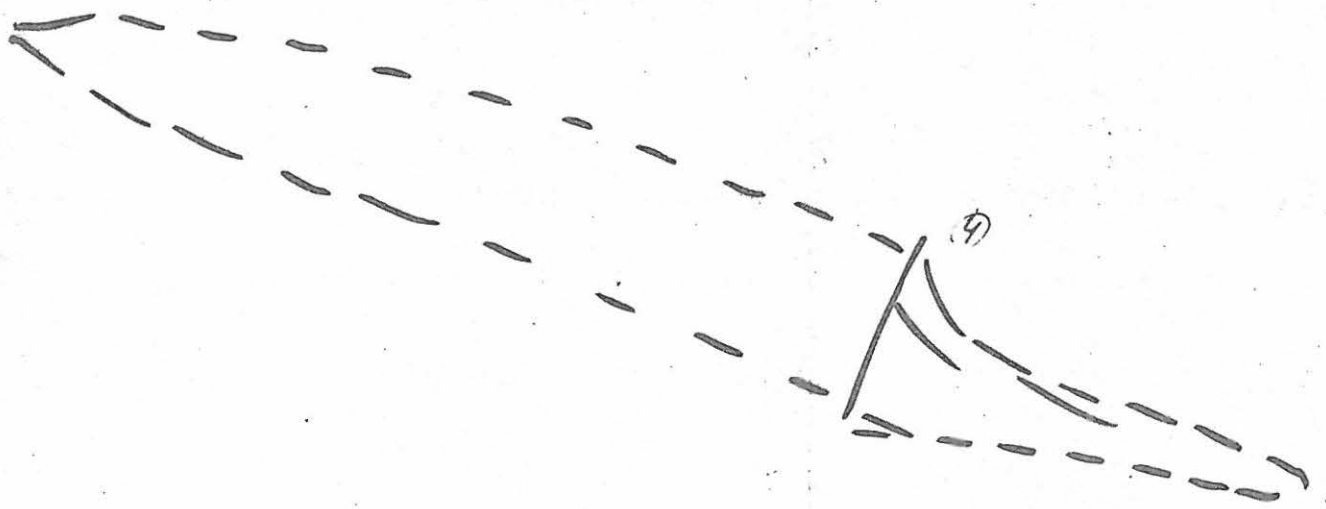
L 5

- Kult. maa.
- " tummempi
- harmaa maa
- pinta
- I kerros
- II kerros
- 0.00 pinta
- 0.00 II kerroksen pohja
- lyuta

E. Sarasmo

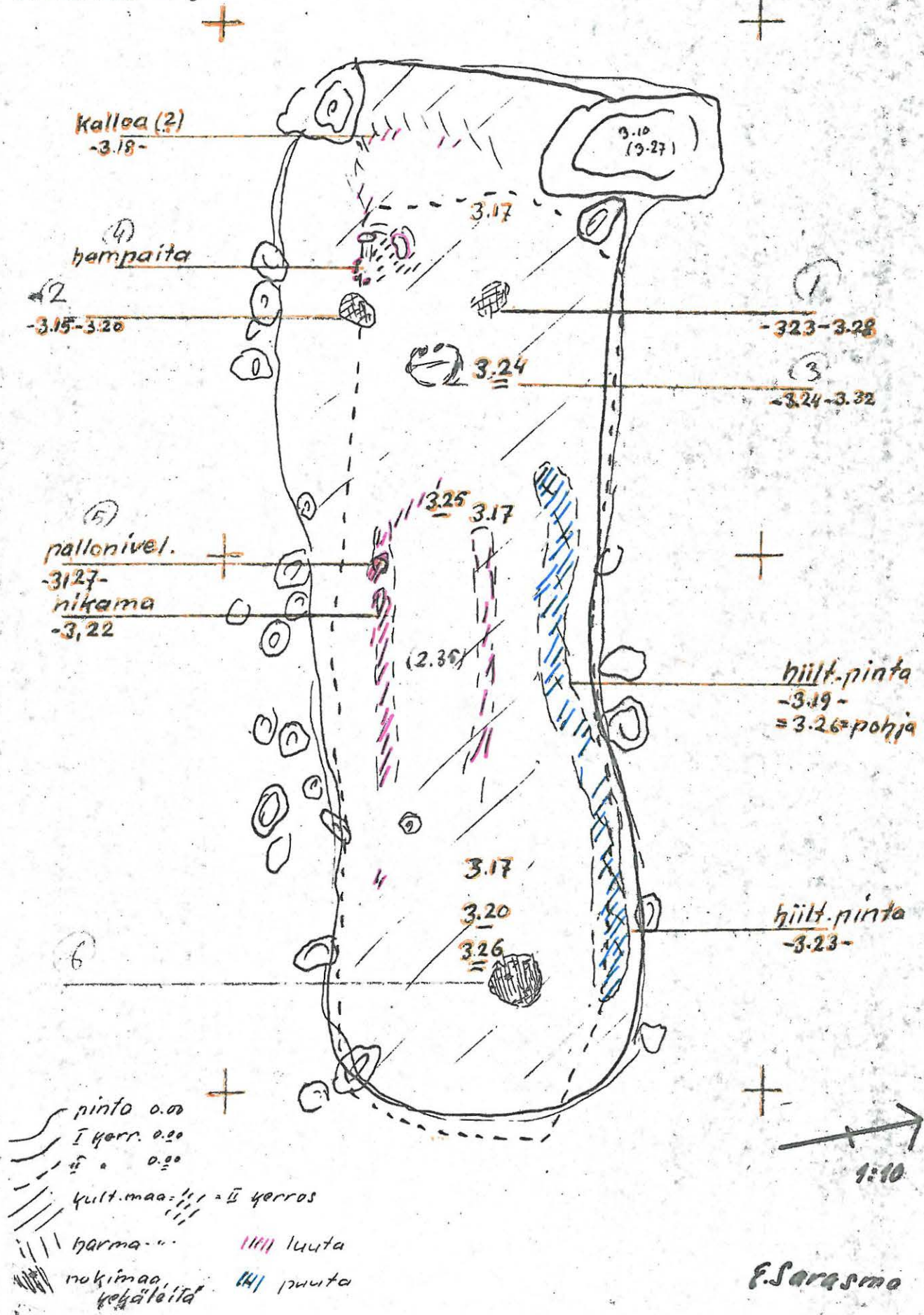
Hauta 23.
peitepiirros

TAMPERE. MESSUKYLÄ'

Vilusenharju 14.6.-62

Hauta 24

Q-R:16
L4

TAMPERE. MESSUKYLÄ

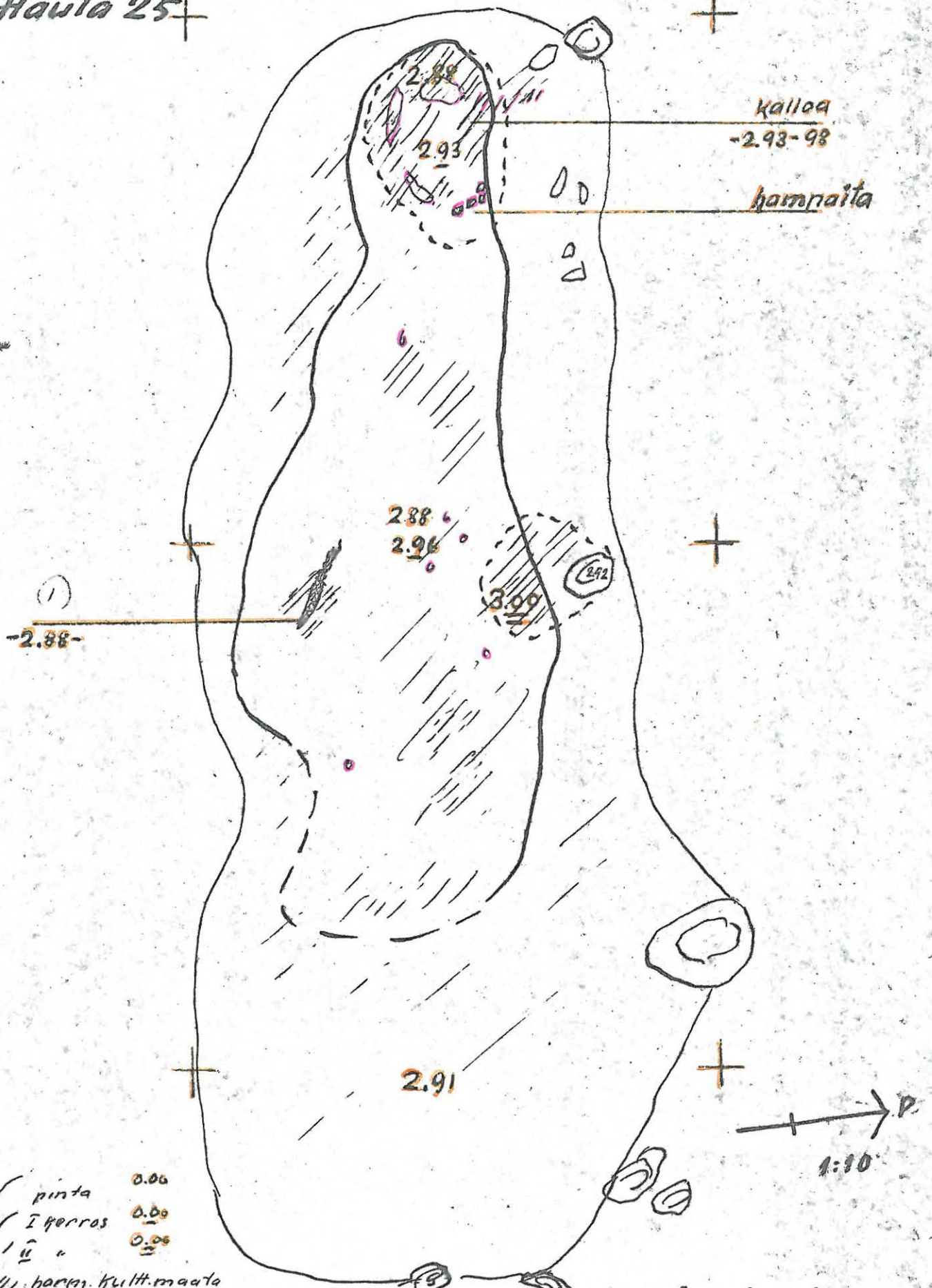
2.80

Q-R:14

Vilusenharju 15.6.-62

4.4

Hauta 25+

- pinta 0.00
- I kerros 0.00
- II " 0.00
- harkm. kulltt.maata
- luuta
- " pottettua

Anja Leppänen

TAMPERE.MESSUKYLÄ'

Vilusenharju 15.6.-62

Hauta 26(?)

O-P: 14-15

L.4

noki
3.00

2.92

pronssipala

=3.12=

- pinta
- kerros
- - - -
- kuult.maa
- nokimaa
- luuta

2.94

3.10

=3.20=

3.08

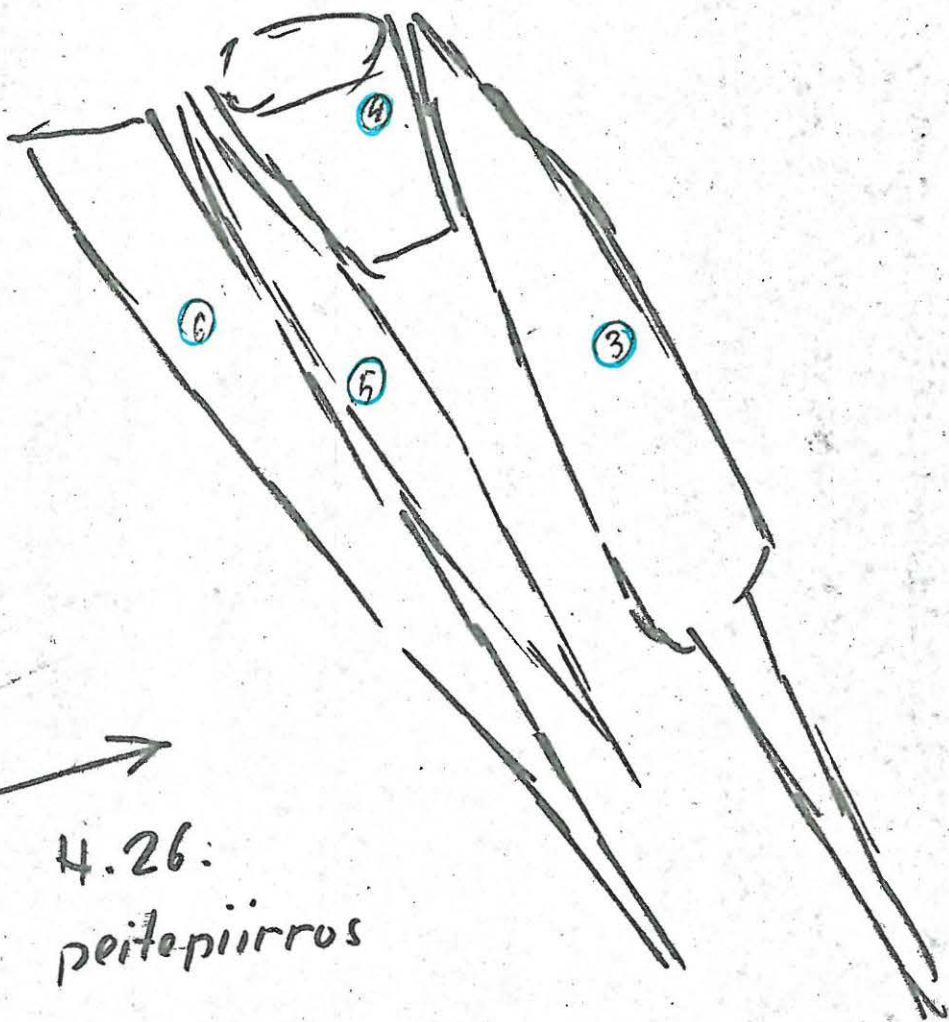
2.88

3.02

1:10

noki
2.80

E. Sarasmo

4.26.

peitepiirros

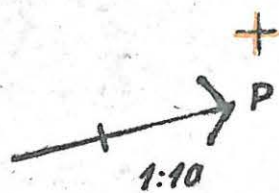
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 15.6.-62

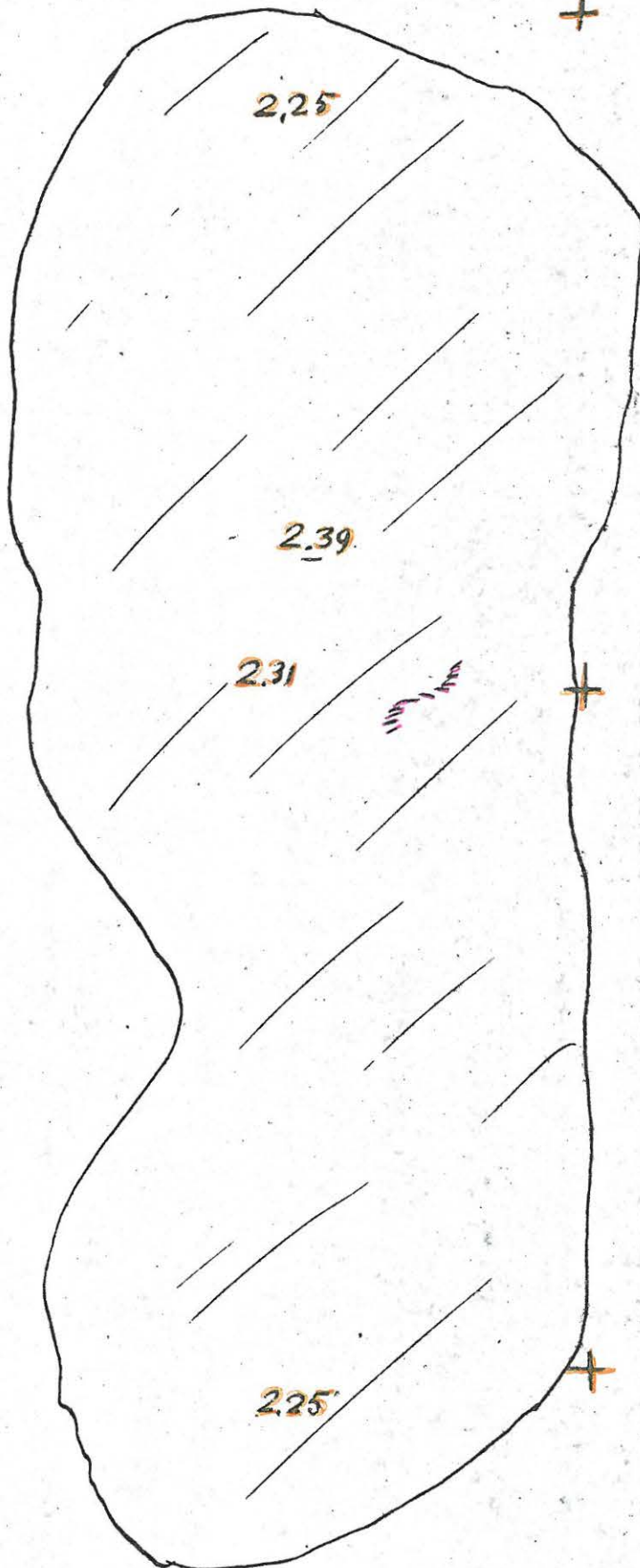
Hauta 27 + 2.12

L-M:12

44

2.18

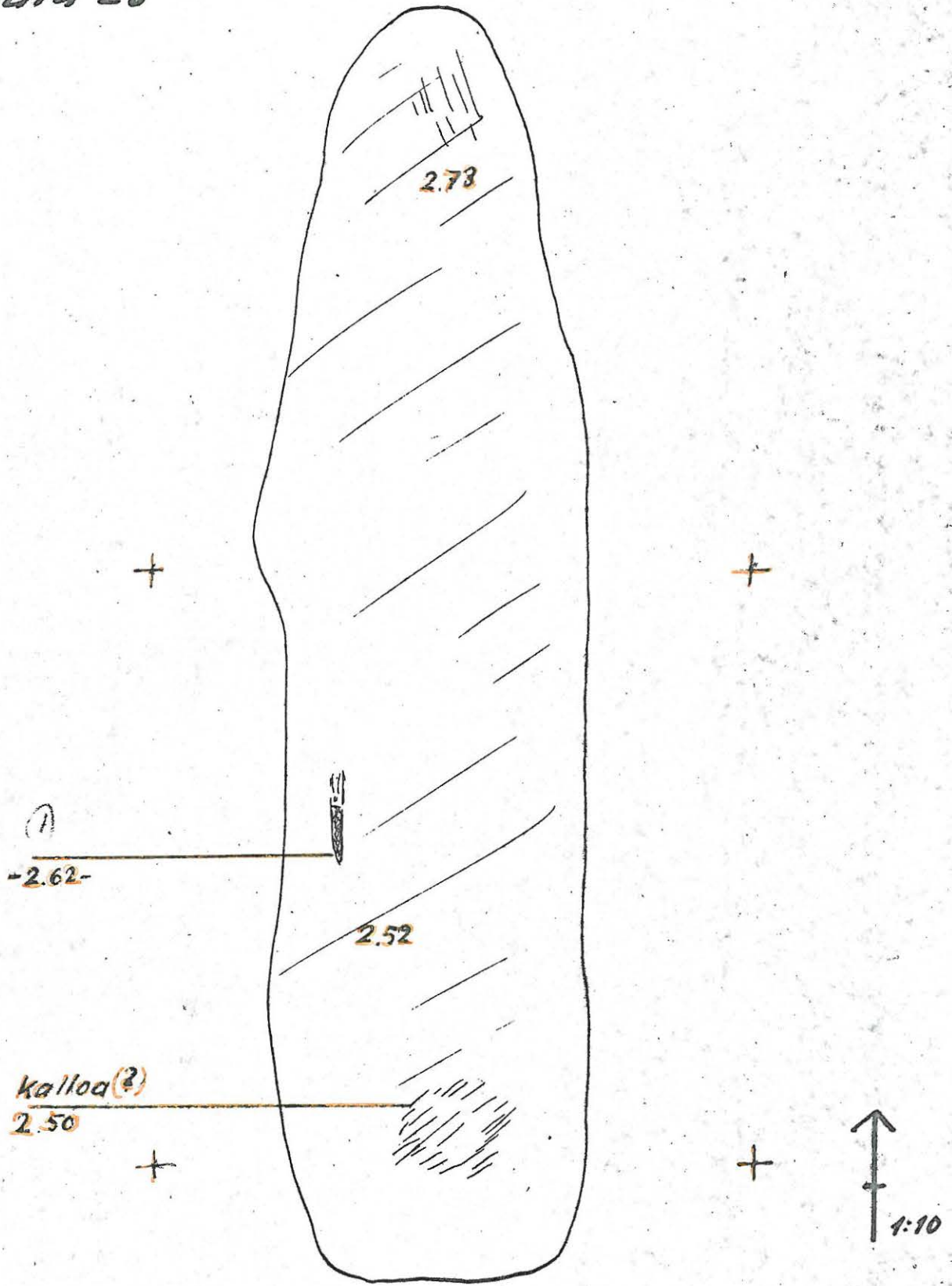
Anja Leppänen

TAMPERE. MESSUKYLÄ

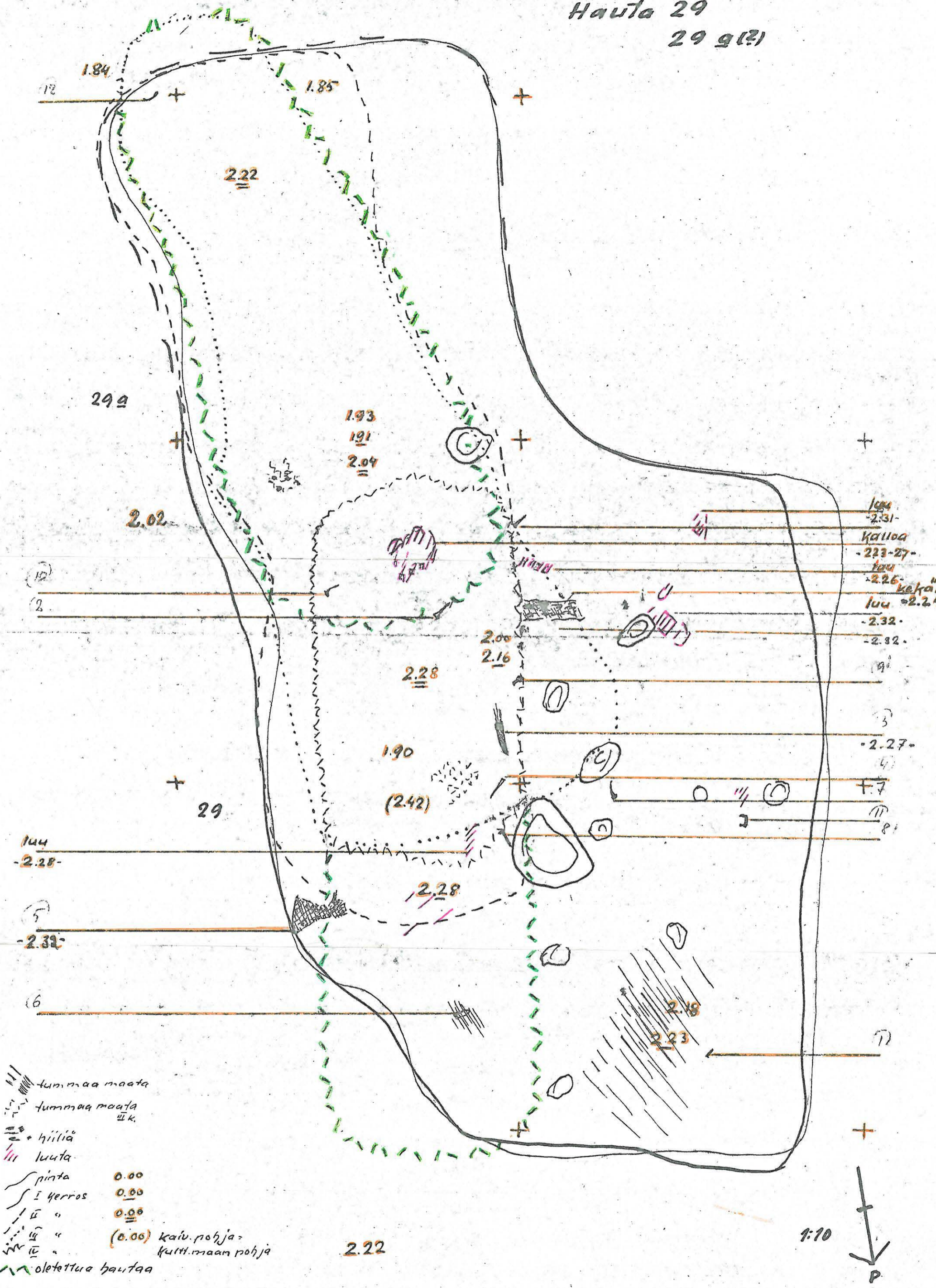
Vilusenharju 16.6.-62

Hauta 28

P-Q: 11
4.4

E. Sarasmo

104
-2.31-
Kallio
-2.23-27-
luu
-2.26-
luu
-2.24-
-2.32-
-2.32-
9
3
-2.27-
4
+7
8

- tummaa maata
- tummaa maata
u.k.
- hiiliä
- luuta
- pinta 0.00
- kerros 0.00
- " 0.00
- " (0.00) kaiu.pohja =
kutti.maam.pohja
- oletettua hautaa

1:10

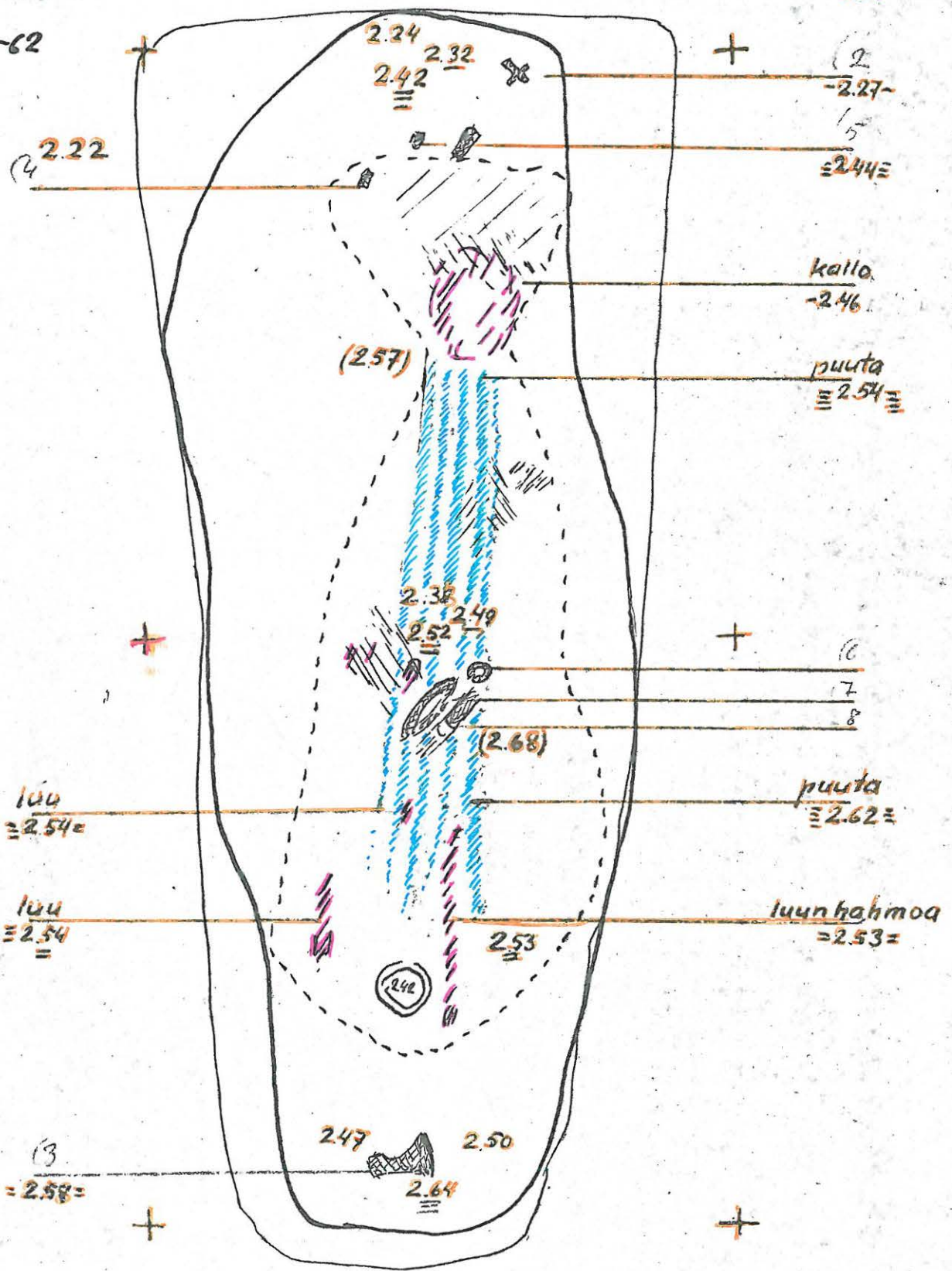
Anja Leppänen

TAMPERE. MESSUKYLÄ, Vilusenharju

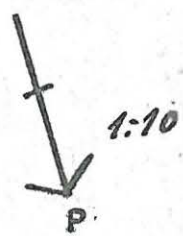
Q:10-11

Hauta 30

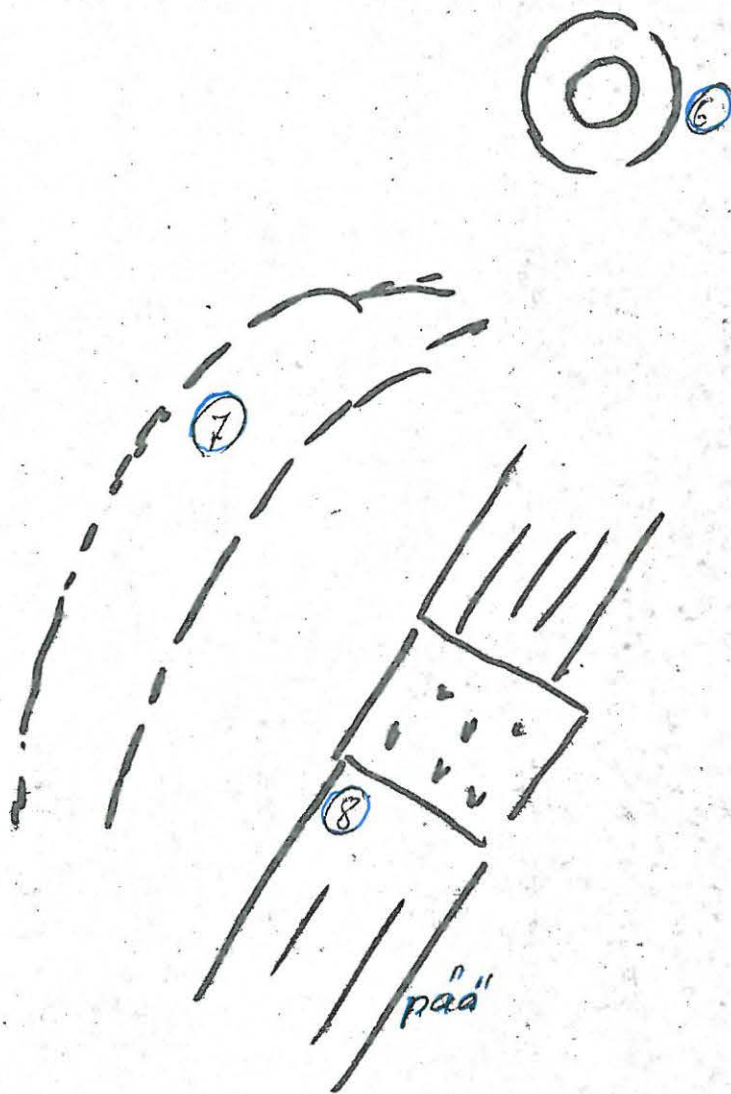
16.6.-62

/// kulltt. maata	— mirta	0.00
/// tummaa maata	— E kerros	0.00
/// luuta	—	0.00
/// puuta	— pohja	(0.00)

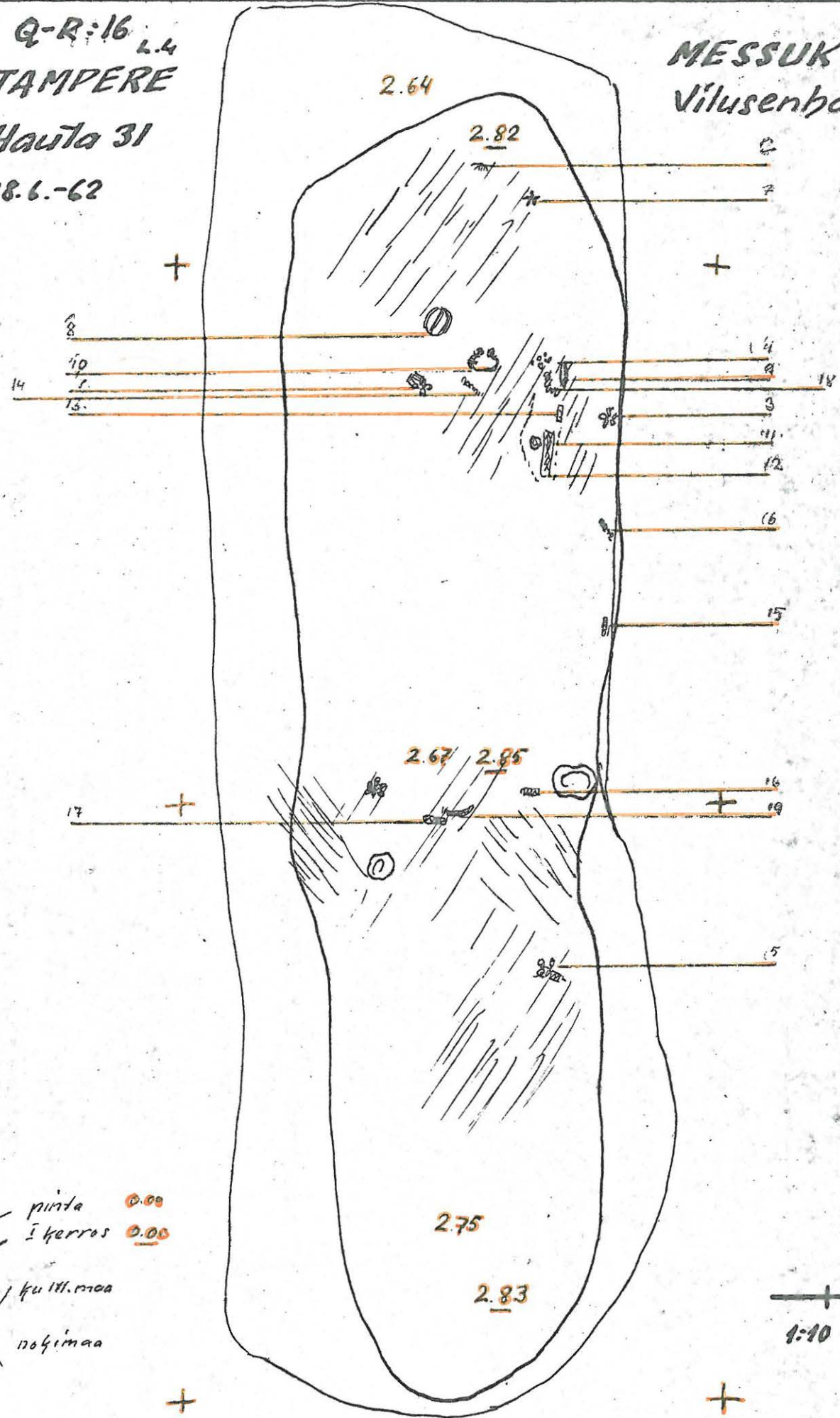
Anja Leppänen

H.30
peitepiirros

Q-R:16 L.4
 TAMPERE
 Hauta 31
 18.6.-62

MESSUKYLÄ
 Vilusenharju

- pinta 0.00
- I kerros 0.00
- ku ill. maa
- no kima

→ P
 1:10

on peitepiirros

Anja Leppänen

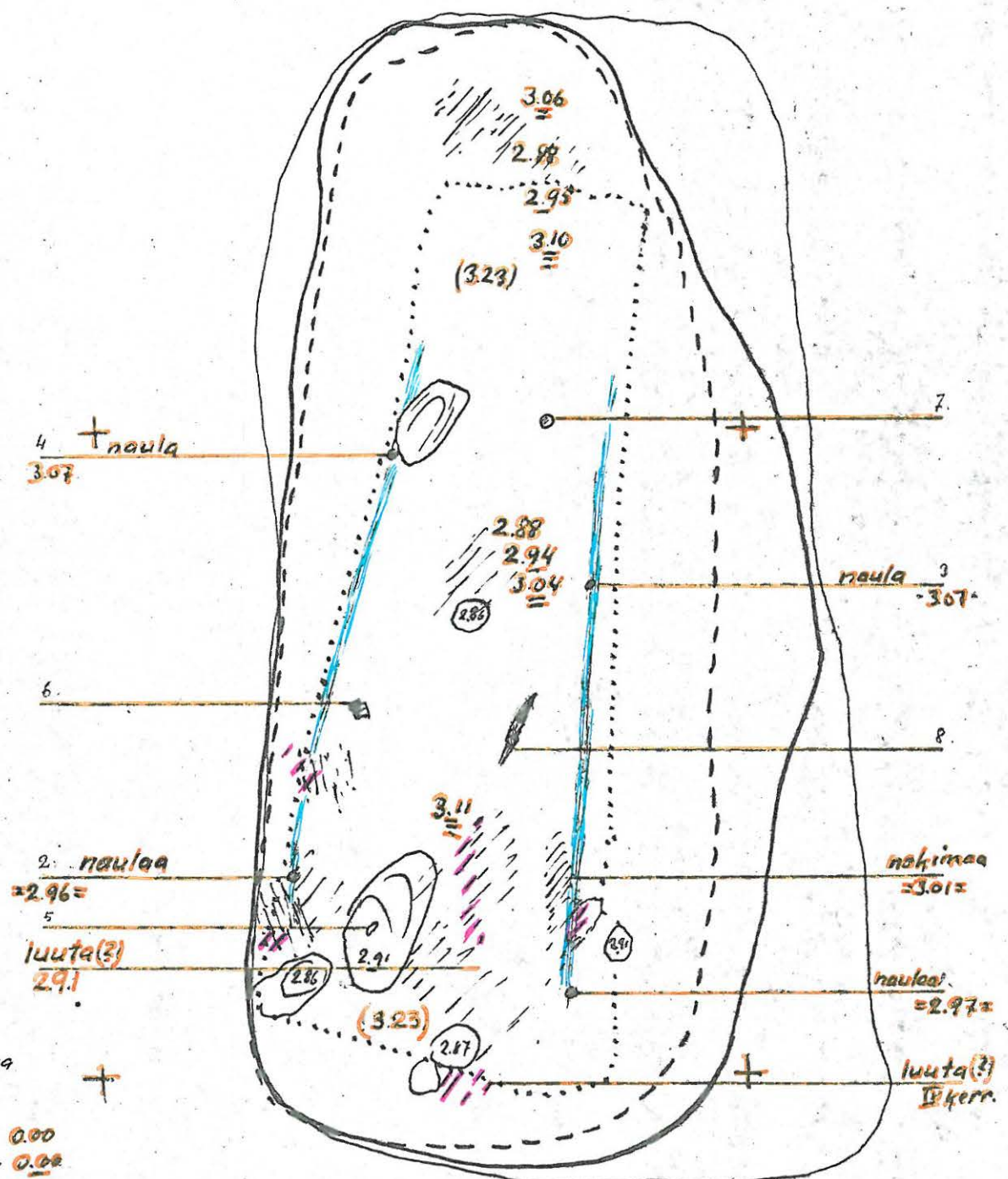
TAMPERE, MESSUKYLÄ

Vilusenharju 19.6.62

Hauta 32⁺ 2.62

T-U:12

L.5

- kultt. maag
- maki
- pinta 0.00
- I kerros 0.00
- II - " 0.00
- III - " 0.00
- IV - " 0.00
- lahoa ruuta pohja
- luuta (?)

E. Sarasimo

TAMPERE, MESSUKYLÄ

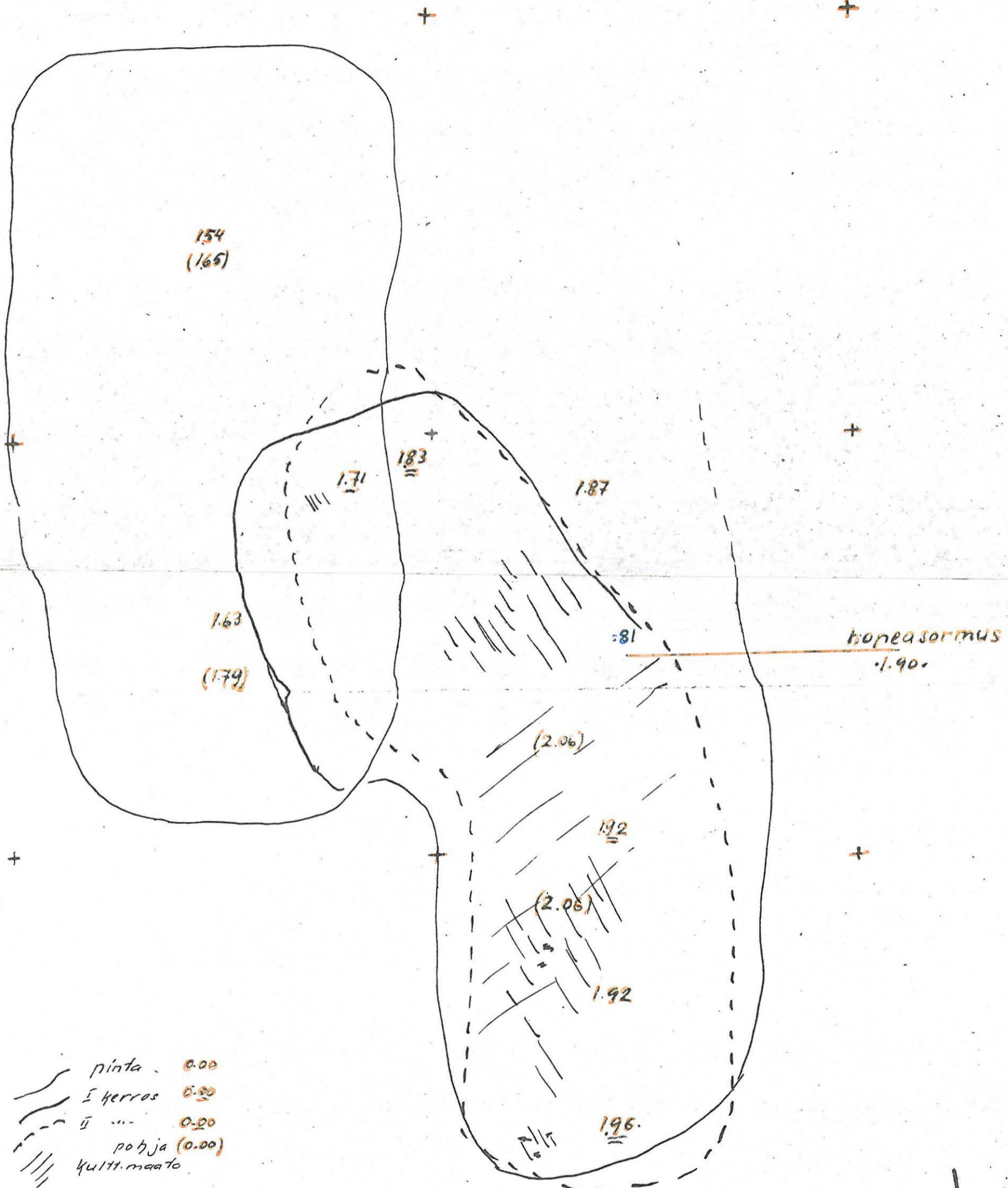
Vilusenharju 19.6.-62

Hauta 33(?)

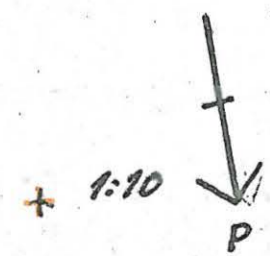
M:10-11

L.4.

1.45

- pinta 0.00
- I kerros 0.00
- II 0.00
- pohja (0.00)
- kultt.maa
- nohista - - -

E. Sarasmo

TAMPERE, MESSUKYLÄ

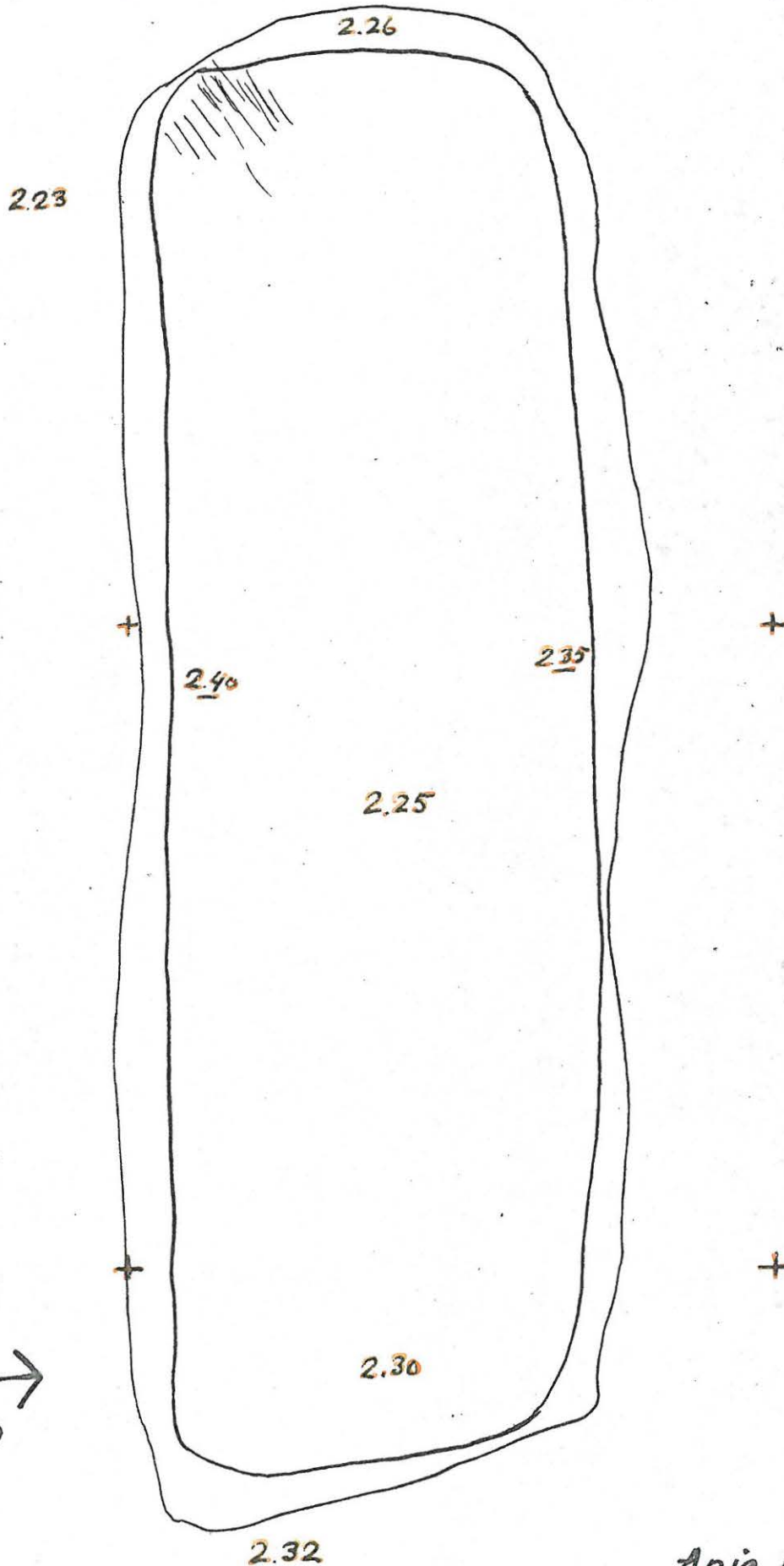
R:10

Vitusenharju 25.6.-62

L:4

Hauta 34 +

+

1:10

Anja Leppänen

Z-Y:10-11

+ 4.5

TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 25.6.-62

Hauta 35 a)
35 b)
35 c)

35 a)

kallo
= 3.14 =

14. 35 b

(3.18)

3.02
3.04
3.10

nokei 3.k.
= 3.10 =

raudan jalkia
kahja puolta

5
2.

- 1 kerres 0.00
- 2 " " 0.00
- 3 " " 0.00
- 4 " " 0.00

- + kulta-maata
- tummaa - "
- /// palomaa
- .. hiiliä
- /// luuta
- o pit. luuta
- /// lahoa puujätettä

6.
3.16

35 b

303

(3.27)

3.18

3.11

3.04

(3.21)

7.
= 3.16 =

10
= 3.26 =

8.
= 3.16 =

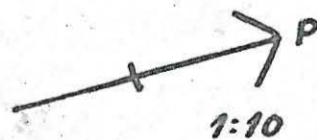
pr. punnus
3.02

35 c

3.18

(3.33)

3.22

P. Saresmo

2.70

Kallo
= 3.22 =

TAMPERE, MESSUKYLÄ

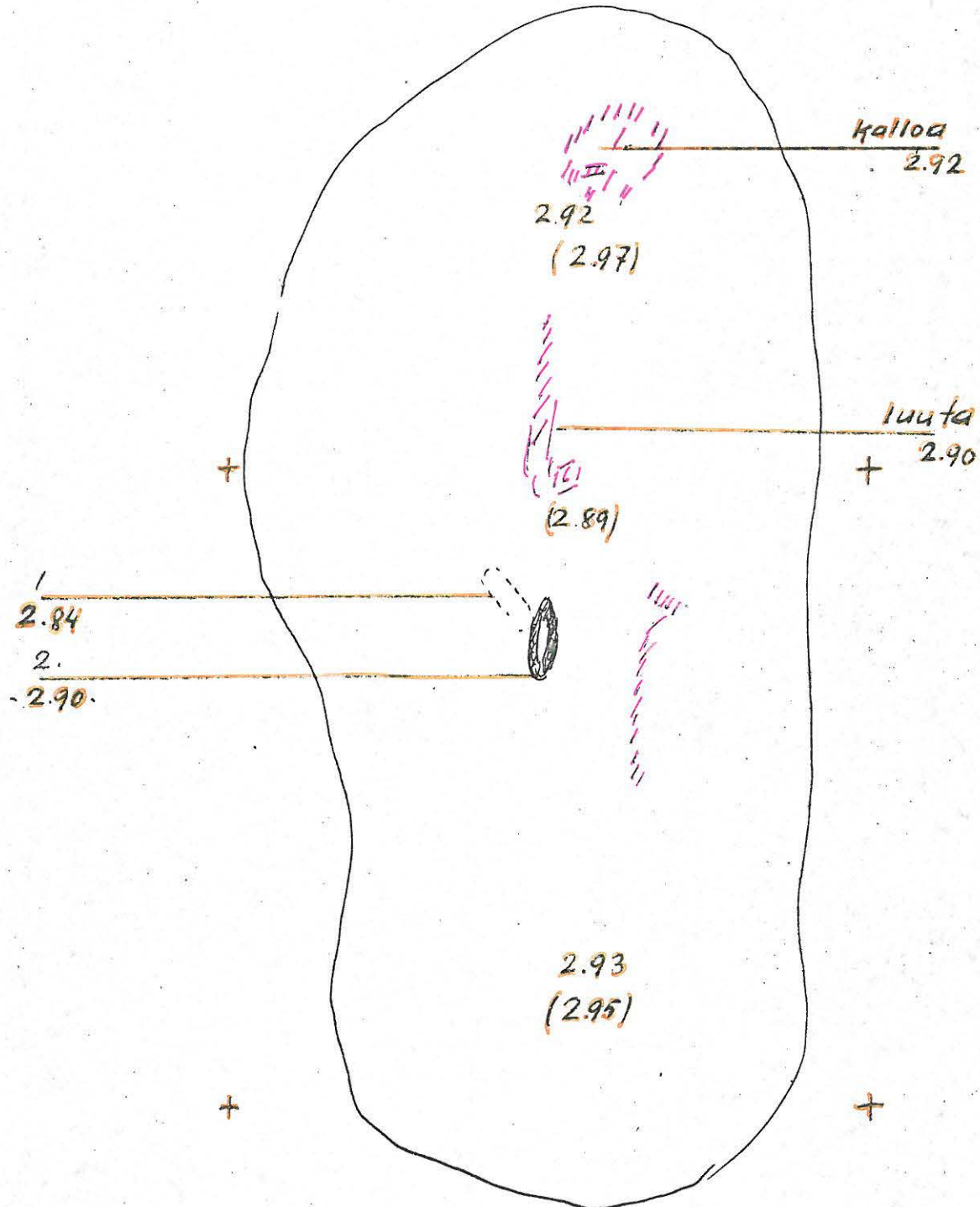
Vilusenharju 26.6.-62

Hauta 36

Ä-Ö:10

4.5

+

E. Järvelä

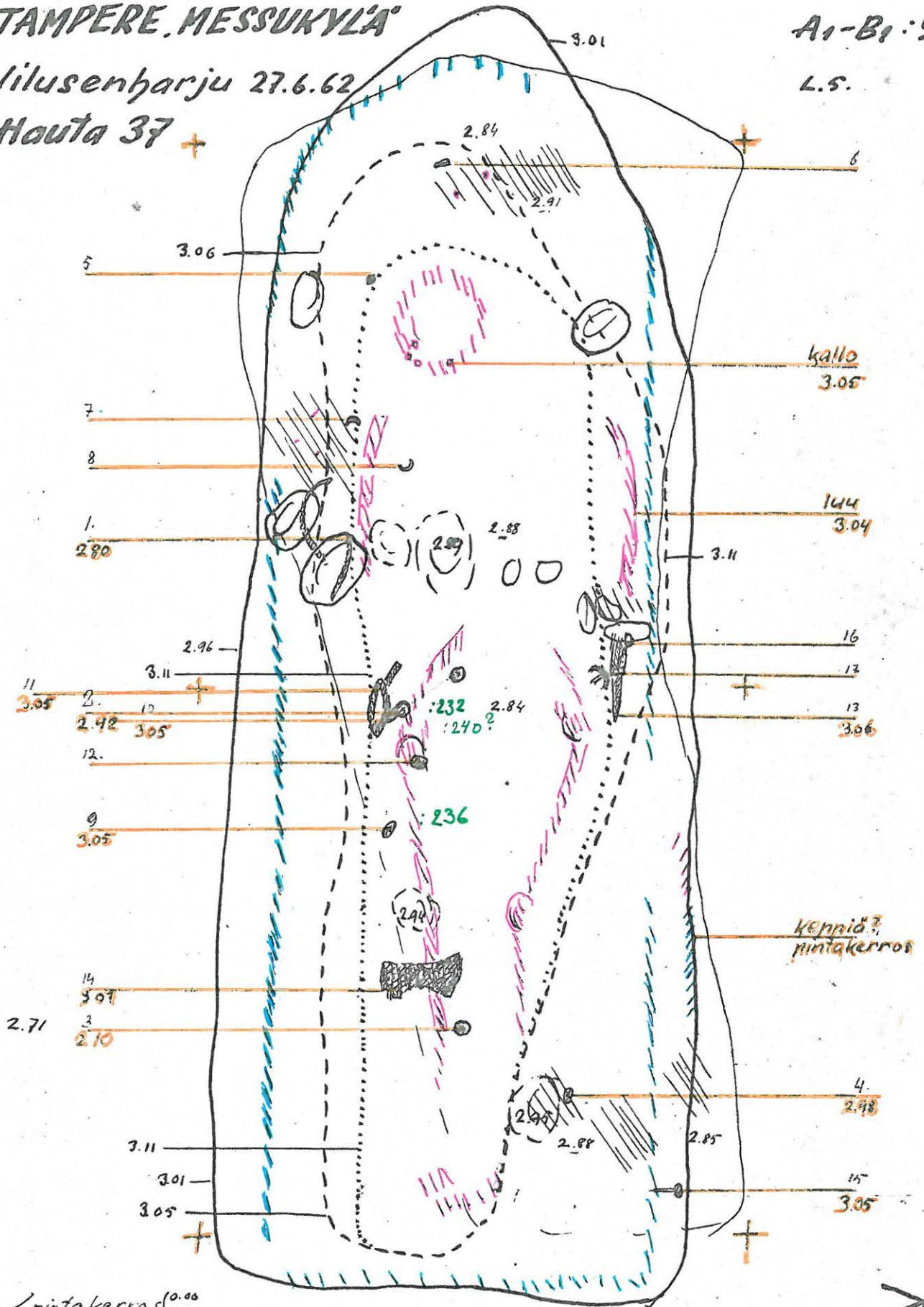
TAMPERE, MESSUKYLÄ

Vilusenharju 27.6.62

Hauta 37 +

A1-B1:9

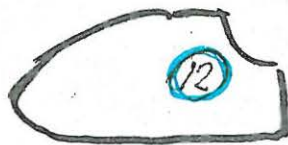
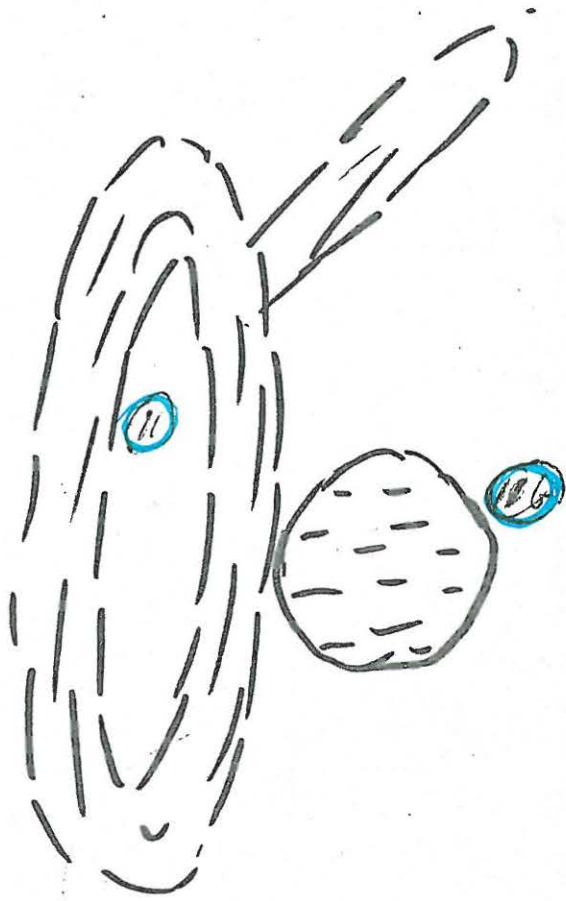
L.S.

- pintakerros 0.00
- 2 kerroksen pinta
- 10 " " "
- 12 " " "
- tummaa maata
- lahoa puuta
- " luuta

Anja Leppänen

H. 37
Peitepiirros

TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 28.6.-62

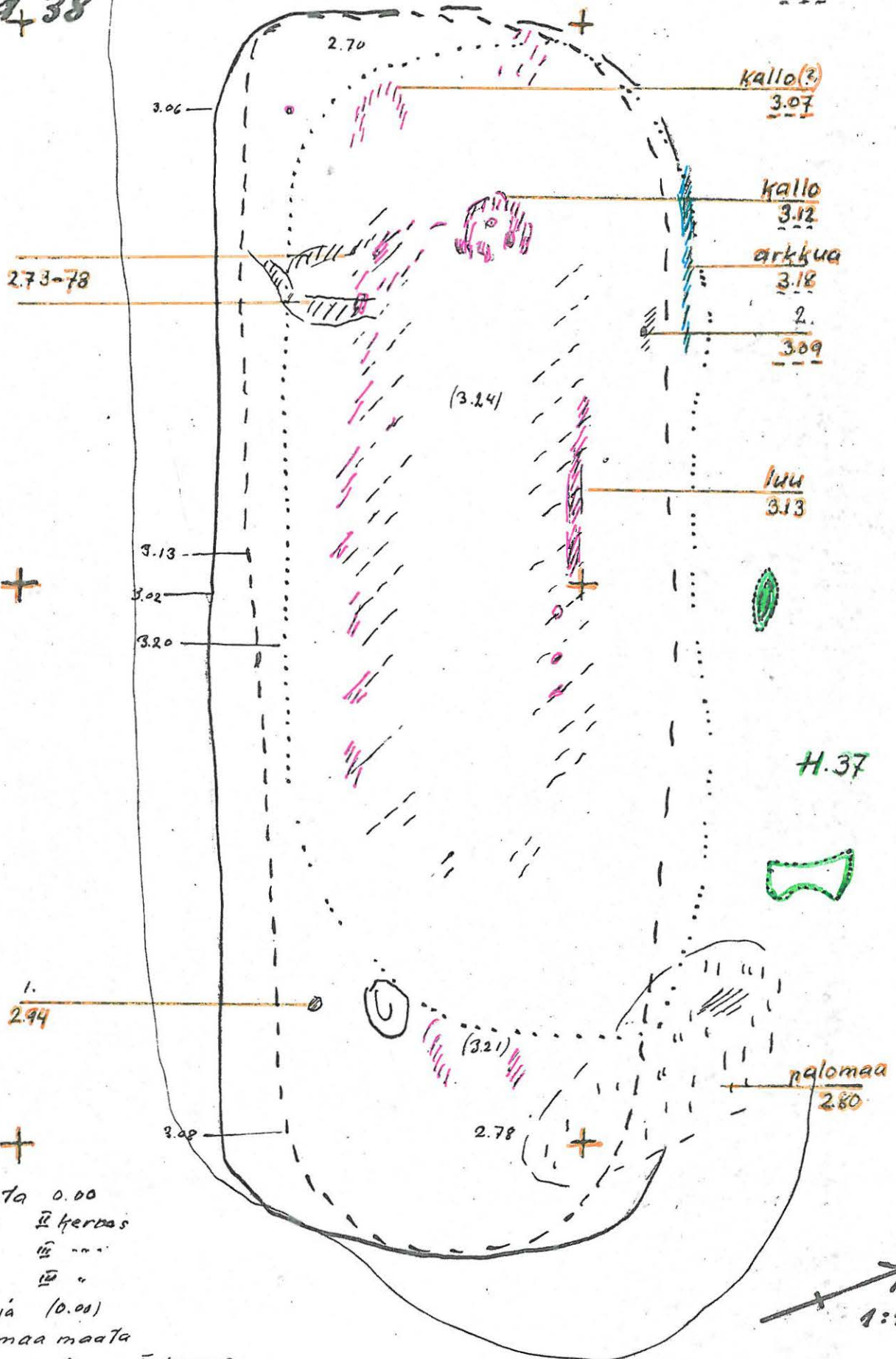
Hauta 38

A₁-B₁:9

4.5

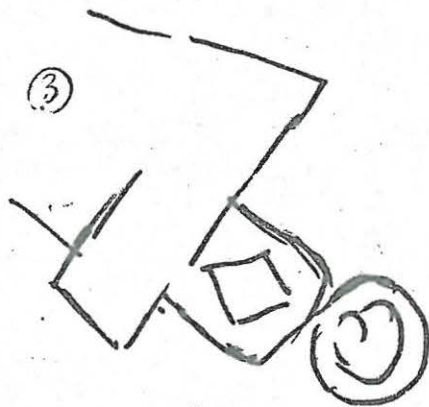
3.

3.06

- pinta 0.00
- " II kerros
- " III "
- " IV "
- pohja (0.00)
- tummaa maata
- " II kerros
- lahaa puuta
- luuta

Anja Leppänen

H. 39

Poitepiirros

TAMPERE .MESSUKYLÄ'

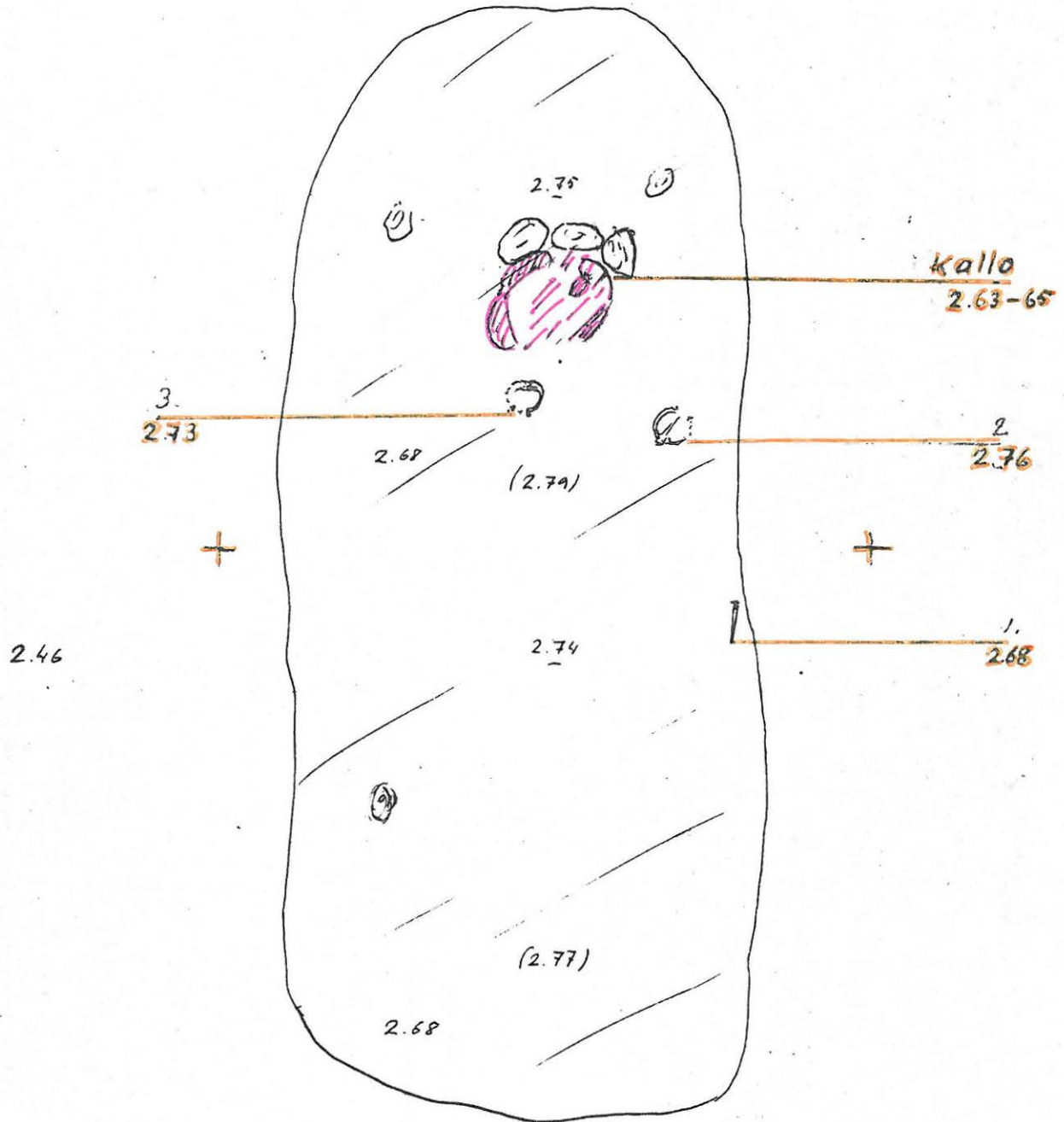
D1:5-6

Vilusenharju 28.6.-62

L.8

Hauta 40+

+

+

+

2.46

2.74

1.
2.68

(2.77)

2.68

+

+

/ pinta 0.00
 I kair. kerros 0.00
 pohja (0.00)
 100 iatsoa luita

1:10

Anja Leppänen

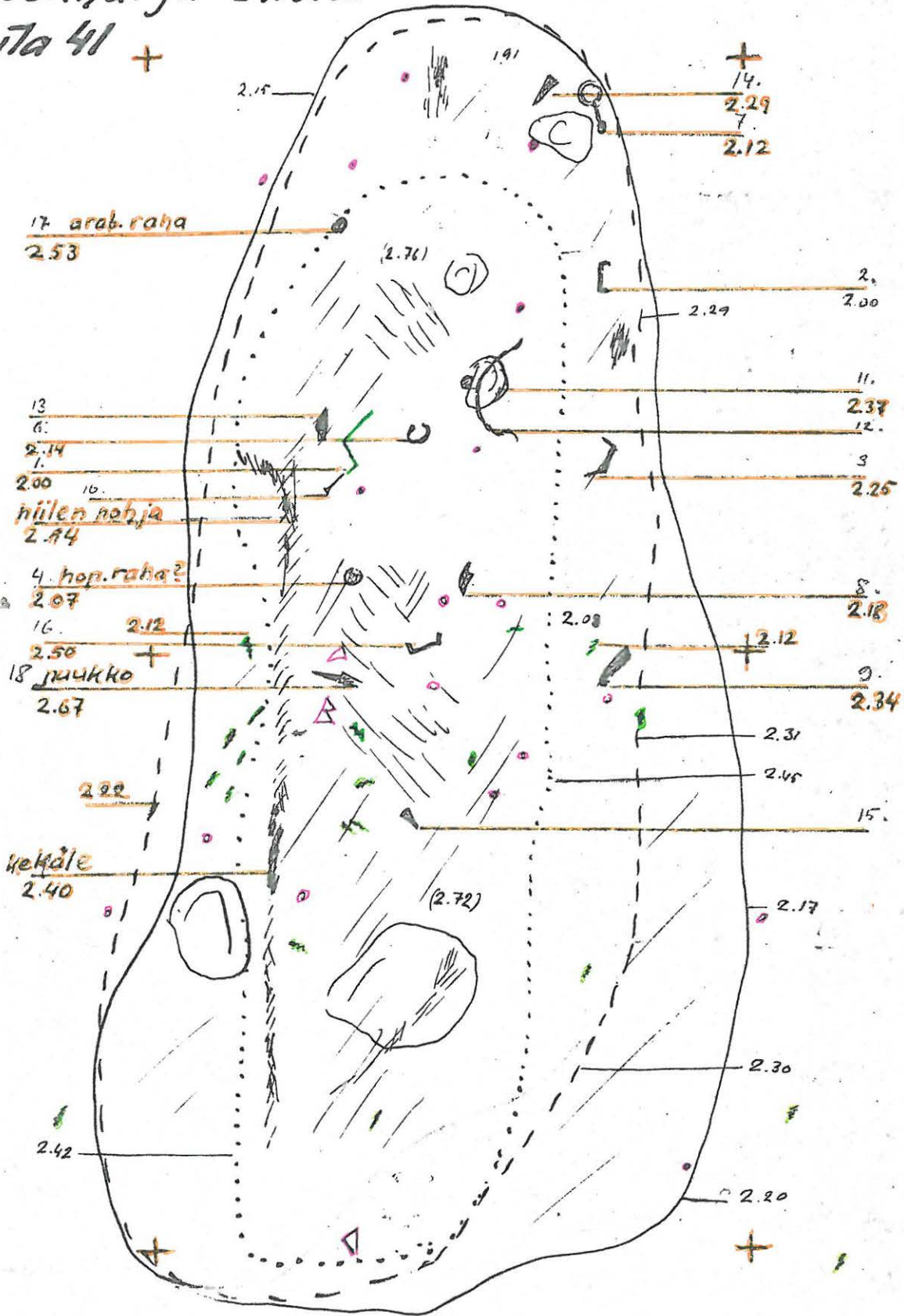
TAMPERE. MESSUKYLA' ^{1.79}

V:8

L.7

Vilusenharju 29.6.62

Hauta 41 +

- /// kultt. maa
- |||| tummaa nahip. maata
- ██ hiiltä
- pronssia, spiraaleja
- poltt. luuta
- △△ keramiikkaa

↓
P
1:10

Anja Leppänen

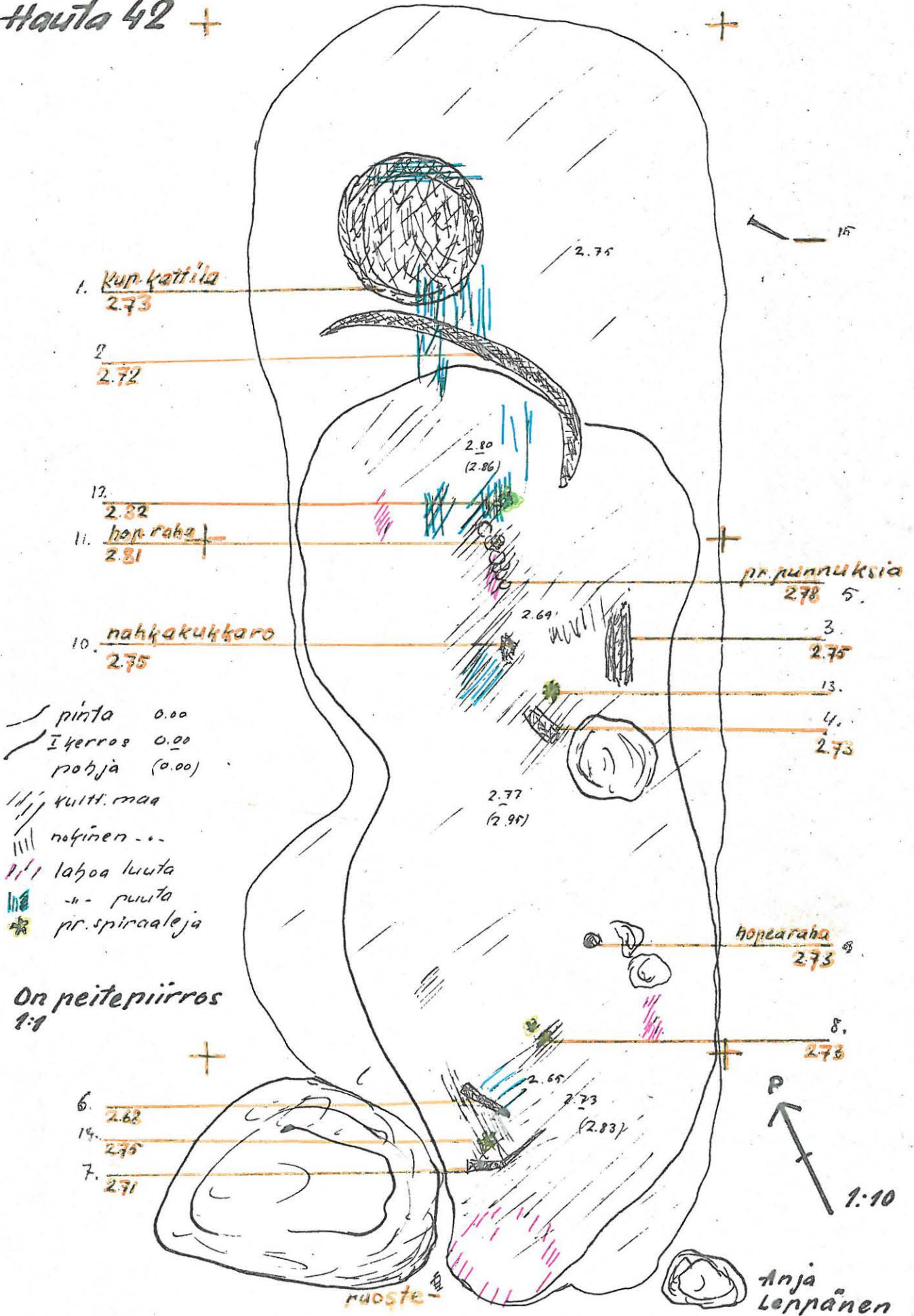
TAMPERE. MESSUKVLA'

Vilusenharju 4-7.-62

Hauta 42 +

H:1-2

L.8

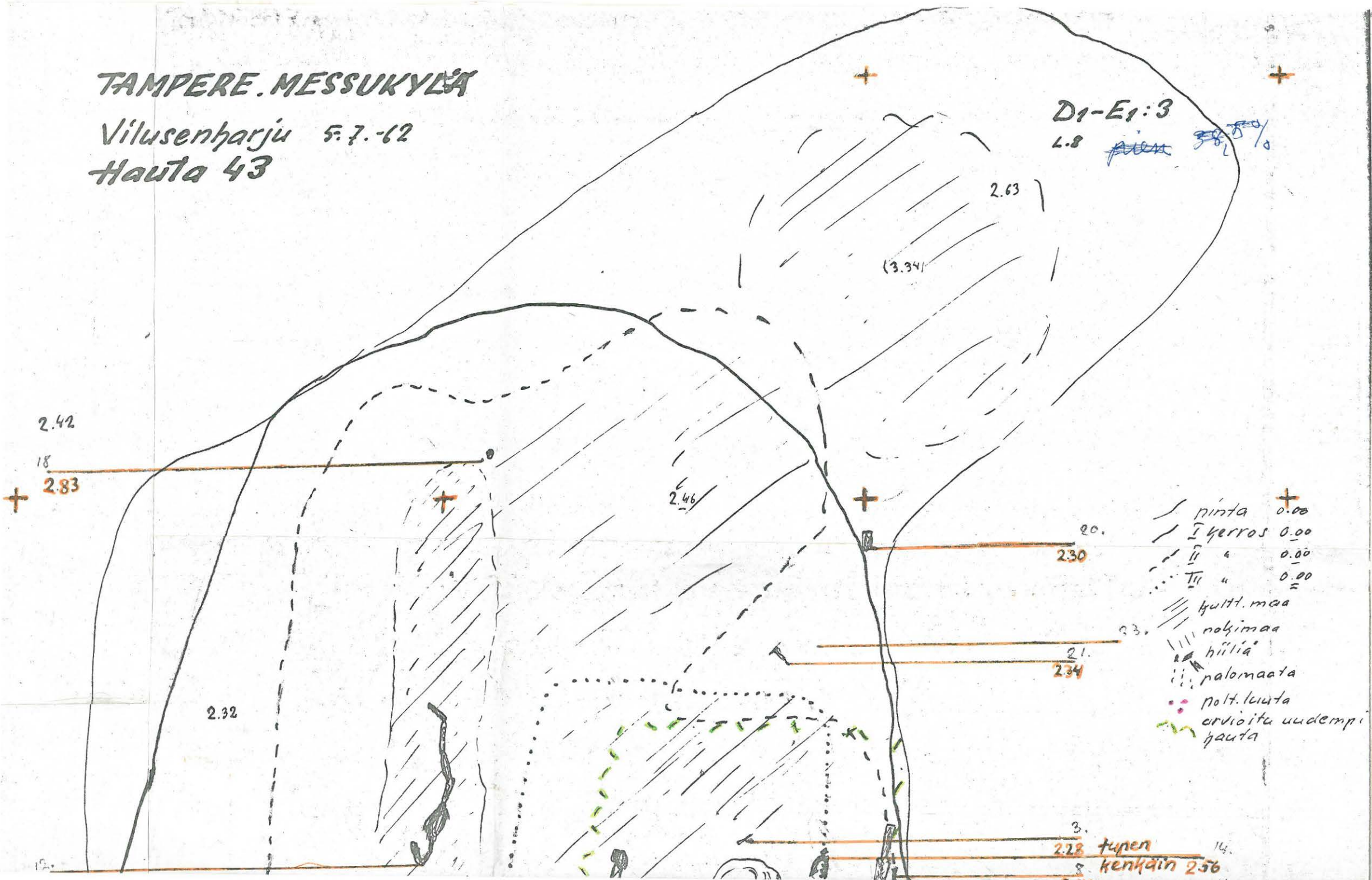

TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 5.7.62
Hauta 43

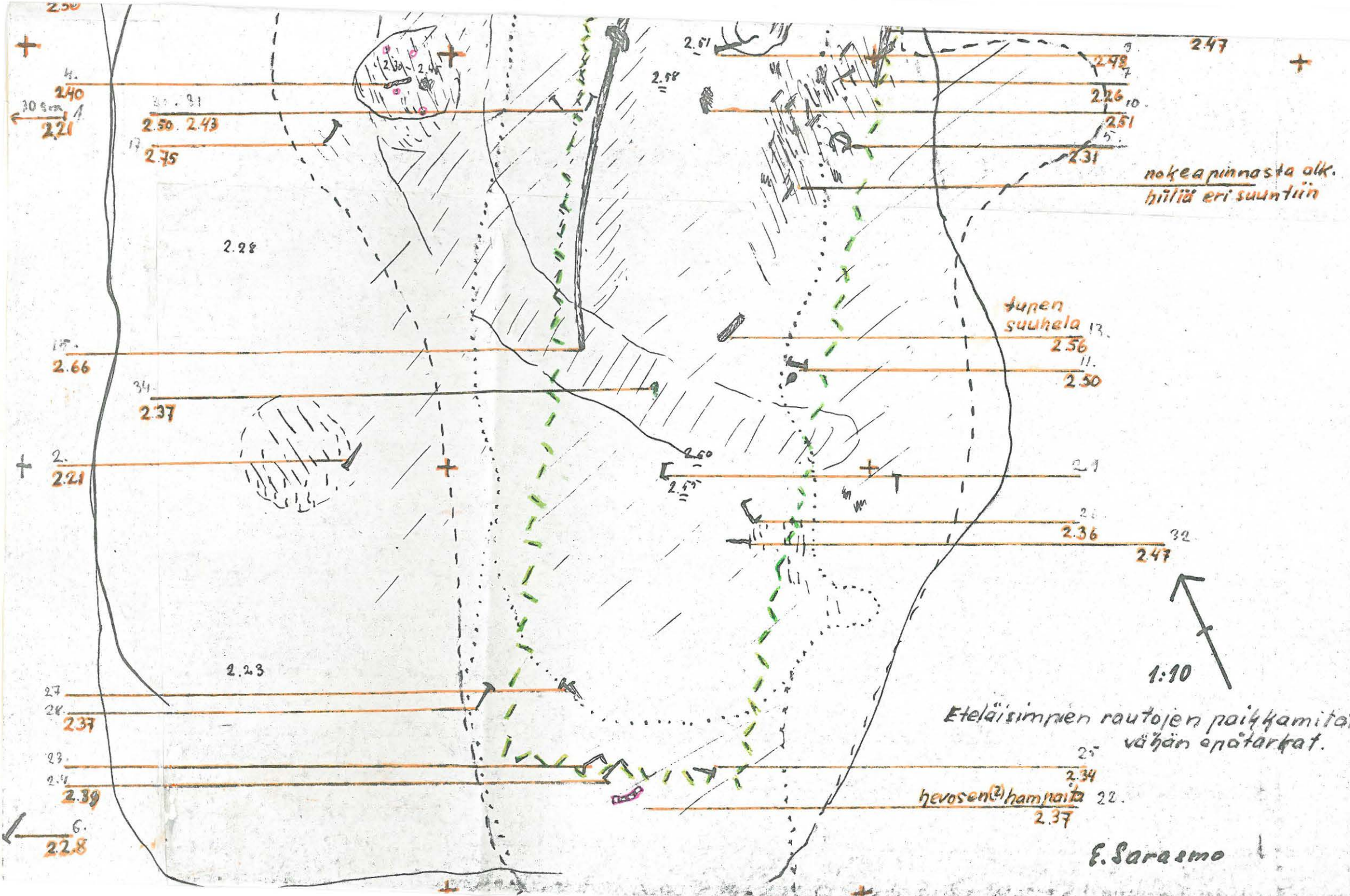
D₁-E₁:3

L.8 ~~pieni~~ 38.5%

- pinta 0.00
- kerros 0.00
- " " 0.00
- " " 0.00
- kultt. maa
- rakimaa
- hiltia
- palomaata
- pott. luuta
- arvioitu uudempi
hauta

3. 2.28 tupen 14.
8 kenkain 2.56

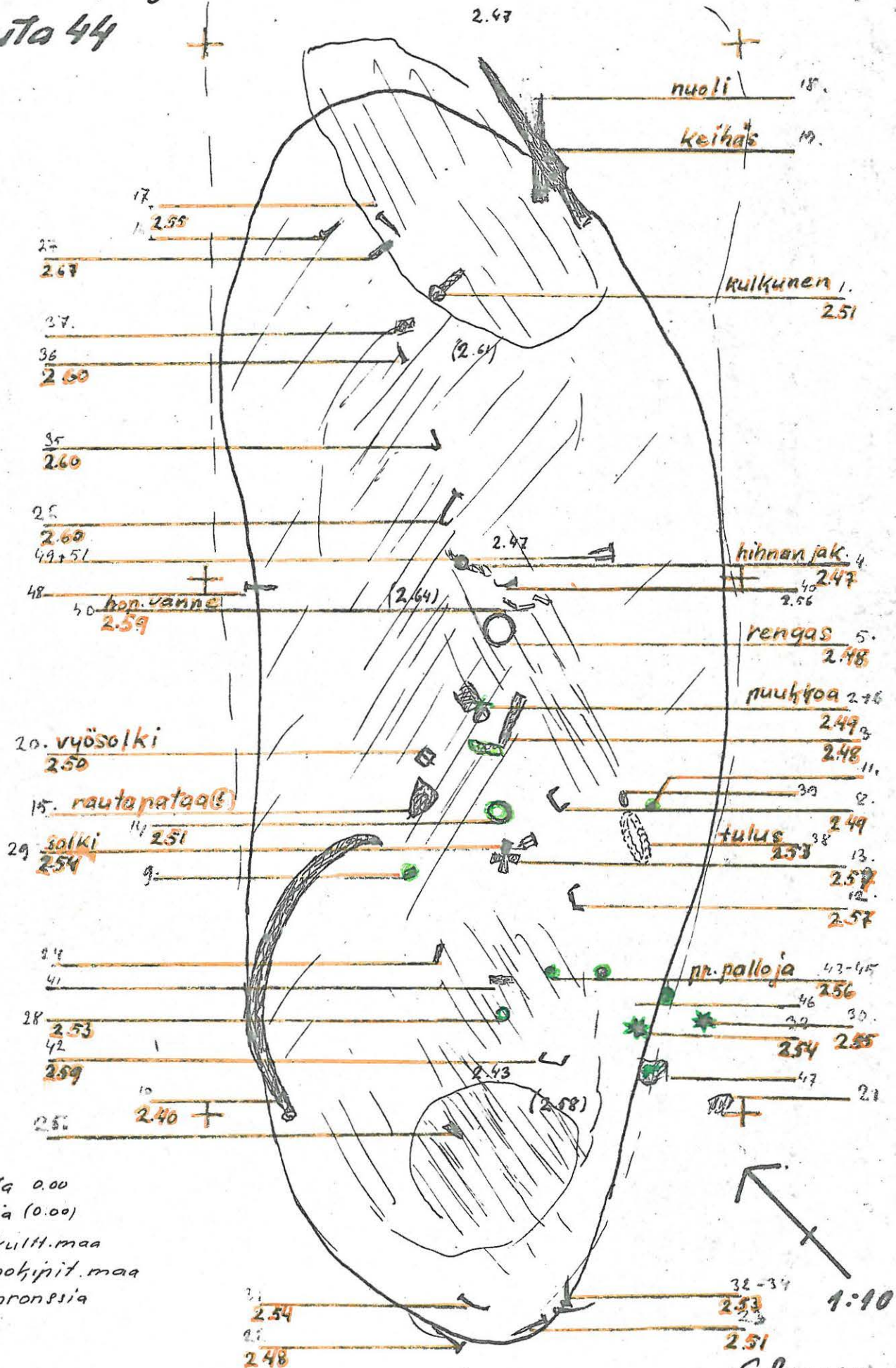
TAMPERE. MESSUKYLIÄ

Vilusenharju 6-7-62

Hauta 44

A₁-B₁:4-5

2.8

- pinta 0.00
- pohja (0.00)
- /// kultt.maa
- ||| nokipit.maa
- pronssia

E. Sarasmo

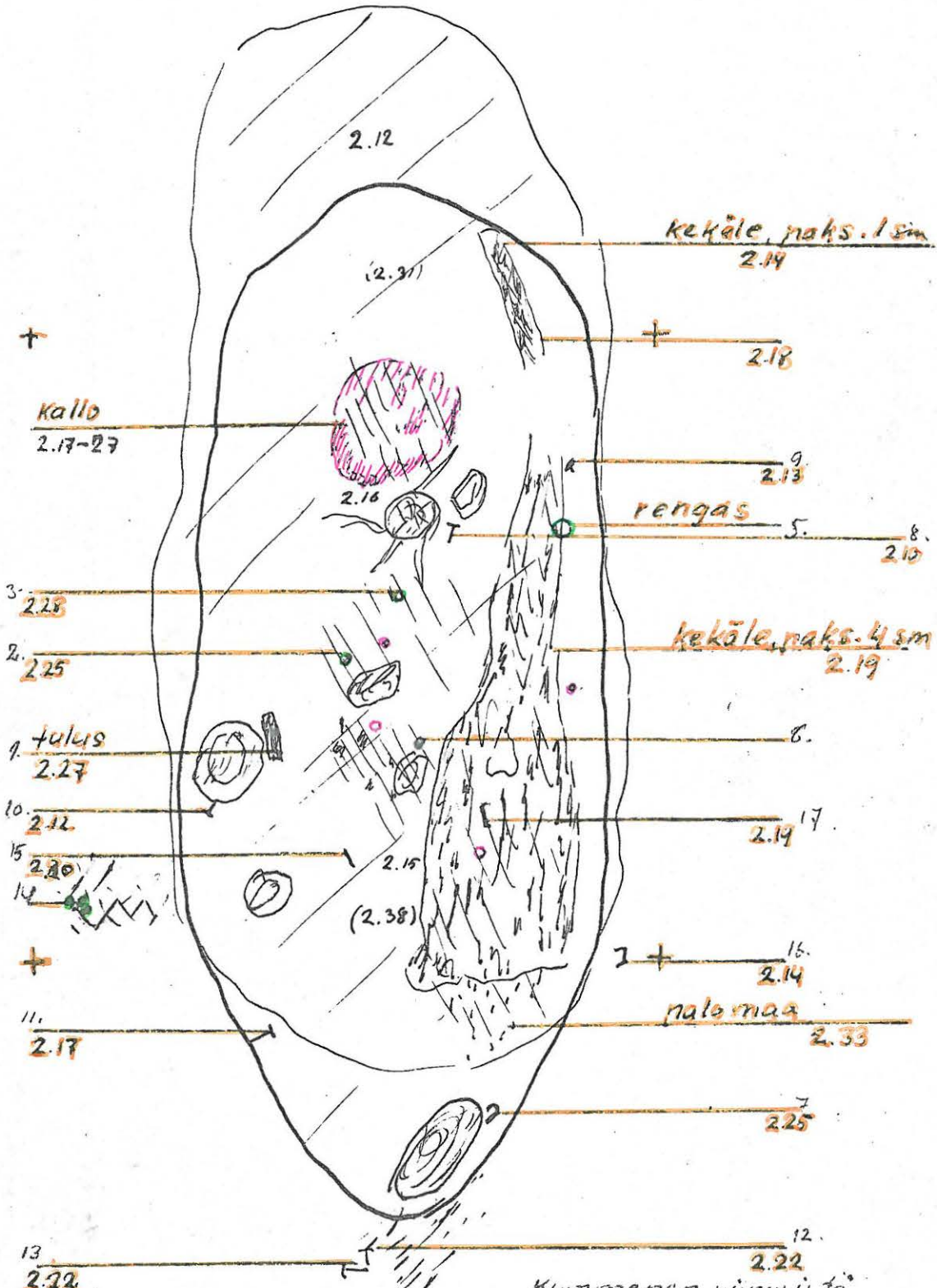
TAMPERE MESSUKYLÄ

G1:3

Vilusenharju 29.8.62

L.8

Hauta 45

- ||| nojinen maa
- hiiliä
- ||| lahoa luuta
- poltettua
- pronssia

Kynnenen viimeistä eivät ole tässä aivun tarkasti puikoissaan

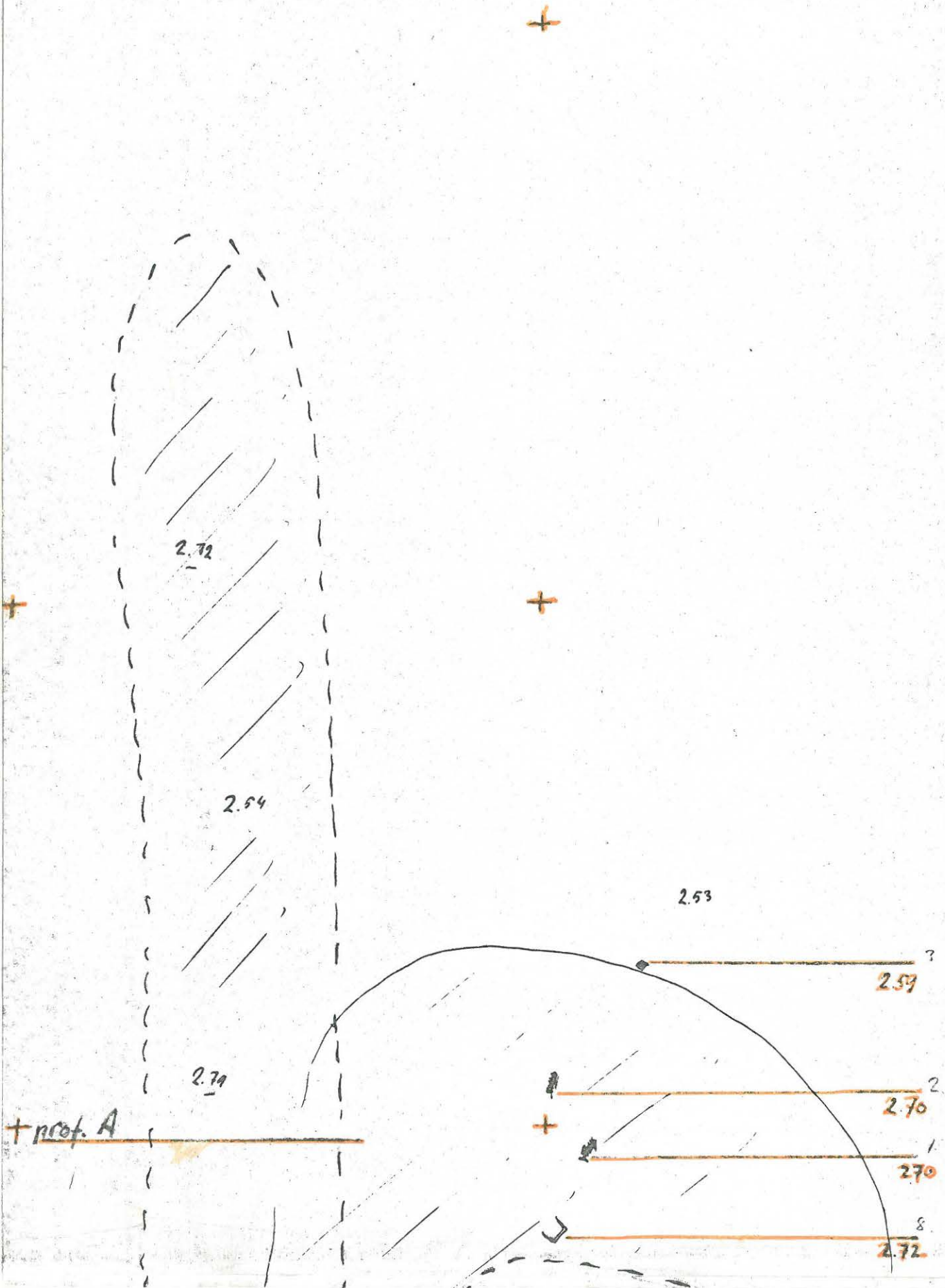
E. Sarasmo

TAMPERE.MESSUKYLÄ'

Z-Y:8

Vilusen harju, elok.-62

Hauta 46

luu(?)
2.86

kallio
2.86

luu?

10
ruost. rautaes.
2.88

luujäte

2.78
luu
2.79

2.71

2.52
(2.78)

hop. sormus
2.80

ruoste

2.96

luun jälki
2.89

2.64

(2.93)

2.83

nohinesäike 3.

2.71

2.78

1:10

Prof 4

2.68

2.76

rusk. kultt. maa

harmaa hiesu

2.80

2.82 vesisora

pinta 0.00

5 kerros 0.00

nohja (0.00)

/// kultt. maa

!!! nohimaa

|||| lahoaa luuta

|||| puuta

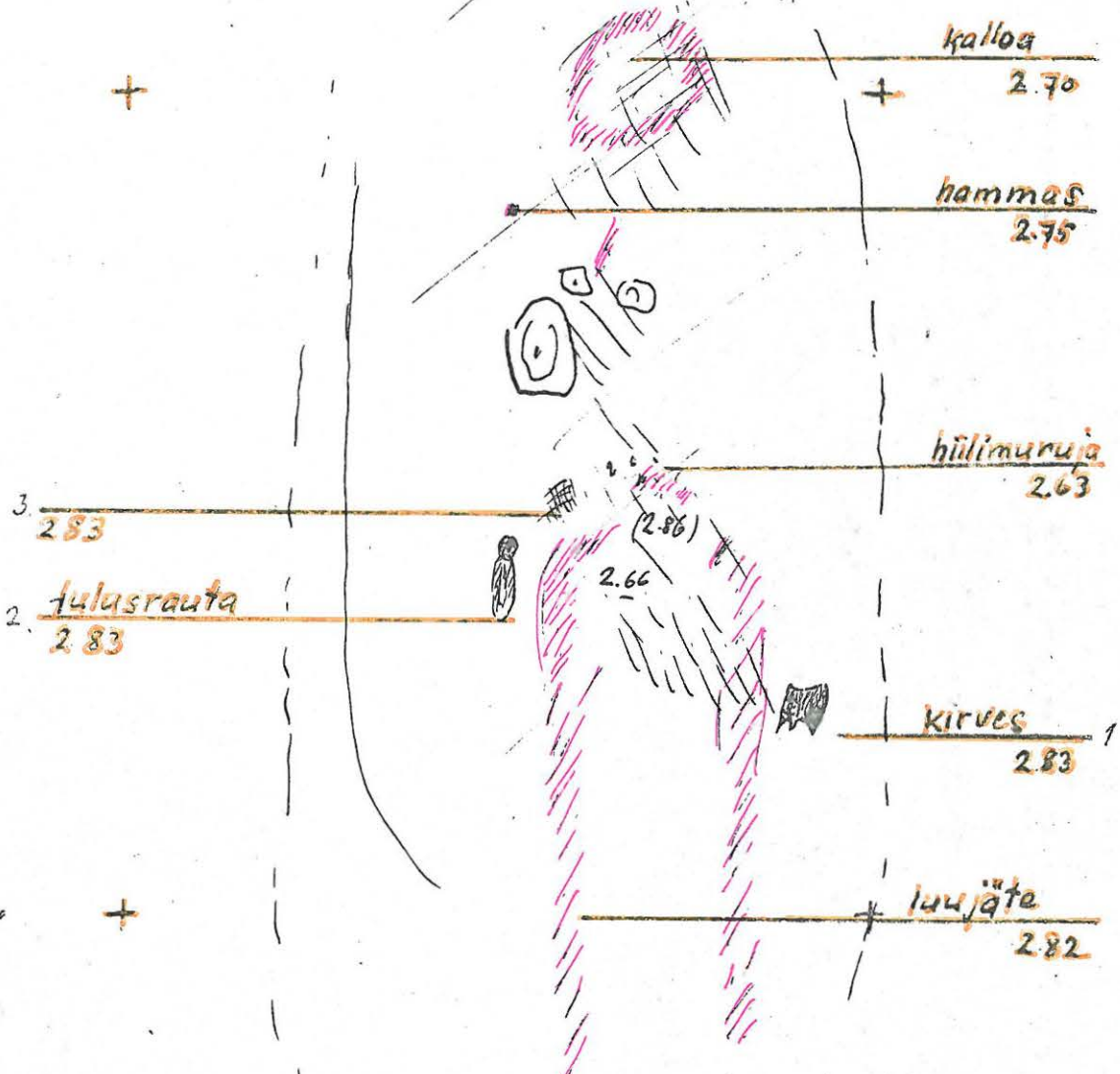
6 Parame

TAMPERE. MESSUKYLÄ

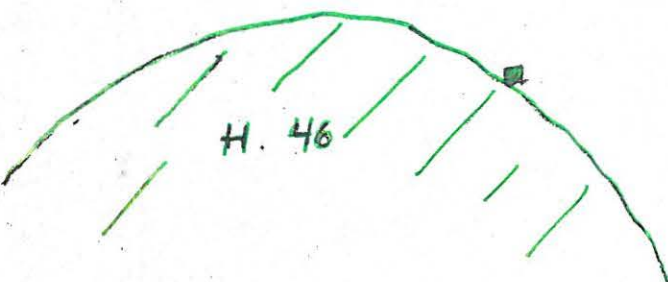
X-Z:9

Vilusen harju, elok.-62.

Hauta 47

- ||| nokimaa
- 4 k. hiiliä
- teksiiliä
- luuta

sora 2.89 hieta

1:10

E. Parasma

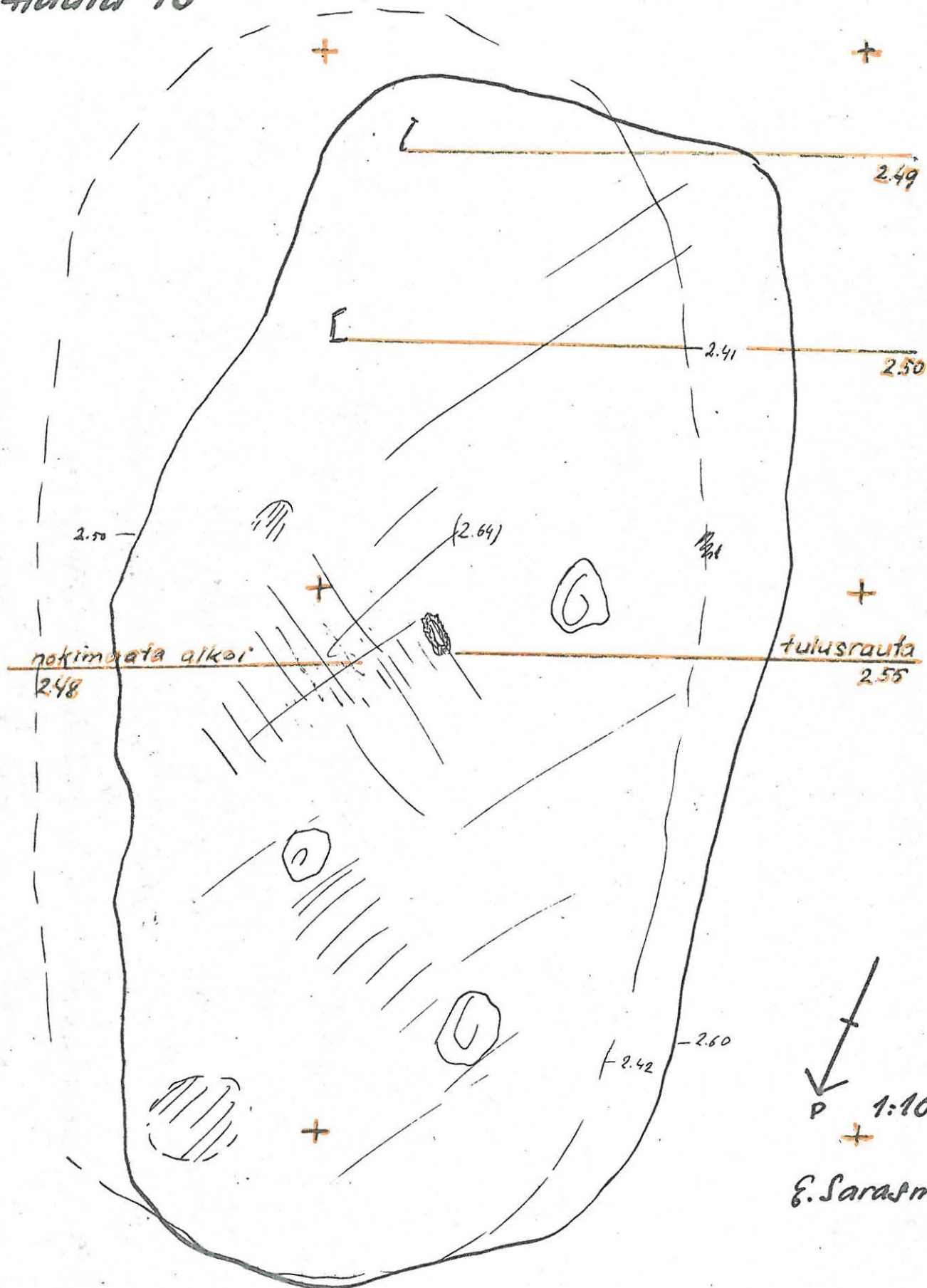
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusen harju 1.9.62

Hauta 48

S-T: 9-10

L. 4-5

E. Sarasmo

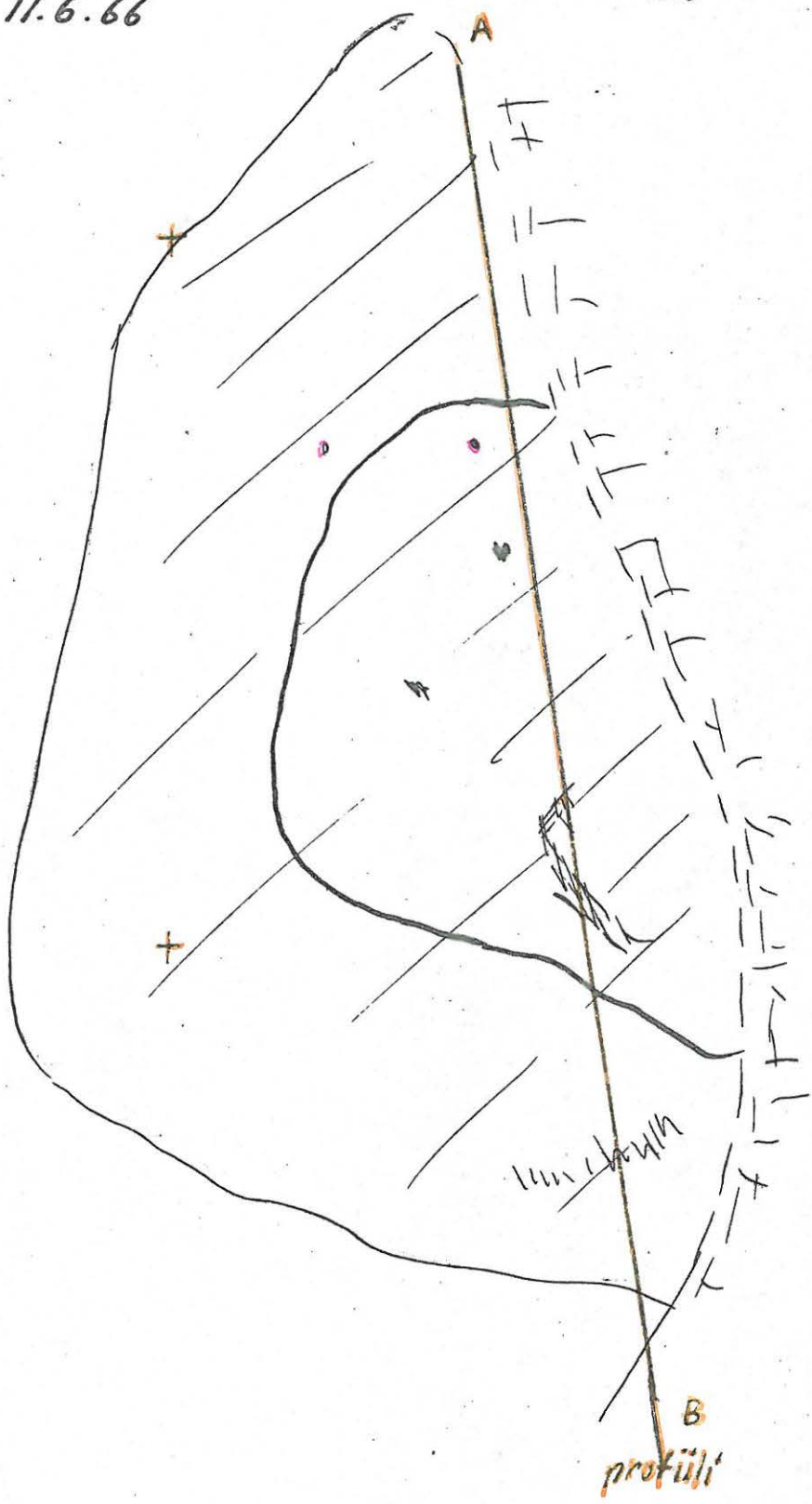
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusen harju 11.6.66

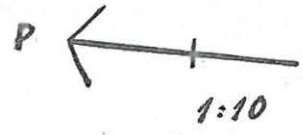
Hauta 49

D₉:8

L.8

- pinta
- I kerros
- nohimaata
- hiiliä
- polt. luuta

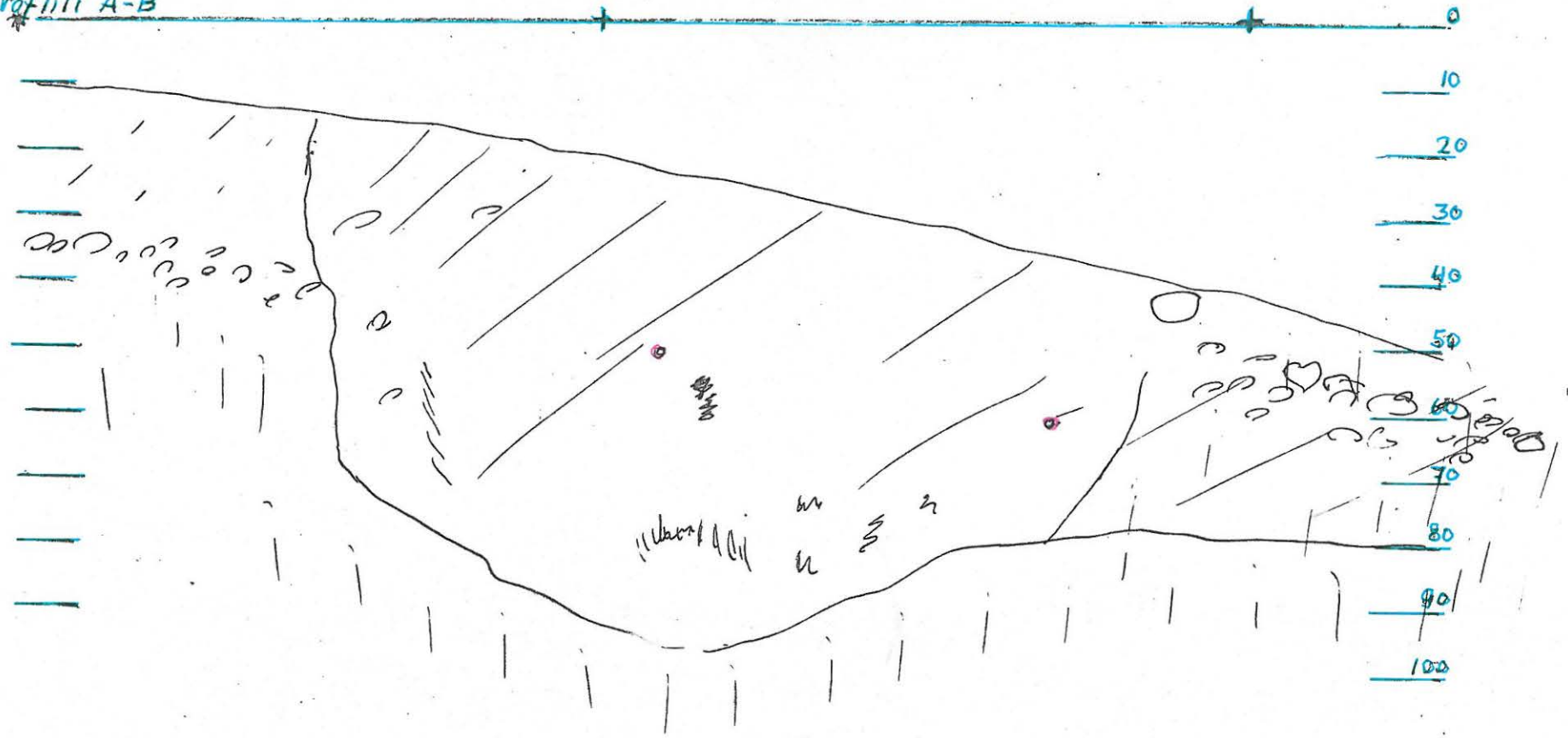

E. Sarasmo

Tampere . Messukylä

Vilusenharju 11.6.66

Hauta 49
profili A-B

1:10

E. Sarasmo

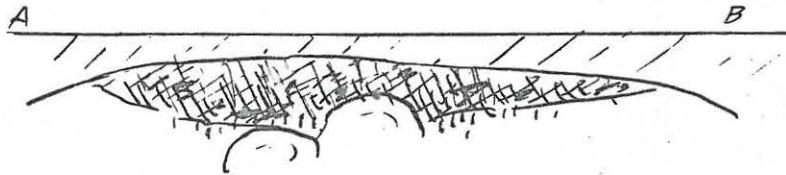
TAMPERE. MESSUKYLÄ

Vilusenharju 27.6.-62

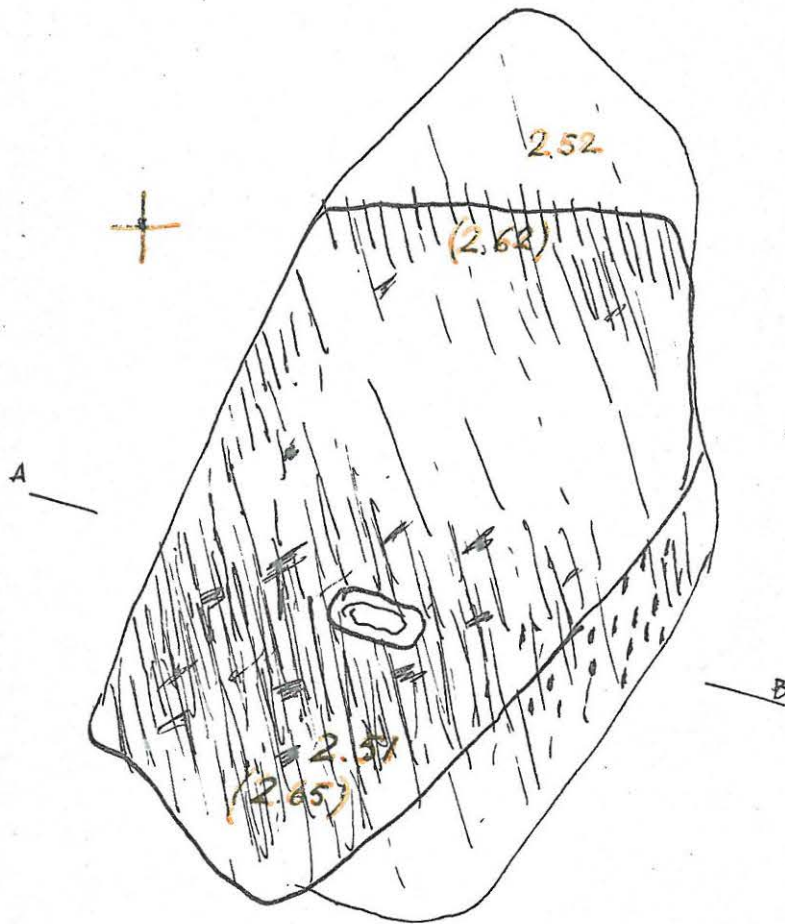
Nohiläistä 3

Z: 8

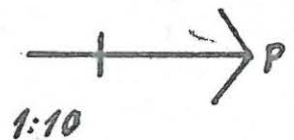
4.7

— 2.50
 — .55
 — 2.60
 — .65

- harmaata maata
- nohiläistä
- hiiltä
- palomaata

E. Sarasmo

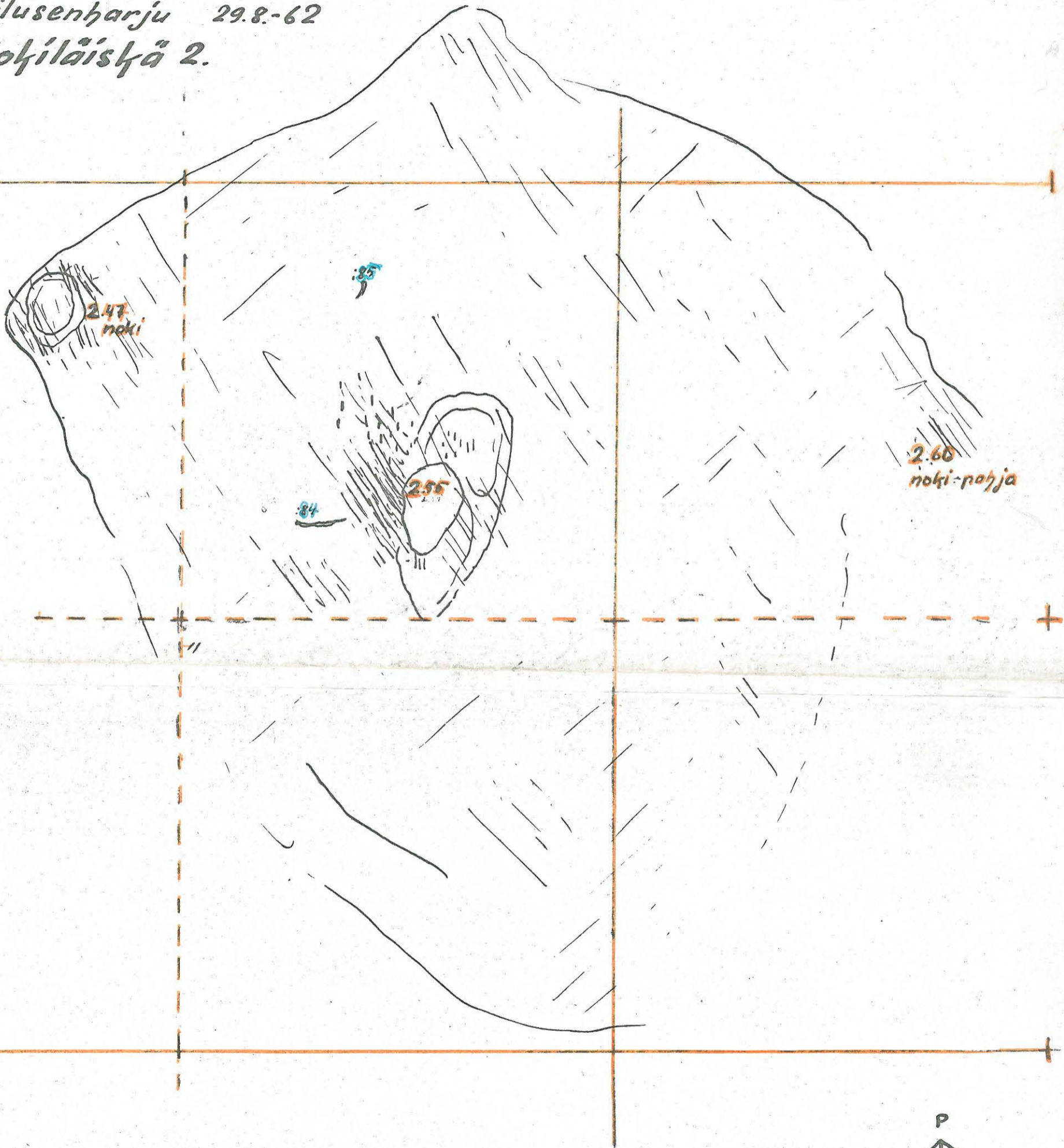
TAMPERE. MESSUKYLA'

Vilusenharju 29.8.-62

Nohiläiskä 2.

Z-X: 7-8

L-7

1:10

E. Sarasmo

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34725

KUVA 1. KAIVAUSALUE IDÄSTÄ ENNEN KAIVAUSTA.

f. 34726

KUVA 2. KAIVAUSALUEEN ITÄPÄÄ ENNEN KAIVAUSTA.

f. 34727

KUVA 3 KUOPPA XXII 1. KERROS. ESINEET: NUOLEN-KÄRKI, TAPPARA, HAHLOT. TAUSTALLA OJA-AURAN URA.

f. 34728

KUVA 4. KUOPPA XXII TAPPARA JA HAHLOT IN SITU

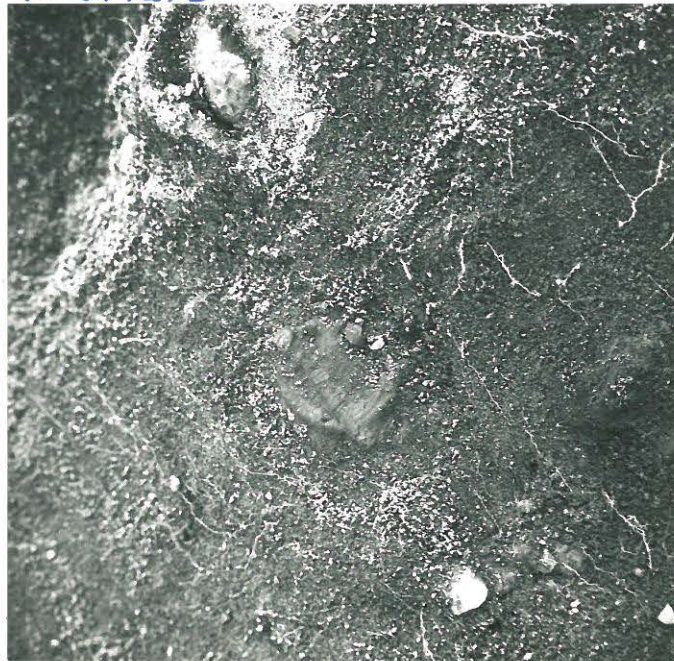
TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34729a

KUVA 6. HAUTA 24. RIN-
NAN SOLJET IDÄSTÄ. ALINNA 3.
VAS. 2 JA KALLOA

f. 34729b

KUVA 7. SAMA KUIN ED.

f. 34729c

KUVA 8. SAMA KUIN ED.

f. 34730

KUVA 9. KAIVAUS.
VALOK. S. NIEMINEN

TAMPERE MESSUKYLA VILUSENHARJU 1962

f. 34731

KUVA 10. HAUTA XXIII LUOTEESTA, I. KEBROS.

f. 34732

KUVA 11. YLEISKUVA. TAUSTALLA RINTEEN REUNASSA TYÖNTÖMAITA JA TVH:N KUOPAN REUNAN PUUTA. KAAKOSTA.

f. 34733

KUVA 12. HAUTA 29 KOILISESTA RAJOITETTUNA, ENNEN KAIVAUSTA.

f. 34734

KUVA 13. HAUTA 26. ESINERYHMÄ IN SITU. LÄNNESTÄ.

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34735

KUVA 14. HAUTA 30. KAIVAUKSEN ALOITUS. ETELÄSTÄ.

f. 34736

KUVA 15. KAIVAUSSALVE KAAKOSTA, TYÖT HAUDOILLA 30 (OIKK) JA 29 (VAS). TAUSTALLA MESSUKYLÄN KIRKKO JA KESKUSSAIRAALA.

f. 34737

KUVA 16. KAIVAUS ITÄ-KAAKOSTA. HAUDAT 30 JA 29 (TAKANA).

f. 34738

KUVA 17. HAUDAN 30 PÄÄPUOLI, III KERROS LUOSTEESTA. KALLONJÄTE JA PRONSSIPALAT (5).

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34739

KUVA 18. HAUTA 30, IV KERROS. KESKELLÄ TULUKSET JA PUUKKO, ALLA ARKKUA. KOILLISESTA.

f. 34740

KUVA 19. HARJUA VIEDÄÄN, LÄNNESTÄ. TAUSTALLA KAIVAUSPAIKKA NOTKON KOHDALLA.

f. 34741

KUVA 20. KAIVAUSALUE HARJUN LAELLA PYLVÄÄN MOLEMMIN PUOLIN. LÄNNESTÄ.

f. 34742

KUVA 21. LÄNNESTÄ. KAIVAJAT KESKIALAN PUURYHMÄN KOHDALLA. OIK. HARJUN ETELÄRINNETTÄ, TAUSTALLA OIK. TYÖNTÖMAAKASA.

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34743

KUVA 22. HAUTAHARJUN ITÄ-
PÄÄTÄ LOUNAASTA, EDESSÄ
RINTEEN ALLA KOPIN
OIKEALLA PUOLELLA TYÖNTÖ-
MAITA ETELÄREUNALLA.

f. 34744

KUVA 23. HAUTA ~~31~~ 32
LAINNESTA, II KERROS. LUI-
DEN HAHMOA NÄKYVY.

f. 34745

KUVA 24. HAUTA (?) 33
IDÄSTÄ, KAIVAUS ALUSSA.
TAUSTALLA V. 1961 TUTKITTUA.

f. 34746

KUVA 25. HAUTA 32,
ARKKUA RIIPUSTETTU.
LAINNESTA.

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34747

KUVA 26. YLEISKUVA, KAIVAUSSALUETTA LÄNNESTÄ, RINNE OIKEALLA. VAS. KARTOITETAAN HAUTAA 31.

f. 34748a

KUVA 27a. HAUTA 31. KORURYHMÄ ETELÄSTÄ. YLHÄÄLLÄ VASEN OLKASOLKI (8), HOPEASORMUS (11), VASEMMALLA RINTASOLKI (10).

f. 34748c

KUVA 27c. SAMA KUIN ED.

f. 34749

KUVA 30. KAIVAUS IDÄSTÄ: HAUTA 35 (?).

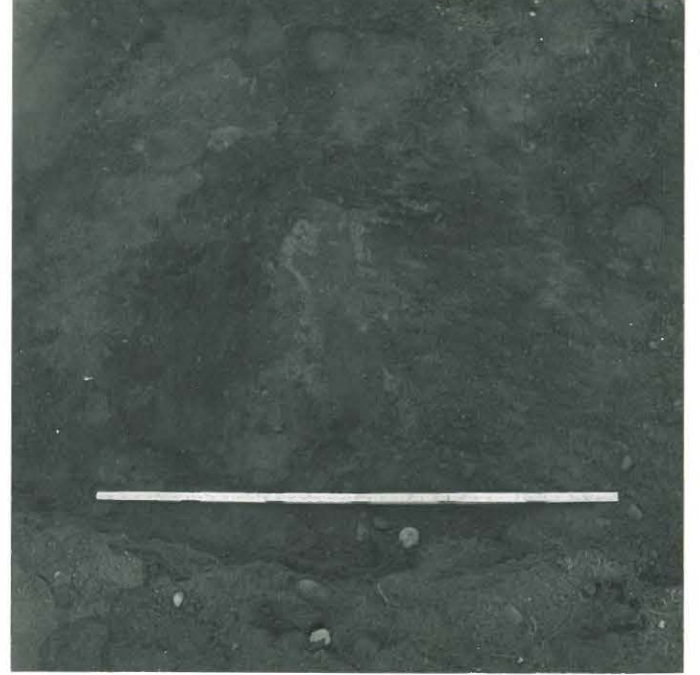
TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34750

KUVA 31a. ANJA LEPPÄNEN HAUDALLA 37.

f. 34751

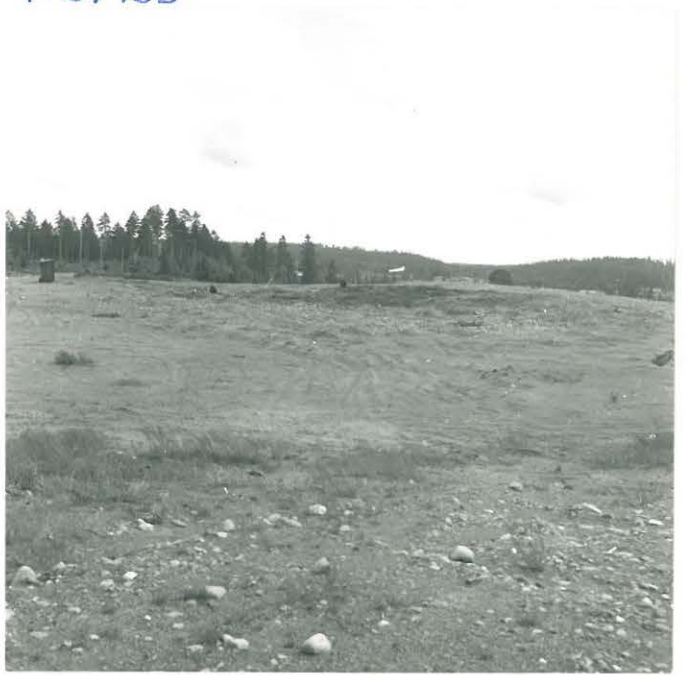
KUVA 31. NOKIPESÄKE 2.

f. 34752

KUVA 32. IRTOMULTIA TYÖNETÄÄN V. 1961 KAIVETULTA ALUEELTA. NÄIN LIENEE PINTAMULLAT TYÖNNETTY HARJULTA 1960 JA 1961

f. 34753

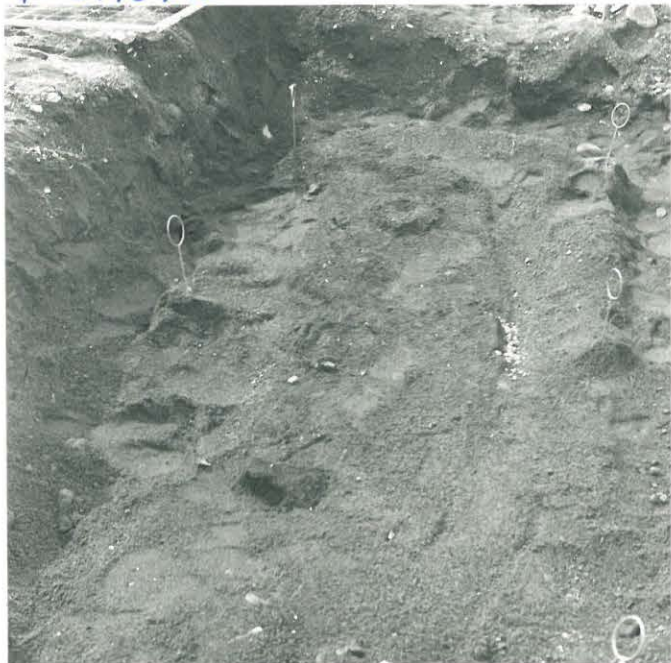
KUVA 33. KOKO KAIVAUSS-ALUE LUOTEESTA SAVI-KUMMULTA. KAIVAJARYHMIEN VÄLISTÄ NÄKYY KAUKAJÄRVEÄ. OIK. TARKASTETUN ALUEEN RAJA RUUTULINJALLA 1-1.

TAMPERE MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

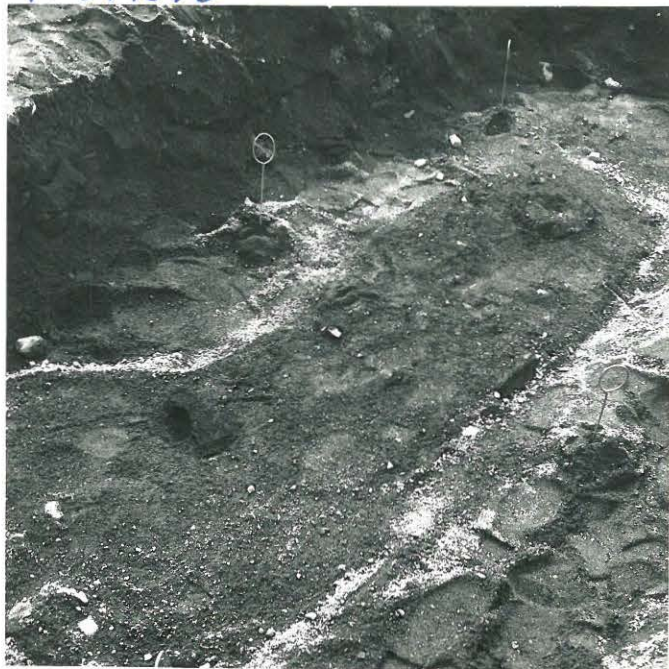
1962

f. 34754a

KUVA 34a. HAUTA 37 IDÄSTÄ. LÖYDÖKSET ESILLÄ, PYÖRYLÄ ON KALLON JÄTE.

f. 34754b

KUVA 34b. SAMA KUIN ED.

f. 34755

KUVA 35. HAUTA 37 LUOTEESTA. ESINEISTÖÄ JA KALLOA ETUALALLA.

f. 34756

KUVA 36. YLEISKUVA IDÄSTÄ. HAUDAT 40 JA 39 TYÖN ALLA EDESSÄ; TAUSTALLA SAVIKUMPU, VASEMMALLA HARJANNIETTA.

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34757

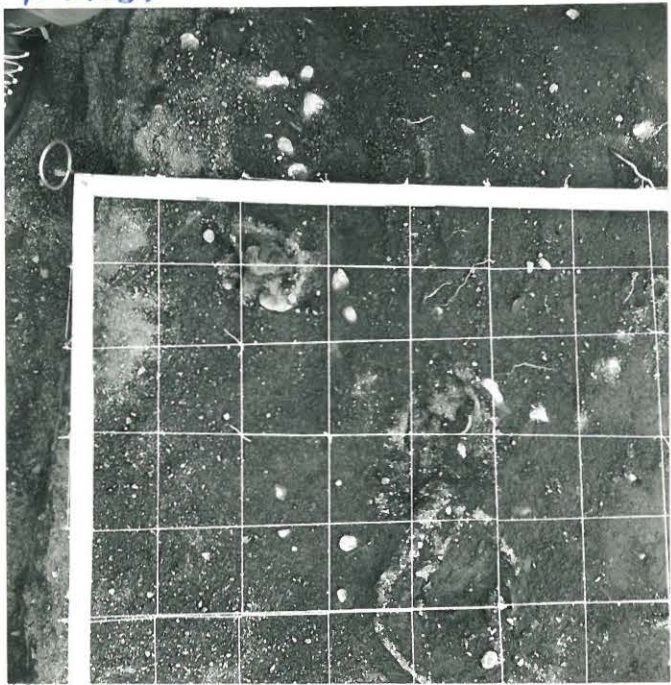
KUVA 37. YLEISKUVA LÄNNESTÄ. HAUDAT 39 JA 40.

f. 34758

KUVA 38. HAUTA 39 ETELÄSTÄ: KALLO, PUUKKO, SOLKI.

f. 34759

KUVA 39. HAUDAN 39 LUOTEISPÄÄ. 20 x 20 CM:N RUUDUT.

f. 34760

KUVA 40. HAUTA 39 IDÄSTÄ. LÖYDÖSALUE RAJATTU KUIVALLA HIEKALLA.

TAMPERE MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU 1962

f. 34761

KUVA 41. HAUDAT 39a JA 39 ETELÄSTÄ. KALLOKUMMUT NÄKYVÄT.

f. 34762

KUVA 42. HAUDAN 40 YLÄOSA. VERKON SILMÄT 20 x 20 CM.

f. 34763

KUVA 43. HAUDAN 40 YLÄOSA ETELÄSTÄ.

f. 34764

KUVA 44. HAUTA 41, TALKOOLAISIA. POHJOISESTA.

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

1962

f. 34765

KUVA 45. HAUTA 42 IDÄS-
TÄ RAJATTUNA (ETUALALLA
VIIMEISEN PÄÄLINJAN
KEPIN KOHDALLA).

f. 34766

KUVA 46. HAUTA 42
POHJOISESTA. ESINEITÄ.

f. 34767

KUVA 47. HAUTA 42
KAAKOSTA. ESINEITÄ

f. 34768

KUVA 48. HAUTA 30.
TULUSRAUTA, PUURKKA JA
ARIKKUA. LOUNNAASTA.

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

1962

f. 34769

KUVA 47. HAUTA 42 ETE-
LASTA, PÄÄLLÄ PEITTEPIIRTOMUUVI.

f. 34770a

KUVA 50a. HAUTA 42. KAT-
TILA JA VIHKATE IN SITU

f. 34770b

KUVA 50b. SAMA KUIN ED.

f. 34771a

KUVA 51a. HAUTA 42
KOILLISESTA.

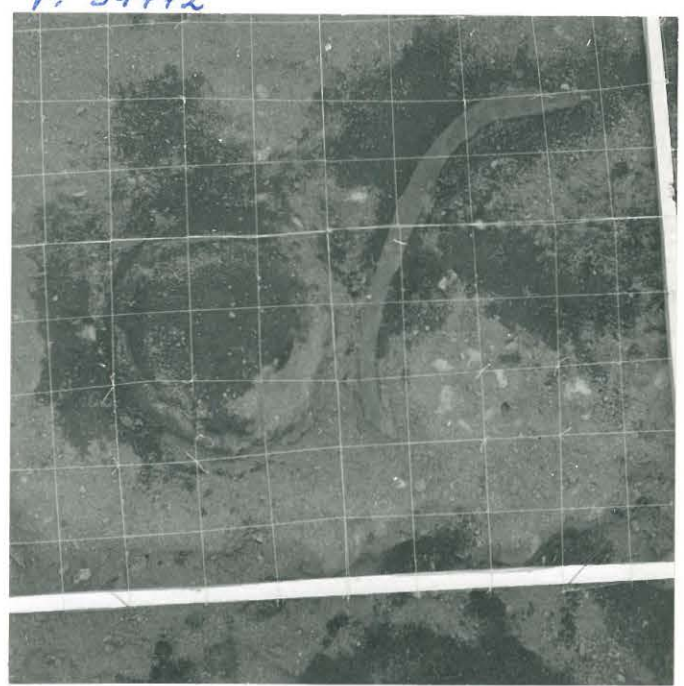
TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 347716

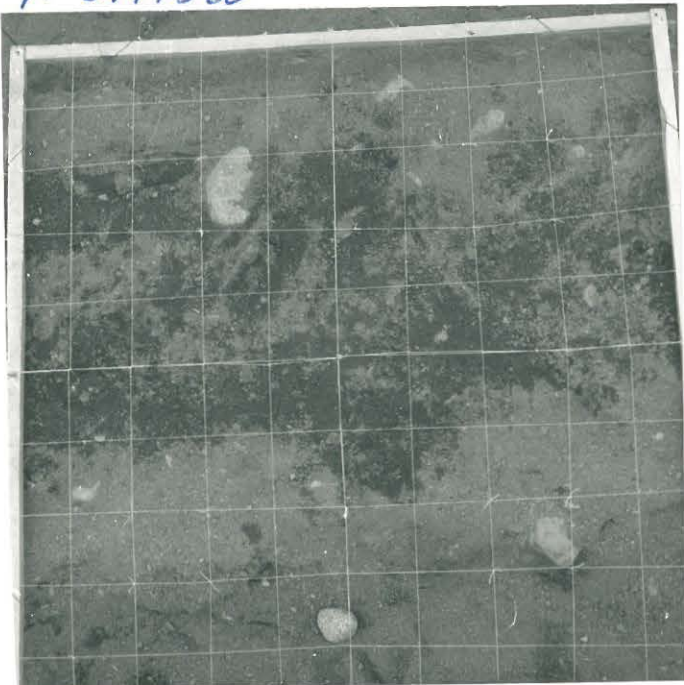
KUVA 516. HAUTA 42
ETELÄSTÄ.

f. 34772

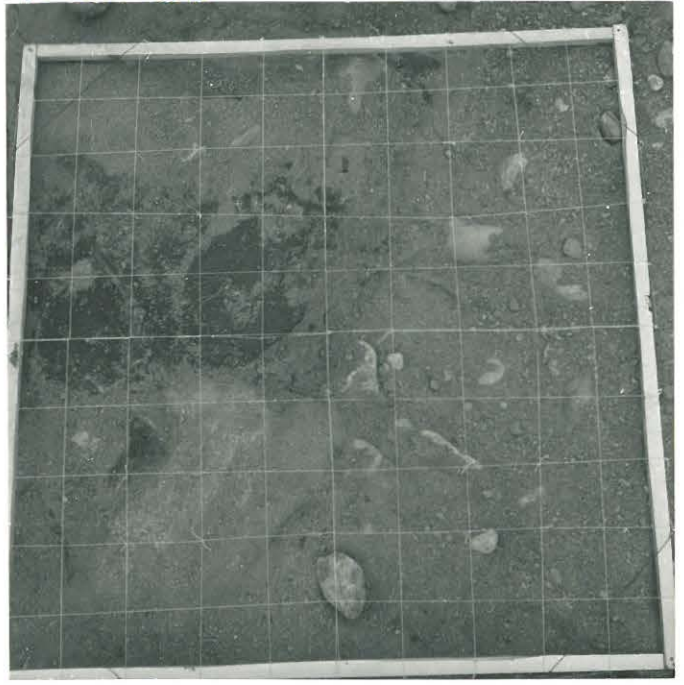
KUVA 52. HAUTA 42.
KATILA JA VIIKATE
YLHÄÄLTÄ

f. 34773a

KUVA 53a. HAUTA 42.
PUNNUSRYHMÄ, KUKKAROA JA
SPIRAALIA.

f. 34773b

KUVA 53b. HAUTA 42
KUKKAROA JA HOPEARAHA

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

1962

f. 34774

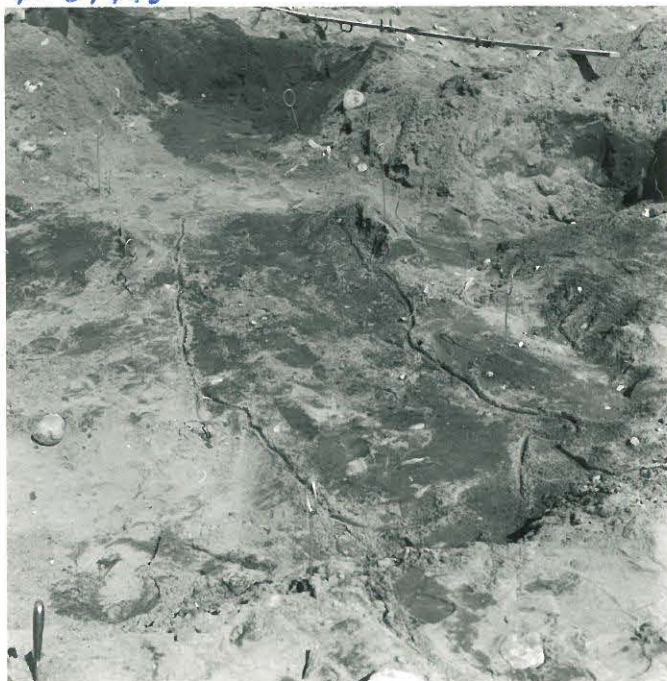
KUVA 54. HAUTA 42 KOILLISESTA

f. 34775

KUVA 55. HAUTA 43 ETELÄSTÄ KEIHÄS.

f. 34776

KUVA 56. HAUTA 43 LOUNNAASTA, II KERROS. VUVOJA PIRRETTY. ÄÄRI-

f. 34777

KUVA 57. SORAKUOPAN REUNAA A:8:STA N. 15 M LÄNTEEN. VALOKUVATTU HAUTA 8:IN PAIKKEILTA LOUNNAASEEN.

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

1962

f. 34778a

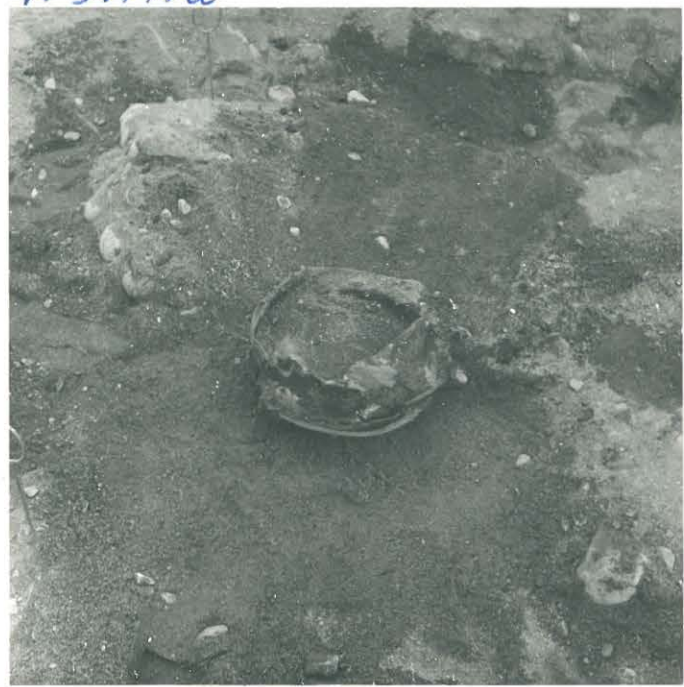
KUVA 58a. HAUTA 42
KAAKOSTA.

f. 34778b

KUVA 58b. HAUTA 42
POHJOISESTA.

f. 34779a

KUVA 59a. HAUTA 42.
KATTILA.

f. 34779b

KUVA 59b. HAUTA 42.
KATTILA.

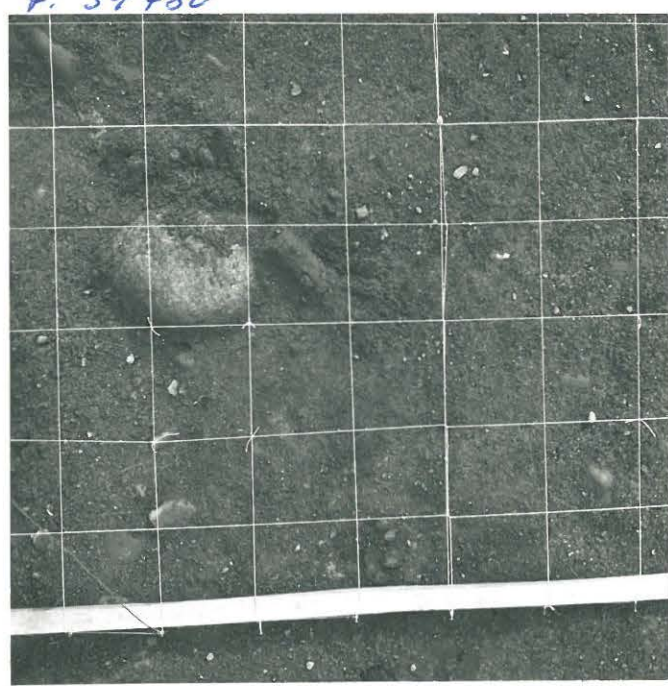
TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSENHARJU 1962

f. 34779c

KUVA 59c. HAUTA 42.
KATTILA.

f. 34780

KUVA 60. HAUTA 42.
KURKAROA JA PUTKI.

f. 34781a

KUVA 61a. HAUTA 42.
PUNNUKSIJA KAIVETAAN

f. 34781b

KUVA 61b. HAUTA 42.
PUNNUKSIJA KAIVETAAN.

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSENHARJU

1962

t. 34782

KUVA 62. HAUTA 42.
KATTILAA KAIVETAAN.

t. 34784

KUVA 64. HAUTA HARJANNE.
KAAKOSTA. KAKSI MIESTÄ
V. 1961 KAIVAUSALVEELLA.
OIKEALLA TVH:IN SORAKUOP-
PAA KONEINEEN.

t. 34783

KUVA 63. HARJUN POH-
JOISPUOLTA JA TVH:IN KUO-
PAN RAJAKANNAS KAAKOSTA,
OIKEALLA TVH:IN KUOPPAA.
KOPPI MI:6:SSA.

t. 3478⁵

KUVA 65. HARJU TVH:IN
KUOPAN TAKAA ITÄ-
KAAKOSTA.

TAMPERE MESSUKYLÄ VILUSEN HARJU 1962

f. 34786

KUVA 66. KANNAS TVH:N KUOPAN REUNASSA ETELÄSTÄ. LEVEYS 4-7 M.

f. 34788

KUVA 68. HARJUN POHJOIS-RINNETÄ KÖÖRITTUNÄ. TAUSTALLA KAUKAJÄRVI. LUOTEEÄTÄ.

f. 34787

KUVA 67. SORAKUOPPA LUOTEEÄTÄ. KAIVAUSALUE PERIMMÄISEN HAARAKKEEN JATKONA. VÄS. KÄUKÄJÄRVEÄ.

f. 34789a

KUVA 69a. HÄHLOJEN MIESTEN HM 2498 LÖYTÖPÄIKKÄ KÄUKÄJÄRVI. 190 M KÄUKÄJÄRVI. ALUEÄTÄ KÄUKÄJÄRVI. LUOTEEÄTÄ. PIENESTÄ SORÄ-KUOPÄÄTÄ.

TAMPERE MESSUKYLÄ

VILUSEN HARJU

1962

f. 34790a

KUVA 70a. HARJUN
POHJOISRINNETTÄ; TAUSTALLA
KAUKAJÄRVI. (MUINAISKYLÄN
ALUETTA?) LÄNNESTÄ.

f. 34790b

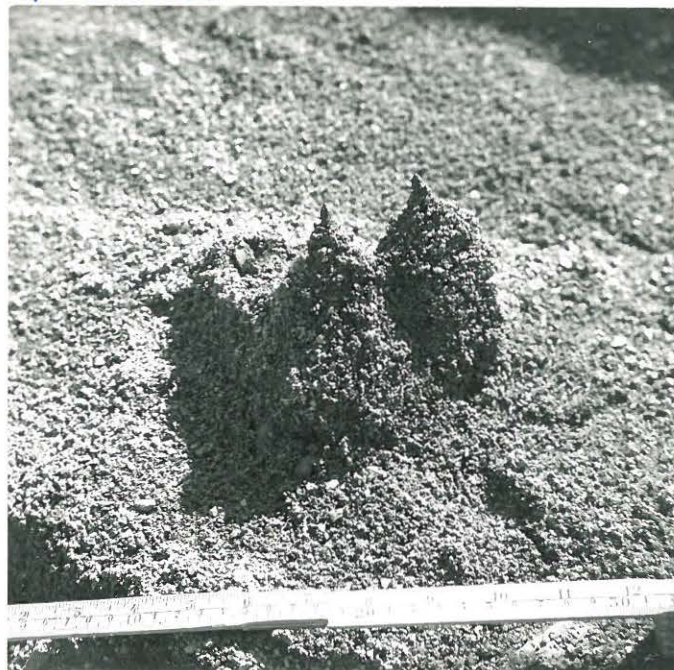
KUVA 70b. SAMA KUIN ED.

f. 34791

KUVA 71. KAIVAUSALUE
LÄNNESTÄ; TOLPASTA VASEM-
MALLE HARJUN LAKI.

f. 34792

KUVA 72. HAUTA 4/6.
NAULAT (4) JA MÄÄRLY
LUOTEESTA.

TAMPERE

MESSUKYLÄ

VILUSEN HARJU

1962

f. 34793

KUVA 73. KEIHÄÄNKÄRJEN
 (HM 2556:1) LÖYTÄJÄ MATTI
 GRÖNLUND LÖYTÖPAIKALLA.